

การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ปริญญานิพนธ์
ของ
ดรรารวรรณ กล่อมเกลี้ยง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤศจิกายน 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

บทคัดย่อ
ของ
ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2546

ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง. (2546). การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง, รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 1,489 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบวัดทักษะทางสังคมที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของริกจิโอ (Riggio) จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ ฉบับละ 66 และ 54 ข้อ ตามลำดับ แต่ละฉบับประกอบด้วย 6 ด้าน คือ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคม การศึกษาค้นคว้านี้ได้ทำการทดสอบ 3 ครั้ง เพื่อหาอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ความเชื่อมั่น และสร้างเกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนที่ปกติ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดทักษะทางสังคมจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า แบบวัดทั้งฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์มี 6 องค์ประกอบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของริกจิโอ คือ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคม แบบวัดฉบับข้อความมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.627-0.811 และแบบวัดฉบับสถานการณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.655-0.793 เมื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีหลายลักษณะหลายวิธี ของแบบวัดทักษะทางสังคมทั้ง 2 ฉบับ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงเหมือน อยู่ระหว่าง 0.503-0.535 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงจำแนก มีค่าอยู่ระหว่าง 0.005-0.498 ซึ่งต่ำกว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

2. แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.116-10.002 ส่วนฉบับสถานการณ์ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.004-10.724 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 - .05

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ ในแต่ละด้านมีค่าระหว่าง 0.7109–0.8225 และค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับมีค่า 0.8779 ส่วนแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับสถานการณ์ ในแต่ละด้านมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.7052–0.8006 และค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับมีค่า 0.8404

4. เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ มีคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T16–T84 ส่วนแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับสถานการณ์มีคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T17– T83 และระดับคะแนน ของแบบวัดฉบับข้อความ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.49 – 1.85 หมายความว่า มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับ ต่ำ ถึง สูง แบบวัดฉบับสถานการณ์ มีระดับคะแนน อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.94 หมายความว่า มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับ ปานกลาง ถึง สูง

A CONSTRUCTION OF SOCIAL SKILLS TESTS
FOR MATHAYOM SUKSA I-III STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
DARAWAN KLOMKLIANG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
November 2003

Darawan Klomklang. (2003). *A Construction of Social Skills Tests for Mathayom*

Suksa I-III Students. Master thesis, M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok

: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee :

Dr.Suwaporn Semheng, Assoc. Prof. Chusri Wongrattana.

The purpose of this study was to construct Social Skills tests for Mathayom Suksa I-III students. The sample was 1,489 Mathayom Suksa I-III students from secondary school under Patumtanee Educational Service Area Office in the first semester of the academic year 2003, selected by Stratified random sampling technique. The Social Skills tests had 2 forms, statement and situation, based on Riggio's conceptual. Both tests consisted of 6 traits, i.e., Emotional Expressivity, Emotional Sensitivity, Emotional Control, Social Expressivity, Social Sensitivity and Social Control. The study included three tryout of testing. The quality of the test were examined by discriminating power, construct validity and reliability. Normalized T-score was used to construct test norm.

The result revealed that

1. The construct validity of Social Skills tests, both statement and situation form, analyzed by Factor Analysis revealed that there were 6 factors, i.e., Emotional Expressivity, Emotional Sensitivity, Emotional Control, Social Expressivity, Social Sensitivity and Social Control. The factor loading of statement and situation form ranged from 0.627–0.811 and 0.655–0.793 respectively. The construct validity of Social Skills tests analyzed by the Multitrait Multimethod had convergent validity coefficients ranged from 0.503–0.535 and the discrimination validity coefficient ranged from 0.005–0.498.

2. The discriminating powers of Social Skills tests, statement and situation form, analyzed by t-test were statistically significant at .05 to .01, ranged from 2.116–10.002 and 2.004–10.724, respectively.

3. Reliability of statement form in each traits ranged from 0.7109–0.8225 and the whole test was 0.8779, while the situation form in each traits ranged from 0.7052–0.8006 and the whole test was 0.8404

4. The normalize T-score of statement form ranged from T16–T84 and T17–T83 for situation form. The level of Social Skills determined by Criterion score of statement form were low to high levels ranged from 0.49 – 1.85 and situation form were average to high levels ranged from 0.67 – 1.94.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ของ
นางสาวดารารวรรณ กล่อมเกลี้ยง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 17 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาให้ความเอาใจใส่และให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง และรองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์ ประธานกรรมการและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ตลอดจนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ และรองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม อาจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์และได้รับการสนับสนุนร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้บริหารและอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบใจนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณอีกหลาย ๆ ท่าน ที่มีส่วนช่วยให้การทำปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วง ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ ชาววัดผลทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจ และให้คำแนะนำ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำลังใจ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน ด้วยดีเสมอมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ บิดา มารดา และบรรพคณาจารย์ของผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ได้อบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมความดี ตลอดจนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย

ดรรารวรรณ กล่อมเกลี้ยง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	ความหมายของทักษะทางสังคม.....	8
	ความสำคัญของทักษะทางสังคม.....	10
	องค์ประกอบของทักษะทางสังคม.....	12
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	17
	แบบสำรวจทักษะทางสังคม.....	24
	การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	29
	เกณฑ์ปกติ.....	49
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	52
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	57
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	57
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	59
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	59
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	90
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	90
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	90
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	90
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	91
	การวิเคราะห์ข้อมูล	91
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	92
	อภิปรายผล	93
	ข้อเสนอแนะ	96
	บรรณานุกรม	97
	ภาคผนวก	104
	ภาคผนวก ก	105
	ภาคผนวก ข	133
	ภาคผนวก ค	145
	ภาคผนวก ง	163
	ประวัติย่อผู้วิจัย	165

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	หลักทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอิริกสัน.....	19
2	ขั้นตอนพัฒนาการบุคลิกภาพ ทฤษฎีจิตสังคมของอิริกสัน.....	22
3	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามขนาด โรงเรียน.....	58
4	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความและฉบับ สถานการณ์.....	73
5	ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวน สะสม จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับ ข้อความ.....	75
6	องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับ ข้อความ (แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป).....	76
7	ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวน สะสมจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับ สถานการณ์.....	79
8	องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับ สถานการณ์ (แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป).....	80
9	องค์ประกอบและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทักษะทางสังคม ทั้ง 2 ฉบับ.....	82
10	ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดทักษะทางสังคม.....	83
11	ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะทางสังคม.....	84
12	ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธี ของแบบวัดทักษะ ทางสังคม ทั้ง 2 ฉบับ.....	85
13	เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ.....	87
14	เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์.....	88
15	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ.....	106
16	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับสถานการณ์.....	107
17	ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ.....	108

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
18	ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์.....	110
19	ค่าไอเกนและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับ ข้อความ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นที่ 1 (วิเคราะห์รายด้าน).....	112
20	ค่าไอเกนและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับ สถานการณ์ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นที่ 1 (วิเคราะห์รายด้าน).....	116
21	องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับ ข้อความ	119
22	องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับ สถานการณ์.....	124

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะทางสังคม.....	60
--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังนั้น การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก ซึ่งสถานศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน และปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1-3) สิ่งสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ก็คือ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งควรได้ให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือสร้างความรู้ ควบคุมการเรียนรู้ มีบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะที่สำคัญหลายอย่าง เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการสืบค้นสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการร่วมมือกันระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (สุพิน ดิษฐสกุล. 2543 : 1) ในขณะเดียวกันพ่อแม่ในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องช่วยส่งเสริมทักษะและความใฝ่รู้ เพื่อให้ลูกได้เรียนและสร้างความรู้ได้เองตลอดชีวิต ทักษะที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ การมีทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น การปรับตัวการทำงานเป็นกลุ่ม ทีมงาน การเป็นผู้ให้ เป็นผู้นำ และเป็นผู้อาสา (สุนน อมรวิวัฒน์. 2543 : 23-25) .

นอกจากนี้ เซ็น แก้วยศ (2540 : 1-2) ได้กล่าวถึง ปัญหาสังคมที่เร่งด่วนประการหนึ่ง คือ ความไม่สอดคล้องกันระหว่างทักษะที่เด็กได้รับการถ่ายทอดจากโรงเรียนกับทักษะที่จำเป็นสำหรับงานภาคธุรกิจอุตสาหกรรม แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาจะเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงชนิดค่อยเป็นค่อยไป ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น ในการปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีการพัฒนาส่วนที่เป็นแกนแท้ของการศึกษาพร้อมกันไปด้วย นั่นคือโรงเรียนจะต้องช่วยพัฒนาทักษะที่พึงประสงค์อันได้แก่ ความไว้วางใจได้ เจตคติที่ดีงาม และอุปนิสัยการสุจริต รวมทั้งทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น

ได้แก่ ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคมและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในสังคมยุคใหม่ที่สำคัญสำหรับนักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะออกไปประกอบอาชีพหรือเรียนต่อในระดับใดก็ตาม

เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จะอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้ ต้องมีการติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ อยู่เสมอ การที่เราจะอยู่ในโลกนี้ได้อย่างมีความสุข เราจะต้องเป็นผู้เข้าหาสังคม รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการติดต่อกับผู้อื่น มนุษยสัมพันธ์จึงจะเกิดขึ้นและมีความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้ (สุพล วังสินธ์. 2538 : 35) มนุษยสัมพันธ์เป็นทักษะทางสังคมประการหนึ่งที่สำคัญและเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนได้ โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญต่อชีวิตของเด็กมาก เพราะนอกจากจะเป็นที่ซึ่งเด็ก ๆ ได้เรียนหนังสือ ทำให้มีพัฒนาการทางสติปัญญาแล้ว เด็ก ๆ ยังเริ่มเรียนรู้และมีพัฒนาการทางสังคมจากโรงเรียน (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2542 : 33) เมื่อเด็กย่างเข้าวัยรุ่น เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดระยะหนึ่งของชีวิต เป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็กมาสู่วัยผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นจึงมีความสับสนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย ต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม การที่ไม่สามารถทำอะไรบางอย่างที่เคยทำได้เหมือนเมื่อเป็นเด็ก เด็กวัยรุ่นจึงมีปัญหการปรับตัวได้ อาจกลายเป็นอันธพาล เป็นโรคจิต โรคประสาท ฆ่าตัวตาย หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นอบายมุขต่าง ๆ เช่น ดินยาเสพติด เทียวโสเภณี ฯลฯ (สุชา จันทน์เอม. 2540 : 50)

สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ก็คือ การขาดทักษะการสื่อสาร ซึ่งเด็กกลุ่มนี้อาจมีความคิดที่จะติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ แต่เนื่องจากไม่รู้วิธีพูด หรือขาดทักษะทางสังคม ทำให้ไม่มีเพื่อน ในที่สุดก็เกิดความรู้สึกท้อแท้ เบื่อหน่าย ไม่อยากมีชีวิตอยู่อีกต่อไป (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2538 : 53) บุคคลที่ขาดทักษะทางสังคมจะมีความรู้สึกอึดอัดเมื่อต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสังคม มีความยุ่งยากใจในการตอบสนองต่อผู้คนในสังคม หรืออาจจะมีการตอบสนองที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นบุคคลที่ขาดทักษะทางสังคมจึงไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมักจะมีแนวโน้มเป็นคนเงียบ หลีกเลียงสังคม ไม่มีความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเมื่อเข้าสังคม (ศิริเพิ่ม เชาว์นศิลป์. 2543 :16-17) การปรับตัวทางสังคมมีส่วนสัมพันธ์กับปัญหาทางอารมณ์ของเด็ก กล่าวคือ เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์จะส่งผลทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวทางสังคม เช่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและครู ก้าวร้าว รุนแรง เป็นต้น การที่เด็กมีทักษะทางสังคมจะส่งผลให้เขาประสบความสำเร็จเมื่ออยู่ที่โรงเรียน ตรงข้ามถ้าเขาขาดทักษะทางสังคมจะทำให้เขาไม่ได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อน และจะส่งผลไปถึงปัญหาการเรียนรู้อยู่ในที่สุด (บัญญัติ ยงยวน. 2534 : 51-52)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ทักษะทางสังคมมีความสำคัญและส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งในต่างประเทศนั้นได้มีการศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางสังคมและมีการสร้างเครื่องมือวัดทักษะทางสังคมไว้หลายฉบับ เช่น แบบประเมิน Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters : MESSY ของมัทสัน (O'Donohue and Krasner.1995 : 41 ; citing Matson and others.1983) แบบประเมิน Teacher's Rating of social skills : TROSS-C ของ คลาร์ก (O'Donohue and Krasner.1995 : 41 ; citing Clark and others.1985) แบบสำรวจ Social Skills Inventory : SSI ของริกจิโอ (Riggio.1989a) และแบบประเมิน Social Skills Rating System : SSR ของเกรสแฮมและอีลลิออต (Gresham and Elliot. 1990 : Online) เป็นต้น ซึ่งการนำแบบวัดจากต่างประเทศมาใช้นั้นอาจมีข้อจำกัดในการแปลความหมายของคะแนน ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเกณฑ์ปกติ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและสร้างเครื่องมือวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่เข้าสู่วัยรุ่น เป็นวัยที่ครูและผู้ปกครองควรจะต้องศึกษาทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อประโยชน์ในการช่วยแนะแนวทางให้นักเรียนปรับตัวได้อย่างเหมาะสม โดยสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมตามแนวคิดของริกจิโอ (Riggio.1989a) จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบวัดทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดที่สร้างขึ้น
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับตีความหมายของคะแนนจากผลการวัดทักษะทางสังคม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแบบวัดทักษะทางสังคมตามแนวคิดของริกจิโอ เพื่อให้ได้แบบวัดที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรมไทย อันจะเป็นแนวทางในการแนะและส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบวัดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวน 18,469 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวน 1,489 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถส่วนบุคคลในการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยใช้ถ้อยคำ (Verbal) และไม่ใช่ถ้อยคำ (Nonverbal) ซึ่งครอบคลุมในการรับ การส่งและการควบคุมการสื่อสารทางสังคมระหว่างบุคคล แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ตามแนวคิดของริกจิโอ (1989) ดังนี้

1.1 การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยไม่ใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อความหมายทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยรวมถึงการแสดงเจตคติ ความรู้สึกและพฤติกรรม ระหว่างบุคคลโดยไม่ใช้ถ้อยคำ คนที่มีการแสดงออกทางอารมณ์สูงจะเป็นคนที่มีอารมณ์เรื่อรึง มีชีวิตชีวา และสามารถกระตุ้นให้บุคคลอื่นรู้สึกเช่นเดียวกับตน โดยการถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองออกมา

1.2 ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Emotional Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ตลอดจนตีความหมายการแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคลอื่นได้ โดยบุคคลนั้นไม่ต้องใช้ถ้อยคำ คนที่มีการแสดงออกทางอารมณ์สูงจะเป็นคนที่มีความรู้สึกไว อ่อนไหวง่ายไปกับอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลอื่น มีความรู้สึกร่วมและเอาใจใส่ต่ออารมณ์ของผู้อื่น

1.3 การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) หมายถึง ความสามารถในการกำกับ สะกดกลั่น และปรับอารมณ์ของตนเอง รวมถึงการซ่อนหรือปิดบังความรู้สึกไว้ภายใน สามารถทำสีหน้าชื่นบานเพื่อปกปิดความเศร้าใจ หรือหัวเราะ ยิ้ม เมื่อฟังเรื่องตลกได้อย่าง

เหมาะสม คนที่มีการควบคุมอารมณ์สูง มักชอบที่จะควบคุมหรือฝืนการแสดงความรู้สึกของตนเอง

1.4 การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกโดยใช้ถ้อยคำ ในการเข้าร่วมการสนทนา อภิปรายกับบุคคลอื่น คนที่มีการแสดงออกทางสังคมสูง จะมีความคล่องแคล่วในการใช้ถ้อยคำ แสดงความเป็นมิตร ชอบเข้าสังคม ชอบพบปะสังสรรค์ มีทักษะในการเริ่มต้นการสนทนา

1.5 ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและตีความหมายการสื่อสารทางถ้อยคำของบุคคลอื่น การมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ควรปฏิบัติ คนที่มีความไวในการรับรู้ทางสังคมจะมีพฤติกรรมทางสังคมที่สุภาพ มีมารยาท มีจิตสำนึกและทราบถึงวิธีปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

1.6 การควบคุมทางสังคม (Social Control) หมายถึง ความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคม มีทักษะในการแสดงตน คนที่มีการควบคุมทางสังคมที่ดี จะมีความคล่องแคล่ว มีไหวพริบ มีความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับชนิดของสถานการณ์

2. แบบวัดทักษะทางสังคม หมายถึง แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดทักษะทางสังคมใน 6 ด้าน คือ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคม ตามแนวของริกจิโอ (Riggio, 1989a)

3. รูปแบบของแบบวัดทักษะทางสังคม หมายถึง ลักษณะของข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดทักษะทางสังคม 2 รูปแบบ คือ

3.1 แบบข้อความ (Statement) หมายถึง แบบวัดที่มีข้อคำถามเป็นประโยคเกี่ยวกับทักษะทางสังคมตามแนวของริกจิโอ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ จริง จริงเป็นบางครั้ง และไม่จริง

3.2 แบบสถานการณ์ (Situation) หมายถึง แบบวัดที่ข้อคำถามมีสถานการณ์ที่ผูกเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับทักษะทางสังคมตามแนวของริกจิโอ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสถานการณ์ และส่วนที่เป็นคำตอบแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

4. คุณภาพของแบบวัด หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัด ดังนี้

4.1 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มที่มีทักษะทางสังคมสูง และกลุ่มที่มีทักษะทางสังคมต่ำ การวิจัยครั้งนี้จะใช้เทคนิค 25 % ในการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ และคำนวณค่า t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนทักษะทางสังคมสูงกับ

กลุ่มที่มีคะแนนทักษะทางสังคมต่ำ ซึ่งค่า t ที่ได้จะคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .05

4.2 ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัตินี้ของแบบวัดที่ทำหน้าที่วัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้ถูกต้องตรงตามความมุ่งหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ หากความเที่ยงตรงใน 2 ด้านคือ

4.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) หมายถึง คุณสมบัตินี้ของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบวัด ที่สามารถวัดพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกได้ตรงตามนิยามที่กำหนด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณา แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

4.2.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณภาพของแบบวัดที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะหรือตามทฤษฎีต่าง ๆ ของโครงสร้างนั้น หรือวัดได้ครอบคลุมตามลักษณะของโครงสร้างนั้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบและวิธีหลายลักษณะหลายวิธี

4.2.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) หมายถึง วิธีการทางสถิติเพื่อช่วยจัดกลุ่มตัวแปรหลาย ๆ ตัวที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้ตัวประกอบจำนวนหนึ่งที่มีจำนวนน้อยลง ซึ่งแสดงคุณลักษณะของตัวแปรเหล่านั้น และในแต่ละองค์ประกอบนั้นจะมีลักษณะที่เป็นมิติเดียวกัน โดยพิจารณาค่าทางสถิติ ดังนี้

ก. ค่าไอเกน (Eigen Value) หมายถึง ค่าที่แสดงว่าองค์ประกอบนั้น วัดในลักษณะเดียวกัน ซึ่งจะพิจารณาว่ามีกี่องค์ประกอบนั้นได้จากการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่าหรือเท่ากับ 1.0

ข. น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ โดยพิจารณาได้จากการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.3

4.2.2.2 วิธีหลายลักษณะหลายวิธี (The Multitrait – Multimethod ; MTMM) หมายถึง การหาค่าสหสัมพันธ์จากการวัดลักษณะ (Traits) สองลักษณะหรือมากกว่าสองลักษณะ และมีวิธีวัดสองวิธีหรือมากกว่าสองวิธี ซึ่งเป็นวิธีที่พัฒนาขึ้นโดยแคมป์เบลล์ (Campbell) และฟิสต์ (Fiske) ในปี 1959 (Allen and Yen. 1979 : 109-110) ซึ่งจะพิจารณาค่าความเที่ยงตรง 2 ชนิด คือ

ก. ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผลการวัดลักษณะเดียวกันใช้วิธีวัดต่างวิธีกัน ควรมีค่าความสัมพันธ์กันสูง

ข. ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผลการวัดที่ต่างลักษณะกันจะใช้วิธีวัดเดียวกัน หรือต่างวิธีกันก็ตาม จะมีค่าความสัมพันธ์กันต่ำ และควรมีค่าต่ำกว่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

4.3 ความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถวัดทักษะทางสังคมของผู้ตอบได้คงที่แน่นอน ซึ่งคำนวณค่าความเชื่อมั่นได้จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient)

5. เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง คะแนนมาตรฐานที่เป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบวัด ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้เกณฑ์มาตรฐานที่ปกติ (Normalized T-score) โดยพิจารณาระดับทักษะทางสังคม ได้ดังนี้

ตั้งแต่ T65 และสูงกว่า แปลว่า มีทักษะทางสังคมสูงมาก

ตั้งแต่ T55 - T64 แปลว่า มีทักษะทางสังคมสูง

ตั้งแต่ T45 - T54 แปลว่า มีทักษะทางสังคมสูงปานกลาง

ตั้งแต่ T35 - T44 แปลว่า มีทักษะทางสังคมต่ำ

ตั้งแต่ T34 และต่ำกว่า แปลว่า มีทักษะทางสังคมต่ำมาก

6. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโททางการวัดผลการศึกษาและจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของทักษะทางสังคม
2. ความสำคัญของทักษะทางสังคม
3. องค์ประกอบของทักษะทางสังคม
4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม
5. แบบสำรวจทักษะทางสังคม
6. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
7. เกณฑ์ปกติ (Norm)
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

1. ความหมายของทักษะทางสังคม

ได้มีผู้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

นาคยา ภักธแสงไทย (2525 : 44) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า เป็นความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ความสามารถในการช่วยเหลือการทำงาน การอภิปรายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการเป็นผู้นำได้เมื่อจำเป็น และอย่างเหมาะสม

วาริ ธีระจิตร (2530 : 86-87) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง การรู้จักอยู่ร่วมกันและทำงานด้วยกัน รู้จักการให้และการรับ การรู้จักความรับผิดชอบ รู้จักผลัดเปลี่ยนเวร รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น และมีความสำคัญต่อสังคม ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในสังคมและการรู้สึกที่ดีต่อสังคม เป็นต้น ส่วนความหมายอีกแง่หนึ่งของทักษะทางสังคม คือ ทักษะที่ทำให้มนุษย์แต่ละคนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข และเป็นประโยชน์แก่สังคมนั้น ๆ

สุขุมาล เกษมสุข (2535 : 9) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในสังคมที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยการรู้จักรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน รู้จักปฏิบัติต่อผู้อื่น มีสำนึกต่อสังคม และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีการทางวิชาสังคมศึกษา (2537 : 218) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคม คือ ทักษะเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์การทำงานร่วมกับผู้อื่นและทักษะเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประเทศชาติ

อุษณีย์ โพธิสุข (2545 : 120) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถที่เราสามารถรู้จัก เข้าใจความรู้สึกความต้องการทางจิตใจ หรือความต้องการต่าง ๆ ของคนที่เราเกี่ยวข้องกับ รวมทั้งรู้จักที่จะสร้างสานสายสัมพันธ์ให้มั่นคงด้วยความรักความเอาใจใส่ เอื้ออาทรต่อผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง รู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสมต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ

เบลเลค และ เฮอเซน (Bellack and Hersen. 1977 : 145) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของแต่ละบุคคลในการแสดงความรู้สึกออกมาใน 2 ทาง คือ ทางบวกและทางลบ ระหว่างบุคคลกับบุคคล เกิดขึ้นเมื่อได้รับการเสริมแรงทางสังคมและสามารถแสดงออกได้ทั้งคำพูดและไม่ใช้คำพูด

ฮาร์กีย์และแม็คคาร์ตัน (วนิดา เตียวพานิช. 2537 : 32 ; อ้างอิงจาก Hargie and McCartan. 1986) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ทักษะที่ใช้เมื่อบุคคลมีการกระทำระหว่างกัน ในระดับของการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ริกจิโอ (Riggio.1989a : 1) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ทักษะในการติดต่อสื่อสารทางสังคมในด้านอารมณ์และสังคม ซึ่งจัดหมวดหมู่ได้ 3 ด้าน คือ ทักษะในการรับ ทักษะในการส่ง และทักษะในการควบคุมการสื่อสารระหว่างบุคคล

อินโนทิจ (อรพรรณ พรสีมา. 2539 : 20 ; อ้างอิงจาก Innotech. 1991) ให้ความหมายของทักษะทางสังคม ว่าหมายถึง ทักษะที่มนุษย์ต้องใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เช่น ทักษะในการสื่อความหมายและพูดจาให้คนอื่นเข้าใจ ทักษะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น และสิ่งของ การให้เกียรติ การยอมรับ การยกย่องและชมเชยผู้อื่น ทักษะในการให้กำลังใจ การช่วยเหลือสนับสนุนผู้อื่น และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

อาร์กีย์ (Argyle. 1995 : 99) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นแบบแผนของพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งทำให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันในสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมได้ โดยสามารถประเมินได้จากการแสดงบทบาททางสังคม การสัมภาษณ์ การประเมินโดยบุคคลอื่น

โกลแมน (โสภณ พวงสุวรรณ. 2545 : 2 ; อ้างอิงจาก Goleman. 1998a : 95) ให้ความหมายของทักษะทางสังคมว่า เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพและสายสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนความสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของคนในองค์กรและทำให้คนในองค์กรมีความสามัคคีปรองดองกัน

มหาวิทยาลัยซินซินเนติ (The University of Cincinnati. 2002 : Online) แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคมว่าลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารระหว่างบุคคลและการตีความหมายของข่าวสาร
2. ทักษะทางสังคมสำคัญมากต่อการพัฒนาการเรียนรู้ และทำให้บรรลุเป้าหมายที่บุคคลมุ่งหวังที่จะถ่ายทอด การปฏิสัมพันธ์จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ประสบการณ์เดิม และสิ่งที่ประทับใจในตัวบุคคลอื่นที่ได้พบเห็น

3. ประกอบด้วยคำที่มีรายละเอียดซับซ้อนมาก (เกี่ยวกับความหมายของคำในภาษา, คำศัพท์และประโยค) และพฤติกรรมที่นอกเหนือจากการใช้ภาษา (การใช้กริยาท่าทาง เช่น สายตา น้ำเสียง การแสดงออกจากใบหน้า)
4. มีอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูและสังคมที่เป็นสมาชิกอยู่
5. สามารถเพิ่มขึ้นได้จากการเสริมแรงทางสังคมจากบุคคลอื่น ซึ่งการให้รางวัลนั้นจะต้องเป็นที่น่าพอใจ
6. เป็นการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามธรรมชาติ ซึ่งแสดงออกในโอกาสและเวลาที่เหมาะสม
7. เป็นผลมาจากองค์ประกอบของสภาวะแวดล้อม ตลอดจนอายุ เพศ และสถานภาพ

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพและอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น โดยอาศัยการสื่อสารด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทางภาษาพูดและภาษาท่าทาง บุคคลจะต้องสามารถแสดงบทบาทของตนเอง รู้จักวิธีปฏิบัติต่อผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างเหมาะสม

2. ความสำคัญของทักษะทางสังคม

สุขุมล เกษมสุข (2535 : 10-11) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถจะอยู่ได้ตามลำพัง ต้องมีเพื่อน มีกลุ่มสังคมที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่สังคมการทำงาน จนถึงสังคมชุมชน ประเทศและโลก ทุกกลุ่มสังคมต้องมีการติดต่อสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งต้องอาศัยทักษะทางสังคม ทักษะทางสังคมมีความสำคัญทั้งทางด้านส่วนบุคคลและด้านสังคม ดังนี้

ความสำคัญทางด้านส่วนบุคคล ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ยิ่งสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปมากเท่าไรทักษะทางสังคมยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น บุคคลต้องมีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถสื่อความหมายความเข้าใจกัน สามารถทำงานร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาได้โดยสันติวิธีเมื่อเกิดความขัดแย้ง รู้จักคิดและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคมได้ สามารถปรับตัวได้ในทุกสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่จะช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและมั่นคง

ความสำคัญทางด้านสังคม สังคมใดที่สมาชิกเป็นผู้ที่มีทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจกัน สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี สมาชิกรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมที่ตนอยู่ สังคมนั้นย่อมเป็นสังคมที่สงบสุข มีความเจริญ

มันคง แต่ถ้าสังคมใดมีลักษณะตรงกันข้าม ถ้าสมาชิกขาดทักษะทางสังคม สังคมนั้นย่อมมี ปัญหา ไม่สงบสุข และมีแต่ความเสื่อม ทักษะทางสังคมจึงมีความสำคัญ ช่วยพัฒนาทั้งบุคคล และสังคม เพราะถ้าบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม มีทักษะที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขแล้ว สังคมก็ย่อมสงบสุขและเจริญก้าวหน้าไปด้วย

ประนอม เดชชัย (2536 : 19) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นทักษะซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งได้แก่ ทักษะในการดำเนินชีวิตใน สังคม และทักษะทางกระบวนการกลุ่ม

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 90-91) ให้แนวคิดว่าการจะให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะ เพื่อนำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตประจำวันนั้น เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนรู้ คือ ความรู้พื้นฐาน ทักษะอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิต และทักษะทางสังคม เพื่อการประสานสัมพันธ์ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งทักษะเหล่านี้ คือ ทักษะชีวิต (Life Skill) ที่ ทุกคนต้องมี ต้อง เรียนรู้ และเรียนรู้อยู่ทุกขณะตลอดชีวิต

เห็นได้ว่า ทักษะทางสังคมนั้นเป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่งที่ทุกคนจะต้องมี ต้อง เรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันนั่นเอง

อุษณีย์ โพธิสุข (2545 : 120) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นทักษะสำคัญที่ทำให้คน ประสบความสำเร็จในชีวิตในอนาคตได้ ทักษะทางสังคมจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของ ความสามารถทางความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของมนุษย์

ริน และ มาร์คิล (วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธุ์, 2540 : 16 ; อ้างอิงจาก Rinn and Markil. 1979 : 632) พบว่า เด็กที่ขาดทักษะทางสังคมจะพบกับประสบการณ์ทางลบทั้งในระยะสั้น และระยะยาว และผลในทางลบนั้นจะเพิ่มมากขึ้นในช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่

อาร์กีย์ (Argyle, 1995 : 89) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมมีความสำคัญ เนื่องจากส่งผล กระทบต่อสัมพันธภาพ สุขภาพ ความสุขความเบิกบานใจ และประสิทธิภาพในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น

ทักษะทางสังคมเป็น 1 ใน 3 ของสิ่งที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต โดยงานวิจัยทาง จิตวิทยาได้แสดงให้เห็นว่าเป็นจริง คนที่เรียนได้เกรด C+ อาจมีเงินเดือนหรือตำแหน่งงานที่สูงกว่า คนที่เรียนได้เกรด A- ถ้าเขามีทักษะทางสังคมที่เหนือกว่า และ IQ. หรือความฉลาดนั้นเป็น อีกหนึ่งส่วนที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานได้ ส่วนประการสุดท้ายจะมาจาก ความทะเยอทะยาน ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงาน, กิจกรรม ที่บุคคลนั้นเลือกกระทำ (<http://www.sq.smg.com/>. Online)

ทักษะทางสังคมของนักเรียนในการปฏิบัติต่อเพื่อน ครูและครอบครัว ได้อย่างมี ประสิทธิภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมและการปรับตัวในโรงเรียน ทั้งนี้ การขาดพฤติกรรมทางสังคมยังมีความสัมพันธ์สูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการอ่าน นักเรียนที่เข้ากับผู้อื่นไม่ได้ จะมีความเสี่ยงที่จะปรับตัวได้ไม่ดีในโรงเรียน (<http://www.idea practices.org/resources/files/socials.pdf>. Online)

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ ซึ่งช่วยให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การขาดทักษะทางสังคม อาจก่อให้เกิดผลลบต่าง ๆ ได้ เช่น ไม่สามารถปรับตัวได้ มีปัญหาในการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความขัดแย้งและปัญหาในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้

3. องค์ประกอบของทักษะทางสังคม

มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะทางสังคมและทักษะทางสังคมด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

นาตยา ภัทรแสงไทย (2525 : 199) ได้อธิบายส่วนประกอบของทักษะทางสังคมไว้ดังนี้

1. การวางแผนร่วมกับผู้อื่น เช่น จะแบ่งงานกันทำในกลุ่มอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ เช่น ความพยายามของคณะกรรมการชุดหนึ่งที่จะศึกษาปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือการทำงานเป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกทำงาน 2-3 คน เพื่อสำรวจปัญหาใดปัญหาหนึ่ง
3. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม ด้วยการพัฒนาความเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคลที่จะเสนอความคิดเห็นและข้อมูลให้ผู้อื่นทราบ
4. การสนองตอบอย่างมีมารยาทต่อคำถามของผู้อื่น ด้วยการเรียนรู้ที่จะฟังผู้อื่นว่ากำลังถามอะไร และตอบคำถามนั้นได้อย่างเหมาะสม
5. การเป็นผู้นำการอภิปรายด้วยการเรียนรู้ว่าจะถามคำถามให้เหมาะสมได้อย่างไร เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีปฏิกิริยาต่อคำถามนั้น จะสนับสนุนให้สมาชิกได้พูดได้อย่างไร และจะทำความกระจ่างในคำตอบของผู้อื่น หรือเน้นความสำคัญของคำตอบนั้น ได้อย่างไร
6. การแสดงความรับผิดชอบ ด้วยการประมาณการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น และจะมีความรับผิดชอบต่อการกระทำเหล่านั้นได้อย่างไร
7. การช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยการจัดเตรียมให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะทำให้อื่นได้รับความสะดวกขึ้น ที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้นไปได้ง่ายขึ้น

เอมจันทร์ สุวินทวงศ์ (2526 : 53) ได้แบ่งทักษะทางสังคมไว้ดังนี้

1. ร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย
2. ผลิตผลงานให้แก่กลุ่มได้ และสามารถอภิปรายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ร่วมงานกับผู้อื่นในกลุ่มเพื่อความสำเร็จของผลงาน
4. สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหากิจการของกลุ่มเมื่อเกิดปัญหา
5. มีวิสัยทัศน์สมาชิกในกลุ่มให้มั่นคงต่อการประกอบกิจการ
6. สามารถแก้ปัญหาขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลดี
7. เป็นผู้นำกลุ่มได้ เมื่อจำเป็นและเป็นได้อย่างเหมาะสม

วารี ธีระจิตร (2530 : 88-89) ได้แบ่งทักษะทางสังคมออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ทักษะทางด้านคุณธรรม ทักษะทางสังคมด้านคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็ก ๆ คือ
 - 1.1 ไม่เห็นแก่ตน รู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - 1.2 ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
 - 1.3 การรู้จักเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เปิดโอกาสให้

ผู้เรียนได้ทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมในโรงเรียน

- 1.4 มีความสามัคคี มีเหตุผล รู้จักแพ้ รู้จักชนะ
 - 1.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น ใฝ่รู้อยู่เสมอ
2. ทักษะทางด้านความสามารถ
 - 2.1 การรู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 2.2 การรู้จักอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ดีงามของธรรมชาติและท้องถิ่น
 - 2.3 การรู้จักแก้ปัญหา
 - 2.4 การรู้จักติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.5 การสามารถหาเลี้ยงดำรงชีพของตนเองและครอบครัว
 - 2.6 การขจัดปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นพิษต่อสังคม
 - 2.7 การรู้ค่าของเวลา รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 - 2.8 การรู้จักและปฏิบัติตามได้ตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนอยู่

สุขุมล เกษมสุข (2535: 14) ได้เสนอทักษะทางสังคมที่ควรมุ่งเน้นให้เกิดแก่นักเรียนในชั้นประถมศึกษา ไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ทักษะการคิดสร้างสรรค์
2. ทักษะการทำงานกลุ่ม
3. ทักษะการแสวงหาความรู้
4. ทักษะการสื่อสาร
5. ทักษะการแก้ปัญหา

คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีการทางวิชาสังคมศึกษา (2537 : 218) ได้จัดทักษะทางสังคมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ทักษะเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น กับทักษะเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อยดังนี้

1. ทักษะเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วมในกลุ่ม และความเป็นผู้นำ
2. ทักษะเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ การเป็นผู้บริโภคที่ดี การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม การแสดงออกด้านวัฒนธรรม และจริยธรรม

อรพรรณ พรสีมา (2540 : 66-67) กล่าวถึง การพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อความสำเร็จของการเรียนแบบรวมแรงร่วมใจ จะต้องพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทักษะการติดต่อสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย
 - การสื่อสารที่ถูกต้องและเที่ยงตรง
 - การใช้เสียงค่อย ๆ
 - การใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสมกับโอกาส
 - การแสดงความคิดเห็นและการรับฟังความคิดเห็น
 - การแยกแยะและสรุปความคิดเห็นของผู้อื่น
 - การเชื่อมโยงความรู้เก่ากับใหม่
 - การตั้งคำถามและการตอบคำถาม
 - การวิจารณ์ความคิดเห็นโดยไม่วิจารณ์เจ้าของความคิด
 - การให้กำลังใจในการทำงานร่วมกันด้วยคำพูด หรือ การแสดงความสนใจ
2. ทักษะการอยู่ร่วมกันและการทำงานเป็นกลุ่ม ได้แก่
 - การให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อทุกคนเท่าเทียมกัน
 - สามารถหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้ง
 - ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - มีน้ำใจและความกระตือรือร้นในการช่วยเหลือผู้อื่น
 - รู้จักให้กำลังใจเพื่อน ๆ
 - การเป็นผู้นำที่ดี การชี้แนะการทำงานกลุ่ม
 - การเป็นผู้ตามที่ดี
3. การรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ได้แก่
 - การทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จด้วยดี
 - ดูแลเพื่อน ๆ ให้ปฏิบัติตามหน้าที่

- ไม่ก้าวกายหน้าที่ของผู้อื่น
- การรักษากฎระเบียบในการทำงานและการรักษาเวลา

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2544 : 22-23) กล่าวถึง การมีทักษะทางสังคมประกอบด้วย

1. ความสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
2. สื่อสารได้อย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา รู้จักฟังและรู้จักโต้ตอบ
3. รู้จักประเมินสถานการณ์ รู้ว่าตนควรจะปฏิบัติอย่างไร
4. จัดการกับความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. สามารถประนีประนอมและร่วมมือกับผู้อื่นได้
6. มีความเป็นผู้นำ
7. รู้จักโน้มน้าวจิตใจคน สร้างความร่วมมือร่วมใจ แรงบันดาลใจและความกระตือรือร้น

ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

จาโรลิเมก (ปัทมวดี บุญยสวัสดิ์. 2536 : 20 ; อ้างอิงจาก Jarolimek. 1967) ได้แยกทักษะทางสังคมไว้ ดังนี้

1. ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ
2. ทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
3. ทักษะในการยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น
4. ทักษะในการควบคุมตนเอง
5. ทักษะในการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
6. ทักษะในการรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น
7. ทักษะในการวางแผน
8. ทักษะในการเป็นผู้นำ
9. ทักษะในการแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย
10. ทักษะการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ริกจิโอ (Riggio.1989a : 2-3) ได้แบ่งทักษะทางสังคมเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกในการสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยไม่ใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อความทางอารมณ์รวมทั้งการแสดงเจตคติและการแสดงออกกระหว่างบุคคล

2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น (Emotional Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับและตีความหมายการสื่อสารที่ไม่ใช้ถ้อยคำของบุคคลอื่น

3. การควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Emotional Control) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมและกำกับอารมณ์ รวมถึงการแสดงออกที่ไม่ใช้คำพูดของตนเอง

4. การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกโดยใช้ถ้อยคำ และความสามารถในการเข้าร่วมการสนทนากับผู้อื่น

5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการตีความหมายการสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำของบุคคลอื่น

6. การควบคุมทางสังคม (Social Control) หมายถึง ทักษะในการแสดงบทบาททางสังคม และความสามารถในการแสดงตน

โกลแมน (Goleman. 1998 : 27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะทางสังคม ดังนี้

1. การมีอิทธิพลเพื่อใช้ในการชักจูง โน้มน้าวใจผู้อื่น (Influence)
2. การมีทักษะการสื่อสารเปิดใจกว้างในการรับฟัง และสื่อสารโต้ตอบด้วยความชัดเจน (Communication)

3. การมีความเป็นผู้นำ สามารถผลักดันและชักนำบุคคลและกลุ่มคนได้ (Leadership) การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เริ่มต้นหรือดำเนินการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ได้ (Change catalyst)

4. การจัดการกับความขัดแย้ง แก้ไขปัญหาความไม่ลงรอยกัน (Conflict management) ความสามารถสร้างสัมพันธภาพให้แน่นแฟ้น ช่วยและสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์ (Building bonds)

6. การช่วยเหลือและร่วมมือโดยทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน (Collaboration and cooperation)

7. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม สร้างสรรค์การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายของกลุ่ม (Team capabilities)

ลอรา แคน (Laura Can. n.d. : Online) ได้เสนอทักษะทางสังคมที่ต้องการในการทำงานร่วมกัน ดังนี้

1. เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง
2. สรรเสริญ
3. แบ่งปันสิ่งของ
4. ร้องขอความช่วยเหลือ
5. ใช้เสียงที่เจียบสงบ
6. มีส่วนร่วมอย่างเท่า ๆ กัน
7. พูดถึงเรื่องที่สุภาพ
8. สนับสนุนการทำงาน
9. ใช้ประโยชน์จากจำชื่อ
10. ให้กำลังใจผู้อื่น

11. ติดต่อสื่อสารได้อย่างชัดเจน
12. รอคอยอย่างอดทน
13. ยอมรับความแตกต่าง
14. รับฟังอย่างกระตือรือร้น
15. แก้ปัญหาความขัดแย้ง
16. ทำตามคำแนะนำ
17. ถอดความ
18. จัดการกับวัตถุสิ่งของ
19. ยึดถือหมู่คณะ
20. แลกเปลี่ยนความคิด
21. จัดบันทึกความคิด, ความรู้
22. แบ่งปันภาระงาน/หน้าที่
23. ยกย่องคนที่ประสบความสำเร็จ
24. ช่วยเหลือผู้อื่น

จากองค์ประกอบของทักษะทางสังคมที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ คือ ความสามารถในการสื่อสารทั้งโดยการใช้ท่าทาง คำพูด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น การทำงานร่วมกัน การรู้จักควบคุมตนเอง การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมและสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมมีหลายทฤษฎี และได้มีผู้กล่าวถึงหลายท่าน ดังนี้

4.1 ทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของฟรอยด์ (Freud's theory of personal development)

ฟรอยด์ให้ชื่อทฤษฎีพัฒนาการของเขาว่า Psychosexual Stage และได้แบ่งพัฒนาการออกเป็น 5 ลำดับขั้น ดังนี้ (สุชา จันทน์เอม. 2540 : 32-33 ; อ้างอิงจาก Freud. n.d.)

ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะปาก (Oral Stage) ช่วงนี้คือเวลาประมาณ ตั้งแต่คลอดจนถึง 1 ขวบ ทารกมีความสุขในชีวิตโดยทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยปาก เช่น การดูดเต้านม กัด เล่นด้วยเสียง ผู้ที่พัฒนาการขั้นนี้ไม่สมบูรณ์ในช่วงอายุ 1 ขวบ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่

ก็ยังคงชอบแสวงหาความสุขด้วยปากอยู่อีก เช่น ชอบกินจุบกินจิบ ชอบพูดคุ้ย ชอบเคี้ยวหมากฝรั่ง ชอบนินทา ชอบสูบบุหรี่ ฯลฯ

ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะทวารหนัก (Anal Stage) ช่วงนี้อยู่ในระยะประมาณ 1 ถึง 2 ขวบ เป็นช่วงที่ทารกหาความสุขโดยทำกิจกรรมที่ใช้ทวารหนัก หากช่วงเวลานี้มีพัฒนาการไม่สมบูรณ์ ทารกจะโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพเป็นคนเจ้าระเบียบ จู้จี้พิถีพิถัน รักความสะอาดอย่างมาก

ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะเพศปฐุมภูมิ (Phallic Stage) ช่วงนี้อยู่ในระยะประมาณ 3 ถึง 5 ขวบ เด็กมีความพึงใจทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศ เช่น เล่นกับอวัยวะเพศของตน เริ่มเรียนแบบบทบาททางเพศและสำนึกถึงลักษณะทางเพศของตน เด็กยังพัฒนาความก้าวร้าว และความอยากเป็นตัวของตัวเอง

ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Latency Stage) เกิดในเด็กอายุประมาณ 6 ถึง 12 ขวบ ซึ่งเป็นระยะเวลาพักพัฒนาทักษะใหม่ เวลาระยะนี้เด็กเริ่มพัฒนาชีวิตสังคมนอกครอบครัว ดังนั้น เด็กจึงแสวงหาความพึงพอใจจากการติดต่อกับผู้คนรอบตัวและเพื่อนร่วมวัย เพื่อนสนิทเป็นคนเพศเดียวกันมากกว่าคนต่างเพศ และเด็กเริ่มรู้จักใช้เหตุผล

ขั้นแสวงหาความสุขจากแรงกระตุ้นของทฤษฎีภูมิทางเพศ (Genital Stage) เด็กอายุประมาณ 13 ถึง 20 ปี ย่างเข้าสู่วัยรุ่นและเริ่มเป็นผู้ใหญ่ ลักษณะทฤษฎีภูมิทางเพศบรรลุวุฒิภาวะสมบูรณ์ ทำงานได้เต็มที่ เป็นระยะที่เด็กพยายามประพடுத்தินให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศ โดยเลียนแบบคนเพศเดียวกันที่ตนนิยม

4.2 ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson's psychosocial stage)

อีริกสันได้เน้นเรื่องการปรับตัวต่อสังคมในพัฒนาการของเด็กตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ พัฒนาการของมนุษย์แต่ละวัยจะมีอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและสังคมเป็นตัวกำหนด พัฒนาการจะดำเนินไปได้ตามปกติหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับสังคม ซึ่งมีผลกระทบเช่นเดียวกับอิทธิพลของความขัดแย้งระหว่างส่วนต่าง ๆ ภายในจิตใจ ความรู้สึกต่อสังคมและความรู้สึกที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจะทำให้มนุษย์ปรับตัวได้และเกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต (ศรีธรรม ธนะภูมิ. 2535 : 20-24 ; อ้างอิงจาก Erikson. n.d.)

อีริกสัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2524: 23-26 ; อ้างอิงจาก Erikson.1951) ให้ความสำคัญของสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนระยะเวลาของการเจริญเติบโตของคนเรตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ และมีขั้นพัฒนาการทั้งหมด 8 ขั้น ดังนี้

ตาราง 1 หลักทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน

ขั้น	อายุ	พัฒนาการทางสังคม
1	ทารก	ความรู้สึกไว้วางใจ หรือ ความรู้สึกไม่ไว้วางใจ
2	1-3 ปี	ความสามารถที่จะช่วยตนเอง หรือ ความขลาดละอายและสงสัย
3	3-6 ปี	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือ ความรู้สึกผิด
4	6-12 ปี	ความขยันขันแข็ง หรือ ความรู้สึกด้อย
5	วัยรุ่น	ความเป็นตัวของตัวเอง หรือ ความรู้สึกสับสนในบทบาทของตนเอง
6	วัยผู้ใหญ่ตอนต้น	ความรู้สึกรักใคร่ใกล้ชิด หรือ ความรู้สึกโดดเดี่ยว
7	วัยผู้ใหญ่	ความมั่นคงเป็นหลักให้ผู้อื่นได้ หรือ ความเฉื่อยชา
8	วัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์	ความมั่นคงทางจิตใจ หรือ ความรู้สึกท้อแท้หมดหวัง

จากตาราง 1 พัฒนาการทางสังคมของคนเราอาจจะพัฒนาออกมาในเชิงบวกโดยเริ่มจากความรู้สึกไว้วางใจ ความสามารถที่จะช่วยตนเองให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความขยันขันแข็ง หรืออาจจะพัฒนาออกมาเชิงลบ โดยเริ่มจากความรู้สึกไม่ไว้วางใจ ความขลาดละอายและสงสัย ไปเป็นความรู้สึกผิด แล้วก็เป็นความรู้สึกด้อย และขั้นต่อไปนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ สิ่งแวดล้อม เช่น บุคคลอื่น ๆ สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของเด็ก เด็กที่มีพื้นฐานอบอุ่นมากในครอบครัว จะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาในเชิงบวก แต่ถ้าพื้นฐานเริ่มแรกในครอบครัวไม่อบอุ่น เด็กจะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาในเชิงลบ

ขั้นพัฒนาการทางสังคมตามทฤษฎีของอีริกสัน มีดังนี้

วัยทารก

เป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะรักและไว้วางใจในบุคคลที่เลี้ยงดูตนเอง ถ้าได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรักใคร่ โอบอุ้มอย่างทะนุถนอม พุดจาหยอกเย้า เด็กจะพัฒนาความรู้สึกเป็นมิตรไว้วางใจผู้อื่น เมื่อเติบโตขึ้นจะเป็นคนมองโลกในแง่ดี ตรงกันข้าม ถ้าผู้เลี้ยงดูทอดทิ้ง แสดง

อารมณ์ข่มขู่เด็ก เด็กก็จะพัฒนาความรู้สึกไม่ไว้นือเชื่อใจใครง่าย ๆ เป็นคนมองโลกในแง่ร้าย เป็นคนขี้ระแวงสงสัย

วัย 1-3 ปี

หลักสำคัญในวัยนี้ คือ การเริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือตนเอง อีริกสันย้ำว่าเด็กวัยนี้ยากที่จะแต่งตัวเอง ป้อนอาหารให้ตนเอง เด็กจะมีความภาคภูมิใจมากที่ได้ทำอะไรด้วยตนเองบ้าง ซึ่งผู้เลี้ยงดูควรยอมให้เด็กหัดติดกระดุมเสื้อบางเม็ด หัดใช้ช้อน เด็กจะได้พัฒนาความรู้สึกมั่นใจในความสามารถของตนเอง แต่ถ้าเด็กถูกพ่อแม่หรือคนเลี้ยงคอยห้ามหรือใช้คำว่า “อย่า อย่า” ตลอดเวลาแล้ว เด็กอาจพัฒนาความรู้สึกขลาดกลัว และสงสัยในสิ่งต่าง ๆ กลายเป็นคนไม่กล้าทำอะไร

วัย 3-6 ปี

ระยะนี้เด็กที่ได้รับการสนับสนุนให้หัดใช้ความสามารถของตนเอง มีแนวโน้มที่จะพัฒนาในเชิงลบ เด็กจะมีความใคร่รู้ อยากทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ตามความนึกคิดของตน จินตนาการสูง เด็กมักจะใช้คำถาม ทำไม อะไร อยู่ตลอดเวลา เป็นระยะของการหัดเลียนแบบผู้ใหญ่ เด็กมักจะคิดอะไรเป็นเรื่องจริงจังไปหมด การหลอกเด็กหรือขู่ในเรื่องต่าง ๆ จึงไม่ควรกระทำ เพราะจะพัฒนาความขลาดกลัว ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์

วัย 6-12 ปี

เป็นระยะที่เด็กเริ่มไปโรงเรียน สังคมของเด็กขยายวงกว้างขึ้นไปอีก การที่เด็กมีรากฐานจากความเป็นคนที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาในเชิงลบ เด็กจะเกิดความขยันขันแข็ง มุมานะในการเรียน การร่วมกิจกรรมในโรงเรียน พ่อแม่จะต้องคอยส่งเสริมเป็นกำลังใจให้เด็ก เพราะยิ่งเด็กประสบความสำเร็จในการเรียน ยิ่งจะมีความมั่นใจในตนเอง แต่เด็กที่ล้มเหลวจะมีความรู้สึกผิด ไม่กล้า กลัวที่จะทำอะไร เมื่อมาถึงขั้นนี้ก็จะยิ่งพัฒนาความรู้สึกด้อย รู้สึกเป็นคนไม่มีความสามารถ ท้อถอย เพราะความไม่เชื่อในความสามารถของตน

วัยรุ่น

ระยะนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง เด็กต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม ต้องการความเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ พ่อแม่ของเด็กวัยนี้จึงต้องเรียนรู้ที่จะปล่อยหรือควบคุมเด็กเมื่อไรและอย่างไร ควรยึดหลักสายกลาง ไม่ควบคุมหรือปล่อยปละจนเกินไป เด็กที่พัฒนาขึ้นมาในเชิงลบ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะยิ่งมีความรู้สึกสับสน วุ่นวาย ไม่เข้าใจบทบาทที่ถูกต้องของตนเอง จึงมักแสดงพฤติกรรมไม่สมวัยหรือวุ่นวายมาก

วัยผู้ใหญ่ตอนต้น

เป็นระยะที่พัฒนาความรู้สึกรักใคร่กับใครสักคนหนึ่ง โดยเฉพาะเพศตรงข้าม มีความรักที่ลึกซึ้ง เข้าใจและแบ่งปันทุกสิ่งกับคนที่ตนรัก แต่ถ้าพัฒนาในเชิงลบก็จะเป็นคนที่ขาดมิตรสหาย จะมีความรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่อยากคบค้าสมาคมกับใคร มีลักษณะเก็บตัว

วัยผู้ใหญ่

เป็นระยะที่จะมีครอบครัวเป็นปีกแผ่น สร้างความมั่นคงให้กับชีวิต มีสำนึกของความ เป็นพ่อและแม่คน มีความเสียสละ ในทางตรงข้ามคนที่พัฒนาในเชิงลบมักจะเห็นแก่ตัว ไม่ค่อย เห็นความสำคัญของผู้อื่น ไม่ยอมผูกมิตรกับใคร และมีลักษณะของความเฉื่อยชา ไม่ยินดี ยินร้ายกับผู้อื่น

วัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์

เป็นระยะสุดท้ายของชีวิต เป็นผู้ที่พัฒนาในเชิงบวกตลอด มีความมั่นคงทางจิตใจอย่าง เต็มที่ เป็นผู้ที่มีสำนึกถึงความจริงแห่งชีวิต ได้รู้และเข้าใจถึงภาวะความเป็นไปของมนุษย์ ตรงข้ามกับผู้ที่พัฒนาในเชิงลบ จะรู้สึกท้อถอย หดหู่ในชีวิต ไม่ต้องการทำประโยชน์แก่ใคร นอกจากตนเอง มองดูชีวิตเหมือนสิ่งที่ไม่มีความหมาย ไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของชีวิต

และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเข้าใจทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน จึงเสนอเนื้อหา ทฤษฎีในรูปแบบตาราง (ศรีธรรม ธนภูมิ. 2535 : 25 ; อ้างอิงจาก Erikson. n.d.) ดังนี้

ตาราง 2 ขั้นตอนพัฒนาการบุคลิกภาพ ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน

อายุ	ลักษณะความขัดแย้งทางจิตใจ	บุคคลผู้ใกล้ชิดในสังคม	ลักษณะจำเพาะของขั้นพัฒนาการ	ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม
1.ทารกแรกเกิด-1 ปี	ความไว้วางใจและความไม่ไว้วางใจ (Basic Trust vs. Mistrust)	มารดา บิดา หรือผู้เลี้ยงดู	เป็นผู้รับและตอบสนอง	มีพลังของร่างกาย
2.ขวบที่ สอง 1-2 ปี	ความเป็นอิสระและความละอายและไม่แน่ใจ (Autonomy vs. Shame & Doubt)	มารดา บิดา หรือผู้เลี้ยงดู	ต่อต้าน ยอมรับการอบรม	รู้จักควบคุมตนเอง มีความตั้งใจมั่น
3.เด็กเล็ก 3-5 ปี	ความคิดริเริ่มและความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt)	มารดา บิดา หรือสมาชิกในครอบครัว	เลียนแบบ ทดลองกระทำ	มีแนวทางเข้าใจความหมาย
4.วัยเรียน 6-12 ปี	ความขยันหมั่นเพียรและปมด้อย (Industry vs. Inferiority)	ครู เพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนบ้าน	แข่งขันกันเรียนร่วมมือกันทำงาน	รู้จักคิดและมีสมรรถภาพสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
5.วัยรุ่น 13-20 ปี	สร้างเสริมความเป็นตนเองและการไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง (Identity vs. Role Confusion)	เพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนต่างกลุ่ม ผู้ที่ตนถือเป็นแบบอย่าง	การเป็นตัวเอง การกระทำโดยเสรี ยอมรับผู้อื่น	กระทำด้วยความบริสุทธิ์ใจและจงรักภักดี
6.วัยผู้ใหญ่ตอนต้น 21-35 ปี	ความสัมพันธ์ใกล้ชิดและการแยกตัว (Intimacy vs. Isolation)	เพื่อนสนิท คู่ชีวิต ผู้ร่วมงาน	เป็นตัวของตัวเอง เข้าใจผู้อื่น	สร้างความเป็นมิตร มีความรัก ประกอบอาชีพ
7.วัยกลางคน 35-50 ปี	การทำนุบำรุงผู้อื่นและการหมกมุ่นในตนเอง (Generativity vs. Stagnation)	เพื่อนร่วมงาน สมาชิกในครอบครัว บุคคลในสังคม	ทำงานได้สำเร็จ ทะนุบำรุง บุตรหลาน,ผู้อื่น	มีผลงาน สร้างสรรค์ ช่วยเหลือผู้อื่น
8.วัยสูงอายุ 50 ปีขึ้นไป	ความมั่นคงทางใจและความสิ้นหวัง (Ego Integrity vs. Despair)	บุตรหลาน บุคคลใกล้ชิด เพื่อนร่วมสังคม	สำนึกตน รู้สึกภูมิใจในอดีต ปรับตนกับอนาคต	ยอมรับสภาพของตน รู้เท่าทันโลกและชีวิต

4.3 ทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของซัลลิแวน (Sullivan's development of personality)

ทฤษฎีของซัลลิแวน (สุชา จันทน์เอม. 2540 : 37-38 ; อ้างอิงจาก Sullivan. n.d.) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าบุคลิกภาพของคนเป็นผลมาจากสังคม ไม่ว่าจะเป็นมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง ถึงแม้ผู้ที่ปลีกตัวไปจากสังคม ไปอยู่ห่างไกลจากผู้อื่น ความทรงจำในอดีตก็ยังคงมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของเขา ซัลลิแวนชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของบุคคลกับสังคมในระยะต่าง ๆ ของชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและการเจริญเติบโต ดังนี้

1. **ระยะวัยทารก** เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนประมาณ 2 ปี เป็นวัยแห่งความต้องการสบายกาย ความพอใจของเด็กจะอยู่ที่การใช้ปากได้ดูด อม และมีปฏิกิริยาแบบเดียวกับที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อตนโดยตรง เช่น ถ้าพ่อแม่เลี้ยงลูกด้วยอารมณ์เคร่งเครียด อุ้มเด็กแบบไม่เต็มใจ ไม่ทะนุถนอม เด็กมักจะร้องไห้ เกิดความกลัวและรู้สึกเคร่งเครียดไปด้วย เป็นเพราะเด็กและ พ่อแม่ต่างก็มีสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน (interpersonal relation) เด็กย่อมแสดงการโต้ตอบปฏิกิริยาของพ่อแม่โดยตรง ซึ่งซัลลิแวนเรียกพัฒนาการของเด็กวัยนี้ว่า empathic stage of development

2. **ระยะวัยเด็กตอนต้น** คือ ระยะตั้งแต่ประมาณ 2-4 ปี ระยะนี้เด็กจะเริ่มเรียนรู้ภาษา การเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน ๆ และเริ่มเรียนรู้บทบาททางเพศ เมื่อเด็กเริ่มพูดได้ เดินได้ เริ่มรู้สึกว่าทำอะไรให้ผู้ใหญ่พอใจหรือไม่พอใจ ถ้าตนอยากให้เขาพอใจก็ต้องทำตามใจผู้ใหญ่บ้าง มิใช่ทำตามแต่ใจตนเองเสมอไป

3. **ระยะวัยเด็ก** คือ ระยะอายุประมาณ 4-11 ปี วัยนี้เริ่มปลีกตัวออกจากพ่อแม่ และสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะกับเพื่อนวัยเดียวกัน วัยนี้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการแข่งขัน การร่วมมือ และรู้จักควบคุมพฤติกรรม

4. **ระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่น** อายุประมาณ 11-13 ปี เด็กวัยนี้ต้องการมีเพื่อนเพศเดียวกัน ระยะนี้มีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมาก

5. **ระยะวัยรุ่น** อายุประมาณ 13-17 ปี วัยนี้เริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ หากการอบรมเลี้ยงดูเป็นแบบให้เด็กเก็บกดทางด้านนี้มากเกินไป อาจทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งภายในจิตใจและจะมีบุคลิกภาพแบบรักร่วมเพศ

6. **ระยะวัยรุ่นตอนปลาย** อายุประมาณ 17-20 ปี วัยนี้เด็กสนใจทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพศตรงข้าม สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนในลักษณะของผู้ใหญ่ แต่เด็กยังไม่ได้ประสบความสำเร็จทางสังคมอย่างสมบูรณ์ เพราะเด็กยังไม่มีอาชีพเป็นหลักฐาน ต้องรู้จักเก็บกดความรู้สึกและความต้องการทางเพศ ผู้ใหญ่ควรสอนให้เด็กมีอุดมคติในเรื่องความรัก ให้รู้จักเผื่อแผ่ความรักไปยังผู้อื่น ควรฝึกนิสัยและการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิและวิธีสนองความพอใจที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองดี

7. ระยะวัยผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ระยะนี้ควรฝึกอบรมให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางอารมณ์ รู้จักมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นคนมีเหตุผล และควบคุมพฤติกรรมของตนได้ ซึ่งจะนำมาสู่ความเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์

จากการรวบรวมทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการขั้นต่าง ๆ ของมนุษย์ ทำให้ทราบว่ามนุษย์เริ่มมี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและทักษะทางสังคมได้ตั้งแต่ช่วงวัยทารก ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงอายุและประสบการณ์ที่ได้รับ การที่เราทราบธรรมชาติ ความต้องการ ลักษณะเฉพาะของแต่ละช่วงวัย จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การพัฒนาและการวัดพฤติกรรมความสามารถของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

5. แบบสำรวจทักษะทางสังคม (Social Skills Inventory ; SSI)

แบบสำรวจทักษะทางสังคม (SSI) ได้พัฒนาขึ้นโดยริกจิโอ (Riggio) ในปี 1986 และได้พัฒนาข้อคำถามและสเกลให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นอีกครั้งในปี 1989 จุดมุ่งหมายในการสร้าง SSI เพื่อวัดทักษะการสื่อสารทางสังคมขั้นพื้นฐาน เป็นส่วนขยายออกมาจากการสื่อสารทางอารมณ์ ซึ่งเป็นการวัดการแสดงออกโดยไม่ใช้ภาษาพูด แต่ SSI จะวัดใน 2 ลักษณะ คือ การสื่อสารทางสังคมโดยใช้ภาษาพูดและไม่ใช้ภาษาพูด ทำให้เป็นทักษะทางสังคมหรือความสามารถทางสังคมที่เป็นสากลมากยิ่งขึ้น ความสามารถทางสังคม หรือความฉลาดทางสังคม จะวัดมิติของโครงสร้างใน 3 ชั้น คือ ทักษะในการส่ง ทักษะในการรับและทักษะในการปรับหรือควบคุมพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการสื่อสารขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ชั้นครอบคลุมใน 2 ขอบเขต คือ การสื่อสารทางอารมณ์ (ไม่ใช้ภาษาพูด) และการสื่อสารทางสังคม (ใช้ภาษาพูด)

5.1 คุณสมบัติเฉพาะของเครื่องมือ

SSI ได้ออกแบบเพื่อใช้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี หรือผู้ที่มีระดับการอ่านตั้งแต่เกรด 8 ขึ้นไป เหมาะสำหรับการวิจัยในเรื่องการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการให้คำปรึกษา โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม และการจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ทั้งในการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล การฝึกการจัดการและความเป็นผู้นำ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานของฝ่ายบุคคล และในการศึกษาด้านสุขภาพจิต

5.2 ลักษณะของ SSI

ประกอบด้วยข้อคำถาม 90 ข้อ เป็นแบบรายงานตนเอง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคอร์ท 5 สเตจ คือ ไม่เหมือนฉันเลย เหมือนฉันเล็กน้อย เหมือนฉัน เหมือนฉันมาก และเหมือนฉันอย่างแน่นอน ใช้เวลาในการทำ 30-45 นาที ข้อคำถามวัดทักษะทางสังคมใน 6 ด้าน คือ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคม แต่ละด้านมี 15 ข้อ ข้อคำถามถูกจัดเรียงไว้ทุก ๆ ข้อที่ 6 จะเป็นคำถามด้านเดียวกัน เช่น ข้อ 1, 7, 13, 19, 25, 31, 37, 43, 49 วัดด้านการแสดงออกทางอารมณ์ เป็นต้น

5.3 คุณภาพของเครื่องมือ

5.3.1 ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำของแบบสำรวจทักษะทางสังคม จำแนกเป็นรายด้าน 6 ด้าน มีค่าระหว่าง .81 - .96 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า .94 เมื่อเว้นระยะการทดสอบ 2 สัปดาห์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแบบสำรวจทักษะทางสังคมโดยทั่วไปมีค่าสหสัมพันธ์ภายในเป็นที่เชื่อถือได้

5.3.2 ค่าความเที่ยงตรง พบว่าแบบสำรวจ SSI แต่ละด้านและทั้งฉบับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนและความเที่ยงตรงเชิงจำแนก เมื่อนำไปหาความสัมพันธ์กับแบบทดสอบที่วัดทักษะทางสังคมที่ไม่ใช้ภาษาพูดฉบับอื่น ๆ และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพแบบดั้งเดิม สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า SSI ทั้ง 6 ด้าน สามารถพยากรณ์องค์ประกอบที่พบได้ ซึ่งสนับสนุนโครงสร้างของแบบสำรวจทักษะทางสังคม

5.4 การให้คะแนน

การให้คะแนนของ SSI นั้นง่ายและรวดเร็ว สำหรับข้อความทางบวกจะมีค่าคะแนนระหว่าง 1-5 และมีข้อคำถามทางลบอีก 32 ข้อ ที่ให้คะแนนในทางกลับกัน คะแนนในแต่ละด้านจะมีค่าอยู่ระหว่าง 15-75 คะแนน คะแนนรวมของทักษะทางสังคมชี้ให้เห็นถึงระดับของทักษะทางสังคมหรือความสามารถทางสังคม ซึ่งคะแนนสูงก็จะมีการพัฒนาทักษะทางสังคมในระดับสูง

5.5 การแปลความหมายของคะแนน

การแปลความหมายของคะแนนจะไม่พิจารณาแยกเป็นทักษะใดทักษะเดียว จึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังในการประเมินคะแนนในแต่ละด้านและการแปลความหมายของคะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งสิ่งสำคัญ คือ ความสมดุลระหว่างความสามารถทางสังคมทั้งหมด คะแนนไม่ควรสูงหรือต่ำเกินไปในมิติใดมิติหนึ่ง ตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีความไวต่อการรับรู้สูง (ES และ SS) มีการแสดงออก (EE และ SE) และการควบคุมทางสังคม (SC) ระดับต่ำถึงปานกลาง จะมีความสามารถในการทราบถึงพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นและมีความรู้ถึง

บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แต่ไม่มีส่วนร่วมในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ในขณะที่คะแนนรวมอาจสูงปานกลาง จึงไม่จัดว่าบุคคลนี้มีทักษะทางสังคมสูง เนื่องจากไม่มีความสมดุลย์กันของคะแนน

การใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะทางสังคม สำหรับแปลความหมายเป็นรายบุคคล ถ้าคะแนนมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมากกว่า 11 จัดว่ามีความไม่สมดุลย์พอสมควร และสามารถตีความหมายของคะแนน SSI ที่เบี่ยงเบนไปจากความสมดุลย์เป็นรายบุคคล โดยเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของ SSI แต่ละด้าน กับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม (Riggio.1989a : 1-18 ; Riggio. 1989b : Online)

5.6 ตัวอย่างแบบสำรวจทักษะทางสังคม

คำชี้แจง พิจารณาข้อคำถามที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงใน ○ ที่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของท่าน

- 1 = ไม่เหมือนฉันเลย
 2 = เหมือนฉันเล็กน้อย
 3 = เหมือนฉัน
 4 = เหมือนฉันมาก
 5 = เหมือนฉันอย่างแน่นอน

ไม่เหมือนฉันเลย		เหมือนฉันอย่างแน่นอน			
1○	2○	3○	4○	5○	
1○	2○	3○	4○	5○	1. เป็นการยากสำหรับคนอื่น ที่จะรู้ว่าฉันเศร้าหรือหงอยเหงา
1○	2○	3○	4○	5○	2. เป็นไปไม่ได้เลยที่คนอื่นจะซ่อนความรู้สึกที่แท้จริงของพวกเขาจากฉันได้
1○	2○	3○	4○	5○	3. ฉันสามารถรักษาทำทางให้สงบได้ดี แม้ในขณะที่จิตใจกำลังว้าวุ่น
1○	2○	3○	4○	5○	4. ฉันพอใจที่ได้เข้าร่วมงานสังสรรค์
1○	2○	3○	4○	5○	5. อารมณ์ของบุคคลรอบ ๆ ข้าง มีอิทธิพลต่อฉันมาก
1○	2○	3○	4○	5○	6. ฉันสามารถทำได้เหมาะสมกับบุคคลทุกประเภท ทั้งเด็กและคนแก่ , คนรวยและคนจน
1○	2○	3○	4○	5○	7. มีคนบอกเสมอว่า ฉันสามารถแสดงออกทางสายตา
1○	2○	3○	4○	5○	8. ฉันไม่ชอบที่คนอื่นจะมาเล่าปัญหาของพวกเขาให้ฉันฟัง
1○	2○	3○	4○	5○	9. คนอื่นสามารถรับรู้ความรู้สึกของฉันได้ แม้ว่าฉันจะพยายามปกปิดไว้
1○	2○	3○	4○	5○	10. ต้องใช้เวลาคนอื่นสักระยะในการที่จะรู้จักฉันดี
1○	2○	3○	4○	5○	11. สิ่งที่คนอื่นคิดเกี่ยวกับการกระทำของฉันมีความสำคัญเล็กน้อยหรือไม่มีความสำคัญต่อฉันเลย
1○	2○	3○	4○	5○	12. ฉันสามารถเป็นผู้นำที่ดีในการอภิปราย
1○	2○	3○	4○	5○	13. ฉันหัวเราะเสียงดังบ่อย ๆ
1○	2○	3○	4○	5○	14. ฉันสามารถที่จะปลอบใจผู้ที่กำลังโศกเศร้า ด้วยการกอดหรือสัมผัส
1○	2○	3○	4○	5○	15. ฉันสามารถปกปิดความรู้สึกที่แท้จริงจากคนอื่นได้

ไม่เหมือน					เหมือนฉัน
ฉันเลย					อย่างแน่นอน
1○	2○	3○	4○	5○	16. ฉันมักเป็นฝ่ายเริ่มต้นการสนทนา
1○	2○	3○	4○	5○	17. การที่คนอื่นยิ้มหรือทำหน้าบึ้งใส่ฉัน มีอิทธิพลต่อฉันมาก
1○	2○	3○	4○	5○	18. เมื่ออยู่ภายในกลุ่มคน ฉันกังวลใจว่าจะพูดเรื่องอะไรจึงจะเหมาะสม
1○	2○	3○	4○	5○	19. การแสดงออกทางสีหน้าของฉัน โดยทั่ว ๆ ไปเรียบเฉย
1○	2○	3○	4○	5○	20. เมื่อเพื่อนของฉันโกรธหรือไม่สบายใจ เขาจะมาหาฉันเพื่อให้ช่วยปลอบเขา
1○	2○	3○	4○	5○	21. ฉันไม่มีทักษะในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง
1○	2○	3○	4○	5○	22. ฉันมีความสุขที่ได้พูดคุยกับผู้คนจำนวนมาก ในงานสังสรรค์
1○	2○	3○	4○	5○	23. ฉันรู้สึกอยากออกจากงานเลี้ยงที่เอาใจใส่ต่อคนที่สำคัญมาก ๆ
1○	2○	3○	4○	5○	24. ฉันทำตัวไม่เหมาะสมในการเข้าร่วมงานเลี้ยง
1○	2○	3○	4○	5○	25. ฉันไม่ค่อยได้แสดงความโกรธ
1○	2○	3○	4○	5○	26. คนอื่นบอกเสมอ ๆ ว่าฉันเป็นคนไวต่อความรู้สึกและเข้าใจผู้อื่น
1○	2○	3○	4○	5○	27. เป็นการง่ายมากที่ฉันจะทำให้ตัวเองสนุกสนานและเปลี่ยนเป็นเศร้าได้ในทันที
1○	2○	3○	4○	5○	28. ฉันชอบในการคบหาสมาคมกับคนอื่น
1○	2○	3○	4○	5○	29. บางสถานการณ์ฉันกังวลว่าสิ่งที่พูดหรือทำนั้นถูกต้องหรือไม่
1○	2○	3○	4○	5○	30. ฉันได้รับเลือกให้เป็นผู้นำกลุ่มอยู่เสมอ

ที่มา : <http://www.ic.arizona.edu/~comm115/comm115.htm>

ในประเทศไทยนั้น ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางสังคม และนำเครื่องมือของริกจิโอ มาใช้ ได้แก่ ภาศิษฐา อ่อนดี (2539) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของทักษะทางสังคมกับการปฏิบัติงานและมนุษยสัมพันธ์ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศิริราช โดยใช้เครื่องมือซึ่งนวลละอ อสุภผล ได้แปลและเรียบเรียงขึ้นจากแบบวัดทักษะทางสังคมของ ริกจิโอ ที่สร้างขึ้นในปี 1986 จำนวน 88 ข้อ รูปแบบคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 4.69 – 30.23 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .93

นอกจากนี้ คันสนีย์ นาคะสนธิ์ (2545) ได้ศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประดู่ในทรวงธรรม กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบวัดทักษะทางสังคมที่พัฒนาและปรับปรุงมาจากริกจิโอ (1989) รูปแบบคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 81 ข้อ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 1.96 – 17.20 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า .80

จากการศึกษาเกี่ยวกับแบบวัดทักษะทางสังคม พบว่ามีการแปลและพัฒนาเพื่อใช้ในการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมตามแนวของริกจิโอ โดยสร้างเป็นแบบวัดชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของคนไทย และได้แบบวัดที่มีคุณภาพต่อไป

6. การหาคุณภาพเครื่องมือ

คุณภาพของเครื่องมือเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะหากเครื่องมือไม่มีคุณภาพแล้วผลของการวัดย่อมเชื่อถือไม่ได้ เครื่องมือที่ดีนั้นต้องมีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความยากง่าย อำนาจจำแนก ความเป็นปรนัย เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกล่าวถึงคุณภาพของเครื่องมือที่สำคัญและสามารถตรวจสอบโดยทางสถิติได้ ได้แก่ ค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง ดังนี้

ค่าอำนาจจำแนก

ความหมายของค่าอำนาจจำแนก

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538 : 130-132) กล่าวว่า อำนาจจำแนกเป็นคุณสมบัติของเครื่องมือที่สามารถจำแนกของบุคคลออกเป็น 2 กลุ่มที่มีคุณลักษณะต่างกันในเรื่องที่ศึกษา ถ้าเครื่องมือเป็นแบบทดสอบวัดความรู้และปัญญา (Cognitive domain) ก็จำแนกออกเป็นกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน ถ้าเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นหรือมาตรวัดทัศนคติ ก็จำแนกเป็น 2 กลุ่มที่มีความคิดเห็นหรือทัศนคติในทางบวกและทางลบ

ลัวิน สายยศและอังคณา สายยศ (2543ก : 299) กล่าวว่า คำอำนาจจำแนก หมายถึง ความสามารถในการแยกลักษณะของคน 2 กลุ่มได้ นั่นคือ แยกคุณลักษณะนั้นสูง กับคนที่มีคุณลักษณะนั้นต่ำ เช่น วัดความซื่อสัตย์คนที่ได้คะแนนสูง แปลว่ามีความซื่อสัตย์มาก ส่วนคนที่ได้คะแนนต่ำแปลว่า เป็นคนไม่มีความซื่อสัตย์ หรือซื่อสัตย์น้อย

ล็อก (Lock. 1972 : 553) ให้ความหมายของดัชนีคำอำนาจจำแนกว่า เป็นผลการวัดที่ตัดสินผู้ที่ทำถูกในกลุ่มสูงและผู้ที่ทำผิดในกลุ่มต่ำ

สรุปได้ว่า อำนาจจำแนก หมายถึง ความสามารถในการแยกบุคคลออกเป็น 2 กลุ่มที่มีคุณลักษณะต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้ คือ จำแนกกลุ่มบุคคลที่มีทักษะทางสังคมสูงและทักษะทางสังคมต่ำ

การหาคำอำนาจจำแนก

การหาคำอำนาจจำแนกของเครื่องมือสามารถแยกได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

1. เครื่องมือเป็นแบบทดสอบซึ่งวัดทางด้านพุทธิปัญญา มีวิธีหาคำอำนาจจำแนกดังนี้

1.1 ใช้สูตรสัดส่วนของความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ เป็นการหาคำอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ใช้สูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 130)

$$r = \frac{R_u - R_e}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ	r	แทน	คำอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ
	R_u	แทน	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มเก่ง
	R_e	แทน	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มอ่อน
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ โดยที่คะแนนรายข้อมีลักษณะเป็น Dicotomus ส่วนคะแนนทั้งฉบับมีลักษณะในค่าต่อเนื่อง (Continuous) ใช้การหาค่าสหสัมพันธ์ที่มีชื่อว่า Point biserial Correlation ซึ่งมีสูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 130)

$$r_{pbi} = \frac{\bar{X}_p - \bar{X}_q}{s_x} \sqrt{pq}$$

เมื่อ	r_{pbi}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยไบซีเรียล ซึ่งคือ ค่าอำนาจจำแนก
	s_x	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทั้งฉบับ
	$\bar{X}_p$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในตัวอย่างต่อเนื่องสำหรับกลุ่ม ที่ได้คะแนนแบบรายข้อเป็น 1
	$\bar{X}_q$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในตัวอย่างต่อเนื่องสำหรับกลุ่มที่ ได้คะแนนแบบรายข้อเป็น 0
	p	แทน	สัดส่วนของคนที่ได้คะแนนรายข้อเป็น 1
	q	แทน	สัดส่วนของคนที่ได้คะแนนรายข้อเป็น 0

กรณีที่ตัวแปรคะแนนรายข้อไม่ได้มีลักษณะเป็น Dichotomous เช่น สอบได้เป็น 1 สอบตกเป็น 0 ให้ถือเสมือนว่าคะแนนข้อนั้นมีลักษณะเป็นค่าต่อเนื่อง และมีการแจกแจงเป็นปกติด้วย กรณีนี้ใช้การหาสหสัมพันธ์แบบ Biserial Correlation ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$r_{bi} = \frac{\bar{X}_p - \bar{X}_q}{s_x} \frac{pq}{y}$$

เมื่อ	r_{bi}	แทน	สหสัมพันธ์แบบไบซีเรียล ซึ่งก็คือ ค่าอำนาจจำแนก
	y	แทน	ค่าจุดตัดบนแกน Y ที่แบ่งพื้นที่ใต้โค้งเป็นสัดส่วน p และ q
	s_x	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทั้งฉบับ
	$\bar{X}_p$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนรายข้อสำหรับกลุ่มที่ได้คะแนนเป็น 1
	$\bar{X}_q$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนรายข้อสำหรับกลุ่มที่ได้คะแนนเป็น 0
	p	แทน	สัดส่วนของคนที่ได้คะแนนเป็น 1
	q	แทน	สัดส่วนของคนที่ได้คะแนนเป็น 0

นอกจากนี้ยังมีอีกวิธีหนึ่งคือ การหาได้โดยเทคนิค 27 เปอร์เซนต์กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วนำสัดส่วนของค่าทั้ง 2 กลุ่ม ไปเปิดหาค่าอำนาจจำแนกจากตารางสำเร็จของจุงเตห์ ฟาน

2. เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นหรือเป็นมาตรวัดเจตคติ การหาค่าอำนาจจำแนกใช้วิธีการคำนวณ ดังนี้

2.1 หาค่าอัตราส่วนวิกฤติ t เป็นรายข้อ ตามวิธีการของ t -test ซึ่งมีสูตรการหาดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 130)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้การพิจารณาของการแจกแจงแบบที่
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	s_H^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มสูง
	s_L^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในแต่ละกลุ่มซึ่งเท่ากัน

การพิจารณาค่า t อาจใช้ 1.75 หรือ 2.0 ขึ้นไป ซึ่งหมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หรือ .01 ตามลำดับ

2.2 ดัชนีพอยท์ไบเซรียล (Point-Biserial Index) ดัชนีแบบนี้เป็นลักษณะสหสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร หรือคะแนน 2 กลุ่ม มีข้อตกลงว่า คะแนนกลุ่มหนึ่งเป็นแบบค่าต่อเนื่อง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นแบบไม่ต่อเนื่อง (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543ก : 299) ซึ่งมีวิธีการคำนวณเช่นเดียวกับเครื่องมือที่วัดพุทธิปัญญา (ข้อ 1.2)

2.3 ดัชนีสหสัมพันธ์เพียร์สัน มีข้อตกลงกันว่า กรณีตัวเลือกเป็นคะแนนแบบช่วงเท่ากัน เช่น 1, 2, 3 หรือ 1, 2, 3, 4 หรือมากกว่านั้น เมื่อผู้ตอบเลือกตอบตัวเลือกที่มีคะแนนมาก ย่อมได้คะแนนรวมมากด้วย หรือผู้ตอบเลือกตอบตัวเลือกที่มีคะแนนน้อย ย่อมได้คะแนนรวมที่น้อยด้วย ถ้าลักษณะของคะแนน 2 ชุดนี้ขึ้นลงตามกัน แสดงว่าข้อนั้นจำแนกได้ แต่ถ้าไม่ขึ้นลงตามกันหรือขึ้นลงกลับกันแสดงว่าค่าอำนาจจำแนกไม่ดี (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543ก : 302)

การทดสอบนัยสำคัญของค่าอำนาจจำแนก สามารถตรวจสอบได้จากตารางวิกฤติของ r แบบเพียร์สัน หรือใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการคำนวณ

2.4 การหาอำนาจจำแนกรวมทั้งฉบับ กรณีหาค่าอำนาจจำแนกเป็นค่าสหสัมพันธ์ในแต่ละข้อ ถ้าจะหาค่าอำนาจจำแนกรวม จะเอาค่าอำนาจจำแนกมาเฉลี่ยโดยตรงไม่ได้ เพราะตัวเลขค่าสหสัมพันธ์มีช่วงไม่เท่ากัน จึงนิยมเปลี่ยนค่าอำนาจจำแนก r เป็นคะแนนช่วงเท่ากัน

คือ z ก่อน โดยเปิดตารางแปลงค่า r เป็น z ค่า z ตัวนี้เรียกว่า Fisher's z แล้วนำมาหาค่า $\bar{z}$ ด้วยสูตร (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543ก : 306)

$$\bar{z} = \frac{\sum (n_i - 3)z_i}{\sum (n_i - 3)}$$

เมื่อ $\bar{z}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของ Fisher's z

z_i แทน Fisher's z ของข้อที่ i

n_i แทน จำนวนคนของข้อที่ i

เมื่อคำนวณค่า $\bar{z}$ ได้แล้วสามารถเปิดหาค่า r กลับ จากตาราง Fisher's z เช่นเดียวกัน

จากวิธีการหาค่าอำนาจจำแนกที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า สามารถคำนวณได้หลายวิธี ทั้งรายข้อและรวมทั้งฉบับ การเลือกใช้วิธีใดจึงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะของเครื่องมือและการให้คะแนน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีคำนวณจากค่า t -test เนื่องจากเป็นวิธีที่เหมาะสมกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเป็นวิธีที่นิยมใช้กันแพร่หลาย

ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ความหมายของความเชื่อมั่น

บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ (2521 : 269) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นเป็นความคงที่แน่นอนของคะแนนในการวัดทุกครั้งจากนักเรียนกลุ่มเดียวกัน หรือหมายความว่า เมื่อใช้เครื่องมือนั้นวัดครั้งใด ก็จะได้คะแนนเท่าเดิมทุกครั้งไป

สุมาลี จันทรชลอ. (2542 : 109) กล่าวว่า ความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่ (stability) ของการวัด กล่าวคือ ไม่ว่าจะสอบวัดกี่ครั้งด้วยแบบทดสอบชุดเดิมหรือแบบทดสอบคู่ขนานกันจะได้คะแนนหรือลำดับคงที่

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543ก : 209) กล่าวว่า ความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการสอบนักเรียนคนเดียวกันหลายครั้งในแบบทดสอบชุดเดิม

เอห์แมน และกล็อค (Ahmann and Glock. 1975 : 235) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นเป็นความคงที่ของผลที่ได้จากการวัด ซึ่งถ้าเครื่องมือไม่มีความเชื่อมั่น แสดงว่า เครื่องมือนั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดความคลาดเคลื่อน

เมห์เรนส์ และเลห์แมน (Mehrens and Lehmann.1978 : 88) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นว่า หมายถึง ระดับของความคงที่ระหว่างการวัดสิ่งเดียวกัน 2 ครั้ง

อนาสตาซี (Anastasi. 1982 : 102) กล่าวว่า ความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่ของคะแนน ซึ่งได้จากการวัดบุคคลกลุ่มเดียวกันด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกันหลาย ๆ ครั้ง หรือด้วยแบบทดสอบสองฉบับที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือภายใต้เงื่อนไขของตัวแปรอื่น ๆ ในการวัดนั้น

สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นเป็นความคงที่แน่นอนของคะแนนในการสอบทุกครั้งจากผู้สอบกลุ่มเดียวกัน

วิธีการประมาณค่าความเชื่อมั่น

การประมาณค่าความเชื่อมั่นในหลายวิธีที่แตกต่างกัน ดังนี้

เมห์เรนส์ และเลห์แมน (Mehrens and Lehmann.1978 : 94) ได้กล่าวถึงการประมาณค่าความเชื่อมั่นว่ามีวิธีการดังนี้

1. วิธีวัดความคงตัว (Measures of Stability)
2. วิธีวัดความสมมูล (Measures of equivalence)
3. วิธีใช้วัดความสมมูลและความคงตัว (Measures of equivalence and Stability)
4. วิธีวัดความสอดคล้องภายใน (Measures of Internal – Consistency)
 - 4.1 วิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (Split – Half)
 - 4.2 วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson)
 - 4.3 วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha)
 - 4.4 วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนของฮอยท์ (Hoy's analysis of variance produce)

ฮอปคินส์ และสแตนเลย์ (Hopkins and Stanley .1981 : 127-130) ได้กล่าวว่าวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น มี 4 วิธีดังนี้

1. วิธีสอบซ้ำ (The Test Retest Method) หรือบางครั้งเรียกว่าสัมประสิทธิ์ของความคงที่ (Coefficient of Stability) เป็นการนำแบบทดสอบฉบับเดียวกันไปทำการทดสอบกับบุคคลเดียวกันซ้ำสองครั้งในเวลาที่แตกต่างกันพอสมควร ถ้าคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบทั้งสองครั้งมีสหสัมพันธ์กัน ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้เป็นค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

2. วิธีใช้แบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel-Form Method) เป็นการนำแบบทดสอบที่มีลักษณะคู่ขนานกันหรือเท่าเทียมกัน โดยมีเนื้อหา ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนเท่ากันไป

ทดสอบในเวลาเดียวกันหรือเวลาที่แตกต่างกันก็ได้ นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองฉบับมาหาสหสัมพันธ์กัน ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้เป็นค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

3. วิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (The Split-Half Method) เป็นการนำแบบทดสอบฉบับเดียวไปทดสอบกับบุคคลกลุ่มเดียว แล้วแบ่งครึ่งแบบทดสอบเป็นชุดคะแนนของข้อคู่ และชุดคะแนนของข้อคี่ นำคะแนนที่ได้จากการแบ่งครึ่งแบบทดสอบไปหาสหสัมพันธ์กัน จากนั้นปรับขยายด้วยสูตรของสเปียร์แมน-บราวน์เป็นสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งสองฉบับ

4. วิธีวัดความคงที่ภายในของแบบทดสอบ (Reliability Via Internal Consistency Method) เป็นการนำแบบทดสอบฉบับเดียวไปทดสอบกับบุคคลเดียวกันและนำไปหาสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson)

ไอเคน (Aiken. 1991 : 98-101) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การประมาณค่าความเชื่อมั่นมีวิธีการหาได้ดังนี้

1. สัมประสิทธิ์ของการสอบซ้ำ (Test-Retest Coefficient)
2. สัมประสิทธิ์ของแบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel-forms Coefficient)
3. สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Coefficients)
 - วิธีแบ่งครึ่งข้อสอบ (Split-half Method)
 - วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method)
 - วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha)

จากวิธีหาค่าความเชื่อมั่นที่กล่าวมาข้างต้น สามารถจัดได้ว่ามีวิธีการหา 3 วิธีใหญ่ ๆ คือ การหาความคงที่หรือโดยการสอบซ้ำ, การใช้แบบทดสอบคู่ขนานหรือแบบทดสอบที่มีความเท่าเทียมกัน และหาความสอดคล้องภายในซึ่งทำการสอบเพียงครั้งเดียว ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้ความสอดคล้องภายในด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งเหมาะกับเครื่องมือที่มีการให้คะแนนที่ไม่ใช่ 0, 1

ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าความเชื่อมั่น

ความเชื่อมั่นจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้ (อนันต์ ศรีโสภา. 2525 : 77-81; ปราณี ทองคำ. 2539 : 214-217)

1. คุณลักษณะของแบบทดสอบ ได้แก่

1.1 จำนวนข้อของแบบทดสอบ (Test length) แบบทดสอบที่มีจำนวนข้อมากจะวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด คะแนนที่เกิดจากการเดาก็จะน้อยลง เมื่อองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น กลุ่มตัวอย่าง, คุณภาพของข้อสอบที่เพิ่มจำนวนนั้นคงที่

1.2 ความยากของข้อสอบ (Test difficulty) แบบทดสอบที่ยากเกินไปหรือง่ายเกินไปมีความสามารถในการจำแนกน้อย ทำให้ความแปรปรวนของคะแนนสอบมีน้อย แบบทดสอบนั้นจะมีค่าความเชื่อมั่นต่ำ

1.3 ความเป็นปรนัย (Objectivity) แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัยสูงจะมีความคลาดเคลื่อนน้อย คะแนนที่ได้จากการวัดมีค่าใกล้เคียงคะแนนจริง ทำให้แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นสูง ซึ่งความมีปรนัยมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ

- ความแจ่มชัดในตัวข้อสอบ หมายถึง ผู้สอบทุกคนเข้าใจคำถามตรงกันและตรงกับคามมุ่งหมายของข้อสอบ ไม่กำกวม
- ความแม่นยำในการตรวจให้คะแนน หมายถึง มีเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนชัดเจน ไม่ว่าใครตรวจก็ให้คะแนนได้ตรงกัน
- มีความกระชับชัดในการตีความหมายคะแนน

2. เวลาในการทำข้อสอบ (Speed) โดยทั่วไปแบบทดสอบแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ แบบทดสอบชนิดความเร็ว (Speed test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ง่าย ให้เวลาทำน้อย เพื่อให้ นักเรียนทำได้ถูกมากที่สุด ในเวลาที่กำหนด ความแตกต่างของคะแนนที่นักเรียนได้ขึ้นอยู่กับจำนวนข้อที่นักเรียนทำ อีกชนิดหนึ่งเป็นแบบทดสอบความสามารถ (Power test) เป็นแบบทดสอบที่นักเรียนทุกคนมีเวลาในการทำข้อสอบทุกข้อ แต่ไม่มีใครทำถูกหมดเนื่องจากความยากของข้อสอบ ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบควรใช้วิธีแบบวัดซ้ำ หรือแบบข้อสอบคล้ายกัน ไม่ควรใช้แบบความคงที่ภายใน (Internal consistency) เช่น แบบแบ่งครึ่งข้อสอบ เพราะถ้าในการสอบครั้งหนึ่ง นักเรียนทำข้อสอบถูกเกือบหมด เมื่อแยกเป็นข้อคู่-ข้อคี่ แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น จะพบว่ามีค่าสูงเกือบเป็น 1 ดังนั้น ควรเลือกวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสมกับแบบทดสอบ จะทำให้ค่าความเชื่อมั่นมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

3. ความเป็นเอกพันธ์ของกลุ่มผู้สอบ ลักษณะของกลุ่มผู้สอบมีอิทธิพลต่อค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เพราะมีผลต่อความแปรปรวน หรือการกระจายของคะแนน สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันน้อย มีลักษณะความเป็นเอกพันธ์สูง จะมีการกระจายของคะแนนน้อย ทำให้ค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณมีค่าต่ำ ตรงกันข้ามถ้ากลุ่มผู้สอบมีความสามารถแตกต่างกันมาก คือ เป็นกลุ่มวิวิธพันธ์ (Heterogenous group) คะแนนมีการกระจายมาก มีความแปรปรวนสูง จะทำให้ค่าความเชื่อมั่นสูง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบถึงปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อค่าความเชื่อมั่น ซึ่งผู้วิจัยควรคำนึงถึงและนำไปใช้ปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำเครื่องมือและการวางแผนการดำเนินการเพื่อให้เครื่องมือที่สร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นสูงต่อไป

ความเที่ยงตรง

ความหมายของความเที่ยงตรง

ความเที่ยงตรงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของเครื่องมือ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้
โกวิท ประวาลพฤษ์ และสมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2523 : 145) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงเป็นลักษณะของเครื่องมือวัดที่ให้ค่าตัวเลข ที่ได้จากการวัดแทนสิ่งที่เครื่องมือนั้นต้องการจะวัดอย่างแท้จริง

สุนันท์ ศลโกสม (2525 : 88) กล่าวว่า ความเที่ยงตรง หมายถึง คุณสมบัติของเครื่องมือที่สามารถวัดคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ นั่นคือ ตัวเลขที่ได้จากการวัดแทนคุณภาพของคุณลักษณะนั้น ๆ อย่างครบถ้วน ไม่มีคุณลักษณะอื่นมามีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องด้วยความเที่ยงตรงจึงต้องมีเกณฑ์ว่า สิ่งที่วัดได้นั้น เที่ยงตรงกับสิ่งที่มุ่งวัดอย่างเดียว ไม่มีอิทธิพลจากคุณลักษณะหรือสิ่งอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง

อนันต์ ศรีโสภา (2525 : 93) กล่าวว่า เครื่องมือหรือแบบทดสอบใดที่มีความเที่ยงตรง หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดในสิ่งที่เราต้องการจะให้วัดได้อย่างถูกต้อง

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538 : 115) กล่าวว่า ความเที่ยงตรง เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือที่แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือ นั้น ๆ สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัดหรือต้องการศึกษาได้ถูกต้องและครบถ้วนเพียงใด

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543 : 246) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงเป็นคุณภาพของแบบทดสอบที่หมายถึง แบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะหรือจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัด

อนาสตาซี (Anastasi. 1982 : 27) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ คือแบบทดสอบนั้นใช้วัดได้ผลตามที่ตั้งใจ

อัลเลน และเยน (Allen and Yen. 1979 : 95) กล่าวว่า แบบทดสอบจะมีความเที่ยงตรงถ้าแบบทดสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่จะวัด

สรุปได้ว่า ความเที่ยงตรง เป็นคุณสมบัติหรือคุณภาพของเครื่องมือ ที่ชี้ให้เห็นว่าสามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายหรือสิ่งที่ต้องการวัดได้

ประเภทของความเที่ยงตรง

สมาคม Standards for Educational and Psychological Tests (1974) ได้จัดประเภทของความเที่ยงตรงไว้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ (Anastasi. 1982 : 131)

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
2. ความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion - related Validity)
3. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543ข : 246-259) ได้กล่าวรายละเอียดของความเที่ยงตรงทั้ง 3 ประเภทไว้ ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หมายถึง เครื่องมือที่สามารถวัดได้ตามเนื้อหาที่ต้องการจะวัด และการพิจารณาความเที่ยงตรงนี้จะใช้วิธีการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (Rational Analysis) ดังนั้นความเที่ยงตรงชนิดนี้จึงขึ้นอยู่กับบุคคลที่จะวิเคราะห์ ทำให้ผลที่ได้มักไม่ค่อยแน่นอน ขาดความเป็นปรนัย ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

- 1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเหตุผล (Logical Validity)
- 1.2 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

2. ความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion-Related Validity) หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือที่เอาผลการวัดของแบบทดสอบไปหาความสัมพันธ์กับเกณฑ์ที่ต้องการ เช่น เกณฑ์เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ หรือผลการเรียนในปัจจุบัน เกณฑ์เกี่ยวกับผลการทำงาน หลังจากเรียนสำเร็จไปแล้ว เพื่อใช้ในการพยากรณ์ ความเที่ยงตรงชนิดนี้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 2.1 ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity)
- 2.2 ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity)

3. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะหรือตามทฤษฎีต่าง ๆ ของโครงสร้างนั้น หรือวัดได้ครอบคลุมตามลักษณะของโครงสร้างของแบบทดสอบมาตรฐาน

การตรวจสอบความเที่ยงตรง

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบจะกระทำด้วยการวิเคราะห์เชิงเหตุผล โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ซึ่งการตรวจสอบนิยมใช้บุคคลประมาณ 5 คน ที่มีความรู้ในเนื้อหาสาระทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นอย่างดี กลุ่มคนเหล่านี้ควรได้รับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำจำกัดความเชิงปฏิบัติการ เอกสาร ตำรา หรือรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อพิจารณาในประเด็นคำจำกัดความเชิงปฏิบัติการเสียก่อน แล้วจึงทำหน้าที่ตรวจสอบมาตรฐานที่สร้างขึ้นว่ามีความเหมาะสมดังนี้ (อุทุมพร จามรمان. 2538? : 115 -117)

1. มีข้อความครบถ้วน สมบูรณ์ ตรงตามทฤษฎีที่อ้างหรือไม่
2. จำนวนข้อเป็นสัดส่วนกับประเด็นย่อยหรือไม่
3. ประเด็นย่อยเป็นสัดส่วนกับประเด็นหลักหรือไม่
4. ประเด็นหลัก ครบถ้วน สมบูรณ์ และสอดคล้องกับทฤษฎีที่อ้างหรือไม่
5. ข้อความที่เขียนสะท้อนทฤษฎีที่อ้างได้ถูกต้องหรือไม่

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์

วิรัช วรรณรัตน์ (2532 : 69) กล่าวถึง การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ ไว้ดังนี้

2.1 ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ เป็นการตรวจสอบคุณภาพผลการใช้เครื่องมือว่าสามารถให้ผลได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงเพียงใด โดยการนำคะแนนหรือข้อมูลของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับลักษณะที่เป็นจริงของบุคคล ในทางปฏิบัติอาจหาได้ 2 ลักษณะคือ

ก. พิจารณาคำถามเป็นรายข้อ โดยการนำคะแนนหรือการตอบคำถาม ถูก-ผิดในแต่ละข้อไปเปรียบเทียบกับสภาพความเก่ง-อ่อนของแต่ละคน

ข. พิจารณาเครื่องมือทั้งฉบับ โดยการนำคะแนนหรือน้ำหนักที่ได้จากการสอบไปเปรียบเทียบหาความสอดคล้องกับความเป็นจริง เช่น นำเอาคะแนนที่ได้จากทางภาค ทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติ หรือลักษณะของสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีความสอดคล้องกันหรือมีทิศทางกลับกันไปหาค่าความสัมพันธ์ ซึ่งค่าสหสัมพันธ์จะบอกระดับความเที่ยงตรงตามสภาพ

2.2 ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ มีลักษณะคล้ายกับความเที่ยงตรงตามสภาพ แตกต่างกันที่ตัวเกณฑ์นั้นเป็นเรื่องของอนาคต ไม่ใช่ปัจจุบัน เป็นการตรวจสอบว่าเครื่องมือ นั้นสามารถให้ผลการวัดได้สอดคล้องกับลักษณะหรือสภาพในอนาคตเพียงใด วิธีการหาจะใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนหรือน้ำหนักที่ได้จากเครื่องมือกับความสำเร็จหรือคะแนนหลังการสอบนั้น ๆ

3. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างมีวิธีการตรวจสอบได้หลายวิธี ดังนี้

1. การตรวจสอบเชิงเหตุผล

เป็นการตรวจสอบเนื้อหาของข้อคำถามว่าสอดคล้องหรือตรงตามกรอบความคิด หรือทฤษฎีที่ใช้กำหนดเป็นโครงสร้างในการวัดหรือไม่ การตรวจจะกระทำเช่นเดียว

กับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยจัดทำเป็นตารางโครงสร้างและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2534 : 190)

2. การตรวจสอบความคงที่ภายใน (Internal Consistency)

เป็นวิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม หรือหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามเดียวกัน หรือระหว่างตอนของแบบทดสอบนั้น ๆ ถ้าพบว่ามีความสัมพันธ์ภายในสูง ก็แสดงว่าแบบทดสอบนั้นวัดลักษณะที่ต้องการวัดได้ (สุนันท์ ศลโกสม. 2525 : 289)

3. หาความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือที่สร้างขึ้นกับแบบทดสอบมาตรฐาน

แบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้เป็นเกณฑ์ต้องเป็นแบบทดสอบที่วัดคุณลักษณะหรือมีลักษณะโครงสร้างสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นกับแบบทดสอบมาตรฐานที่จะใช้เทียบไปสอบวัดกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนทั้ง 2 ชุด มาหาค่าสหสัมพันธ์กันตามวิธีของเพียร์สัน หรืออาจใช้การหาสหสัมพันธ์แบบอื่น ๆ ก็ได้ แล้วแต่ระดับของข้อมูล ถ้ามีค่าสหสัมพันธ์สูงก็แสดงว่าเครื่องมือที่สร้างมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 119)

4. วิธีคำนวณจากกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique)

เป็นวิธีการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่รู้ว่ามีลักษณะที่ต้องการวัดกับกลุ่มที่รู้ว่าไม่มีลักษณะที่ต้องการวัด เช่น ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบคณิตศาสตร์ ทำได้โดยนำแบบทดสอบคณิตศาสตร์ไปสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาเอกคณิตศาสตร์ (กลุ่มที่รู้ทางคณิตศาสตร์) กับกลุ่มที่เรียนวิชาเอกภาษาไทย (กลุ่มที่ไม่รู้หรือรู้น้อยทางคณิตศาสตร์) แล้วคำนวณคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม มาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สูตร t-test (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543 : 264)

5. วิธีการเปรียบเทียบคะแนนจากการทดลอง (Comparing scores from experiment) คะแนนจากเครื่องมือวัดลักษณะใดก็ตาม คาดว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขของการจัดกระทำตามการทดลอง อาจมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างกลุ่มทดลอง ก่อน-หลังได้รับการจัดกระทำตัวแปรทดลอง เช่น ตามทฤษฎีคาดหมายว่า คะแนนความวิตกกังวลของบุคคล น่าจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ ถ้ามีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดความวิตกกังวลระดับต่าง ๆ ขึ้นมา เมื่อใช้แบบสอบวัดความวิตกกังวล ก็น่าจะวัดได้คะแนนความวิตกกังวลที่ระดับต่าง ๆ สอดคล้องกับสถานการณ์ตามคำทำนายของทฤษฎี (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2544 : 94)

6. วิธีวิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait – Multimethod)

เป็นวิธีที่แคมป์เบล และฟิสค์ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2544 : 95 ; อ้างอิงจาก Campbell and Fiske. 1959) ได้เสนอขึ้น ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวัด

ลักษณะหลายลักษณะ (Multitrait) โดยใช้วิธีการวัดหลายวิธี (Multimethod) วิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธี (MTMM) นี้ สามารถนำมาใช้วัดลักษณะอย่างน้อย 2 ลักษณะ โดยใช้วิธีการวัดอย่างน้อย 2 วิธี

อัลเลนและเยน (Allen and Yen. 1979 : 109 -110 ; Citing Campbell and Fiske.1959) ได้ยกตัวอย่างตัวอย่าง การวัด 2 ลักษณะ คือ การเก็บตัว (introversion) และอาการประสาท (neuroticism) โดยใช้วิธีการวัดด้วยแบบทดสอบถูกผิด (T-F) และแบบทดสอบเลือกตอบ (M-C) เมื่อนำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่าง ผลที่ได้นำมาหาความสัมพันธ์กัน ได้เป็นเมตริก สหสัมพันธ์ความเที่ยงตรงแบบหลายลักษณะหลายวิธี ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ระหว่างอาการเก็บตัวและอาการทางประสาทจากแบบทดสอบถูกผิดและแบบทดสอบเลือกตอบ

	การเก็บตัว T-F	อาการประสาท T-F	การเก็บตัว M-C	อาการประสาท M-C
การเก็บตัว T-F	.80	.20	.75	.17
อาการประสาท T-F	.20	.85	.15	.71
การเก็บตัว M-C	.75	.15	.83	.21
อาการประสาท M-C	.17	.71	.21	.91

ค่าสหสัมพันธ์ที่ปรากฏในแต่ละแถวของคอลัมน์เป็นสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่แสดงที่แถวและคอลัมน์ ดังตัวอย่างเช่น ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนวัดอาการประสาทแบบถูกผิดกับคะแนนวัดการเก็บตัวแบบถูกผิดมีค่าเท่ากับ .20 และโดยปกติเมตริกสหสัมพันธ์ในแนวทแยงหลัก (เริ่มจากมุมซ้ายบนสุดไปยังมุมขวาล่างสุด) ตามนิยามจะมีค่า เท่ากับ 1.00 นั่นคือสหสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวกับตัวเอง แต่ความเที่ยงตรงแบบหลายลักษณะหลายวิธีจะแทนค่า 1.00 ด้วยความเชื่อมั่นที่ประมาณค่าได้ เช่น คะแนนการเก็บตัวจากแบบทดสอบถูกผิดมีค่าความเชื่อมั่นที่ประมาณได้เท่ากับ .80

การพิจารณาคุณสมบัติของเมตริกสหสัมพันธ์ มีดังนี้

1. ความเชื่อมั่นในแนวทแยงหลักควรมีค่ามาก
2. สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการวัดลักษณะเดียวกัน ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน ควร มีค่าสูง

3. สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการวัดลักษณะต่างกันควรมีค่าต่ำ และต่ำกว่า สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบที่วัดลักษณะเดียวกัน

สามารถสรุปเป็นความเที่ยงตรงในอุดมคติของความเที่ยงตรงแบบหลายลักษณะ หลายวิธี สำหรับการวัดลักษณะ A และ B ด้วยวิธีการที่ 1 และ 2 ได้ดังนี้

	A1	B1	A2	B2
A1	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
B1	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง
A2	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
B2	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง

จะได้ค่าความเที่ยงตรงที่สำคัญ 2 แบบ คือ

1. ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) แสดงโดยสหสัมพันธ์ที่มีค่าสูง เนื่องจาก เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่วัดจากลักษณะเดียวกันด้วยวิธีต่างกัน ได้แก่

$$r_{A_1A_2} \text{ และ } r_{B_1B_2}$$

2. ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) แสดงโดยสหสัมพันธ์ที่มีค่าต่ำ เนื่องจาก เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่วัดจากลักษณะต่างกัน ได้แก่ $r_{A_1B_1}$ $r_{A_1B_2}$

$$r_{A_2B_1} \text{ และ } r_{A_2B_2}$$

7. วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

ลัวัน สายยศและอังคณา สายยศ (2543ก : 325) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการพิสูจน์ว่า ข้อสอบแต่ละข้อเมื่อสอบแล้วจะมีข้อมูลทางตัวเลขยืนยันได้หรือไม่วัดคุณลักษณะใด วัดลักษณะเดียวกัน หรือวัดที่ลักษณะ เป็นไปตามการจัดคุณลักษณะ เมื่อเขียนข้อสอบตั้งแต่แรกหรือไม่ นั่นคือ เพื่อพิสูจน์โครงสร้างของข้อสอบว่าเป็นแบบใด เป็นไปตามโครงสร้างหรือทฤษฎีที่ตั้งไว้หรือไม่

สวาสนา ประवालพฤกษ์ (ม.ป.ป : 8) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ ยึดหลักที่ว่า ตัวแปรหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันนั้น สัมพันธ์กันเนื่องมาจากตัวแปรต่าง ๆ เหล่านั้นมีองค์ประกอบร่วมกันอยู่ (Common Factor) เราสามารถใช้องค์ประกอบ

ร่วมนั้นแทนตัวแปรกลุ่มนั้นได้ เป็นการลดจำนวนข้อมูลให้น้อยลง การจับกลุ่มของตัวแปรซึ่งเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร ทำให้ทราบถึงโครงสร้างและแบบแผนของข้อมูล ทำให้หาองค์ประกอบร่วมของตัวแปรได้และสามารถหาน้ำหนักขององค์ประกอบของตัวแปรแต่ละตัวได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบมักทำใน 2 ลักษณะ คือ

1. ค้นหาว่ามีกี่องค์ประกอบ อะไรบ้าง (Exploratory)
2. ยืนยันหรือทดสอบสมมติฐานว่ามีองค์ประกอบนั้น ๆ ในคุณลักษณะ (Trait) นั้นจริงหรือไม่ (Confirmatory)

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ส.วาสนา ประवालพฤษ (ม.ป.ป : 12) กล่าวถึง ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ ดังนี้

1. ตัวแปรต่าง ๆ ควรอยู่ในระดับอันตรภาคชั้น (Interval scale) หากมีตัวแปรที่อยู่ในระดับต่ำกว่านี้ก็อาจจะใช้ได้ แต่อาจทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่เที่ยงตรงนัก ทั้งนี้เพราะลักษณะของสหสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในเมตริกสหสัมพันธ์ (Intercorrelation matrix) จะต้องเป็นแบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment correlation)
2. ความแปรปรวนทั้งหมดของตัวแปรสามารถจะแบ่งออกได้เป็นส่วน ๆ ในลักษณะของผลบวกเชิงเส้นตรง (linearity)
3. ตัวแปรมีความร่วมกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มหมายถึงองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ตัวแปรจะมีน้ำหนักหรือสัดส่วนขององค์ประกอบที่ไม่เท่ากัน

ขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ส.วาสนา ประवालพฤษ (ม.ป.ป : 40-50) กล่าวถึง วิธีการดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ว่ามี 4 ขั้นตอน คือ

1. เก็บรวบรวมข้อมูล และการเตรียมเมตริกความแปรปรวนร่วม
2. การสกัดองค์ประกอบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาจำนวนแฟกเตอร์ร่วมที่น้อยที่สุดระหว่างตัวแปร วิธีการสกัดองค์ประกอบมีหลายวิธี เช่น
 - Principal Component Analysis (PC.)
 - Least Square Analysis (LS)
 - Maximum Likelyhood
 - Alpha Factoring
 - Image

3. การหมุนแกน มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาวิธีที่ง่าย ในการอธิบายองค์ประกอบโดยคงจำนวนองค์ประกอบและ Communalities ไว้คงเดิม ในการศึกษาเพื่อหาจำนวนองค์ประกอบร่วม (exploratory factor analysis คือ ค้นหาว่ามีกี่แฟคเตอร์) วิธีการหมุนแกนมี 2 วิธี คือ

3.1 Orthogonal องค์ประกอบร่วมต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

- Quartimax หมุนแกนโดยเน้นการเปลี่ยนแถวให้ง่ายขึ้น
- Varimax หมุนแกนโดยเน้นการเปลี่ยนคอลัมน์ให้ง่ายขึ้น กล่าวคือ ให้เกิด

ความแปรผันของคอลัมน์ใน factor structure matrix

- Equimax ใช้วิธีประนีประนอมระหว่าง Quartimax กับ Varimax

3.2 Oblique มี 2 วิธีหลัก คือ

3.2.1 หมุนแกนโดยยึด reference axis ได้แก่วิธี

- Quartimin $r = 0$ most oblique
- Biquartimin $r = 0$ least oblique
- Covarimin $r = 1$ least oblique

3.2.2 หมุนแกนโดยไม่ใช้ reference axis แต่ใช้ pattern matrix ได้แก่วิธี

- Oblimax หมุนแกนเช่นเดียวกับ quartimax ของ orthogonal

4. การสร้างมาตราองค์ประกอบ จุดมุ่งหมายในการสร้างมาตราองค์ประกอบมี 2 ประการ คือ เพื่อค้นหามิติของข้อมูลสังเกต และเพื่อหาองค์ประกอบร่วมบางองค์ประกอบไปใช้ในการค้นคว้าต่อไป ซึ่งอาจทำให้หลายวิธี เช่น

- ใช้การถดถอย (regression)
- ใช้เกณฑ์ (least squares)
- วิธีของบาร์เลทท์ (Bartlett)
- ใช้หลักของออร์ทอกอนอล (orthogonality constraints)
- ใช้ผลรวมของค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงในตัวแปรสังเกตต่าง ๆ
- สร้างส่วนประกอบสำคัญ (Principal component scale)

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543ก : 325-326) กล่าวถึง การพิจารณาข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบในการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ดังนี้

1. สหสัมพันธ์ภายใน (Intercorrelation) ระหว่างแต่ละข้อ ไม่นับสหสัมพันธ์ของตัวเอง จะมีจำนวน $n(n-1)/2$ ถ้า n เป็นจำนวนข้อ สหสัมพันธ์ระหว่างข้อเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐาน จะได้ว่าข้อใดสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด ความจริงสามารถจับกลุ่มของระดับความสัมพันธ์ได้

2. พิจารณาค่าไอเกน (Eigen Value) ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่เป็นข้อสอบ วิเคราะห์องค์ประกอบได้กี่องค์ประกอบ และมีองค์ประกอบที่เชื่อถือได้กี่องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่เชื่อถือได้จะมีค่าไอเกนตั้งแต่ 1.0 ขึ้นไป

3. พิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่ได้จากการหมุนแกนแล้ว การสกัดและการหมุนแกนมีหลายวิธีในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และอื่น ๆ การสกัดองค์ประกอบนิยมใช้วิธี Principal Component Factoring Method (PC) และวิธีหมุนแกนแบบ Varimax หรือจะเป็นวิธีอื่นใดก็ได้ การเลือกน้ำหนักองค์ประกอบว่าเท่าไรจึงจะสำคัญพอ โดยทั่วไปจะกำหนด .30 ขึ้นไป เพราะค่าน้ำหนักองค์ประกอบ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับองค์ประกอบ ดังนั้น ความแปรปรวนที่ซ้อนทับกันควรมีมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเที่ยงตรง

สมาลี จันทรชลอ (2542 :130) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเที่ยงตรงไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การเดา ซึ่ง Lord (1964) ได้ศึกษาผลของการเดาพบว่า การบังคับให้เดาอย่างไม่เป็นระบบทำให้แบบทดสอบมีค่าความตรงเพิ่มขึ้น ถ้าการเดามีมากผลของการเดาสัมพันธ์กับเกณฑ์ และบังคับให้เดาอย่างมีระบบ ทำให้แบบทดสอบมีค่าความตรงเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

2. สภาพเกี่ยวกับตัวผู้สอบ ผู้สอบที่อยู่ในสภาพปกติ จะทำข้อสอบได้ดีกว่าผู้ที่อยู่ในสภาพไม่ปกติ เช่น มีความกังวล เจ็บป่วย เป็นต้น ผลจากการวัดในสภาพผู้สอบที่ไม่พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้คะแนนผลการสอบผิดไปจากสภาพความสามารถที่ต้องการวัดจริง

3. การบริหารการสอบ เช่น การจัดสภาพการสอบให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้สอบมีความพร้อมในการสอบเต็มที่ การให้เวลาในการสอบพอเหมาะและการให้คะแนนมีความเป็นปรนัย

4. สภาพของแบบทดสอบ เช่น คำสั่ง การใช้ภาษาที่ไม่ชัดเจน ข้อสอบที่สั้นเกินไป ความยากง่ายไม่เหมาะสม ยากหรือง่ายเกินไป การสร้างข้อสอบไม่ดี มีการแนะนำตอบ หรือใช้ภาษากำกวมขาดความเป็นปรนัย ชนิดของแบบทดสอบไม่เหมาะสม หรือการกำหนดให้ตอบอย่างเป็นระบบมีผลต่อความตรงของแบบทดสอบ เนื่องจากข้อสอบไม่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการได้

5. การสอนของครู ได้แก่ วัตถุประสงค์ การสอน และการสอบ ไม่สัมพันธ์กัน หรือความผิดพลาดในการสอนมีผลต่อความตรงของแบบทดสอบ

6. การใช้เกณฑ์อ้างอิง สำหรับความเที่ยงตรงที่ต้องเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ถ้าใช้เกณฑ์อ้างอิงต่างกัน ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบย่อมต่างกันด้วย

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544 : 118-122) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความเที่ยงตรงว่ามาจากแหล่งที่สำคัญ 4 แหล่ง คือ

1. ปัจจัยจากแบบสอบ (Test)

แบบสอบจะมีความตรงมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับตัวแบบสอบเป็นสำคัญ กระบวนการสร้างและส่วนประกอบของแบบสอบต่อไปนี้สามารถส่งผลต่อความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ อาจทำให้แบบสอบทำหน้าที่ได้ไม่ตรงตามความต้องการ หรือมีความเที่ยงตรงลดลงได้

1.1 คำสั่งไม่ชัดเจน เช่น การใช้ภาษาไม่รัดกุม ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับการเดาคำตอบ การใช้ตัวเลือกที่เป็นคำตอบซ้ำ ไม่ระบุให้ชัดเจนว่าจะให้บันทึกคำตอบอย่างไร หรือขาดตัวอย่างที่ชัดเจนประกอบ เป็นต้น ความไม่ชัดเจนเหล่านี้ทำให้ผู้สอบตีความหมายแตกต่างกันได้ หรือเข้าใจผิดได้ง่าย จนอาจส่งผลต่อคะแนนที่ได้แตกต่างกันตามคุณลักษณะบางอย่างของผู้ตอบ ซึ่งทำให้ความเที่ยงตรงของข้อสอบลดลง

1.2 การใช้โครงสร้างภาษาที่ซับซ้อนเกินไป เมื่อคำศัพท์และโครงสร้างของภาษาที่สลับซับซ้อนเกินไปสำหรับผู้ตอบ จนอาจเป็นการวัดความเข้าใจภาษาและเชาว์ปัญญา ซึ่งไม่ตรงกับสิ่งที่มุ่งวัด หรืออาจทำให้ผู้สอบเสียเวลาเกินควร จนทำแบบสอบได้ไม่เสร็จทันเวลา คะแนนที่ได้จึงไม่น่าจะเป็นตัวแทนที่ดีของสิ่งที่มุ่งวัด

1.3 ข้อสอบที่ใช้ภาษากำกวม การเขียนข้อสอบด้วยภาษาที่กำกวมจะนำไปสู่ความสับสนและการตีความหมายผิดได้ ความคลุมเครือของภาษามักจะสร้างความสับสนให้แก่เด็กเก่งมากกว่าเด็กอ่อน จนอาจทำให้อำนาจจำแนกของข้อสอบติดลบได้

1.4 ข้อสอบที่ใช้คำถามนำ ข้อสอบที่สร้างขึ้นอย่างไม่ระมัดระวังอาจมีคำหรือข้อความ แนะนำคำตอบได้ ทำให้แบบสอบไม่ได้วัดสิ่งที่ต้องการอย่างแท้จริง แต่อาจเป็นการวัดสิ่งที่เป็นสามัญสำนึก หรือความสามารถในการแสวงหาคำชี้้นำคำตอบ

1.5 ข้อสอบมีระดับความยากไม่เหมาะสม กรณี แบบสอบอิงกลุ่ม ข้อสอบที่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ข้อสอบขาดอำนาจจำแนก ส่งผลให้แบบสอบมีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นต่ำ ส่วนกรณีแบบสอบอิงเกณฑ์ ข้อสอบที่มีระดับความยากง่ายไม่สอดคล้องกับระดับความยากง่ายของพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ จะส่งผลให้แบบสอบมีความเที่ยงตรงต่ำด้วยเช่นกัน

1.6 การเลือกใช้รูปแบบข้อสอบที่ไม่เหมาะสม ทำให้แบบสอบวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้ไม่ดีเพียงพอ เช่น การวัดความสามารถในการคิดและสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาควรใช้แบบทดสอบประเภทเขียนตอบมากกว่าให้เลือกตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้ เป็นต้น

1.7 แบบสอบสั้นเกินไป แบบสอบเป็นเพียงตัวอย่างของมวลความรู้ความสามารถ / ประสิทธิภาพหรือลักษณะที่มุ่งวัด ดังนั้น ถ้าแบบสอบมีจำนวนข้อน้อยเกินไปจะทำให้ขาดความเป็นตัวแทนที่ดีของสิ่งที่มุ่งวัด มีผลให้ความเที่ยงตรงลดลง

2. ปัจจัยจากการบริหารการสอบและการตรวจให้คะแนน (Test Administration and scoring) สภาพการทดสอบอันประกอบด้วยการบริหารการสอบและการตรวจให้คะแนน สามารถส่งผลต่อความเที่ยงตรงของแบบสอบได้ ดังนี้

2.1 เวลาที่ใช้ในการสอบไม่เหมาะสม การให้เวลาในการทำข้อสอบที่มากหรือน้อยเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้เวลาที่ไม่เพียงพอ ทำให้ปัจจัยเกี่ยวกับความเร็วเข้ามามีผลต่อคะแนนที่ได้ร่วมกับผลจากลักษณะที่มุ่งวัด ทำให้ความเที่ยงตรงลดลง

2.2 สภาพแวดล้อมของการสอบไม่เหมาะสม สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและจิตวิทยามีผลต่อคะแนนสอบ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น อุณหภูมิ แสง เสียง การถ่ายเทอากาศ เป็นต้น สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา เช่น บรรยากาศการสอบ ความตึงเครียด สภาพการข่มขู่ เป็นต้น

2.3 ขาดมาตรฐานของการคุมสอบ การคุมสอบที่ไม่เป็นมาตรฐาน เช่น ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำในการคุมสอบ คุมสอบแบบปล่อย เน้นแนวคำตอบ ให้ความช่วยเหลืออย่างลำเอียง เป็นต้น

2.4 การจับทางแนวคำตอบ การวางตำแหน่งคำตอบถูกอย่างเป็นระบบ ผู้สอบสามารถจับทางคำตอบถูกได้ ทำให้การวัดไม่อาจวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างแท้จริง

2.5 การตรวจให้คะแนนขาดความเป็นปรนัย เช่น คำตอบแบบเดียวกัน แต่ให้คะแนนต่างกัน หรือคำตอบที่มีคุณภาพต่างกัน แต่ให้คะแนนเท่ากัน เป็นต้น

3. ปัจจัยจากผู้สอบ (Examinees)

3.1 ความเป็นเอกพันธ์ของกลุ่มผู้สอบ ความเป็นเอกพันธ์ของกลุ่มผู้สอบมีผลต่อความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบ กลุ่มผู้สอบมักมีความแตกต่างกันบางประการ ซึ่งอาจมีผลต่อความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระดับความสามารถ ภูมิหลัง วัฒนธรรม เป็นต้น ถ้านำแบบสอบไปใช้กับกลุ่มผู้สอบที่มีจำนวนมากพอ และมีลักษณะที่มุ่งวัดหลากหลายย่อมมีแนวโน้มที่จะได้ค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นสูงสุด แต่ถ้านำ แบบสอบไปใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะที่มุ่งวัดมีความเป็นเอกพันธ์สูง ย่อมส่งผลให้ค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นต่ำ

3.2 การเดาคำตอบ ผู้สอบมีการเดาคำตอบกันมาก ย่อมเกิดความคลาดเคลื่อนของการตอบมาก ถ้าการเดาคำตอบเป็นไปอย่างสุ่ม มีผลทำให้ค่าความเชื่อมั่นต่ำ ทำให้ค่าความเที่ยงตรงต่ำลงไปด้วย และถ้าการเดาคำตอบมีผลทำให้คะแนนแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ย่อมส่งผลให้ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบลดลง

3.3 นิสัยในการทำข้อสอบ ผู้สอบมักมีนิสัยในการทำข้อสอบต่างกัน บางคนชอบการตอบรูปแบบหนึ่งมากกว่าอีกรูปแบบหนึ่ง หรือเมื่อทำข้อสอบไม่ได้ อาจมีแนวโน้มที่จะเลือกคำตอบแบบหนึ่งมากกว่าแบบอื่น ๆ อิทธิพลแทรกซ้อนจากนิสัยในการทำข้อสอบมีส่วนทำให้ความเที่ยงตรงลดลงได้

3.4 สภาพความไม่พร้อมทางร่างกายและจิตใจของผู้สอบ สภาพร่างกายและจิตใจของผู้สอบมีผลต่อคะแนนสอบ เมื่อเกิดสภาพความไม่พร้อมทางร่างกาย เช่น ความเหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้า เจ็บป่วย เป็นต้น สภาพทางจิตใจ เช่น ขาดแรงจูงใจ ถูกรบกวนทางอารมณ์ ความตกใจ ความวิตกกังวล เป็นต้น อาจทำให้ทำการสอบได้ไม่ดีเท่าที่ควร ผลที่ได้จึงไม่เป็นตัวแทนที่ดีของสิ่งที่มุ่งวัด

4. ปัจจัยจากเกณฑ์ที่ใช้อ้างอิง (Criterion)

4.1 ความชัดเจนของมวลเนื้อเรื่องที่มุ่งวัด (Content – related) การกำหนดความหมายและขอบเขตของมวลเนื้อเรื่องที่มุ่งวัดขาดความชัดเจน ย่อมมีผลต่อการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความครอบคลุมและความเป็นตัวแทนของข้อสอบ ที่มีต่อมวลเนื้อเรื่องทั้งหมดที่มุ่งวัด จึงส่งผลต่อความตรงตามเนื้อเรื่องของแบบสอบ

4.2 ความเหมาะสมของการคัดเลือกเกณฑ์สมรรถนะ (Criterion – related) ถ้าการคัดเลือกเกณฑ์สมรรถนะของการดำเนินงานขาดความตรงประเด็นกับลักษณะที่มุ่งวัดหรือมีคุณภาพต่ำ ย่อมมีผลต่อการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบและคะแนนเกณฑ์ ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ต่ำลง เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์มีค่าไม่เกินรากที่สองของผลคูณระหว่างสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบกับเกณฑ์ที่ใช้ ถ้าตัวแปรเกณฑ์ที่นำมาใช้มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นต่ำย่อมส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ต่ำลงไปด้วย

4.3 ความเหมาะสมของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่มุ่งวัด (Construct-related) การนำทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะที่มุ่งวัดที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางมาใช้เป็นแนวคิดโครงสร้างและคำทำนายลักษณะที่มุ่งวัดนั้น ย่อมส่งผลต่อการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎี อาจทำให้ผลการวัดลักษณะที่สนใจไม่สอดคล้องกับแนวทางและสิ่งที่ทฤษฎีคาดหมายได้ ซึ่งมีผลต่อการสรุปความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีของแบบสอบได้

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ส่งผลต่อความเที่ยงตรงนั้นมีมากมายหลายประการ ทั้งในด้านปัจจัยภายในตัวเครื่องมือเอง ตัวผู้สอบ และสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ ซึ่งหากพิจารณาและทำการควบคุมปัจจัยเหล่านี้ ให้มีความเหมาะสม ก็จะทำให้ได้เครื่องมือที่สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. เกณฑ์ปกติ (Norm)

ลัวน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543ข : 313-317) กล่าวว่า เกณฑ์ปกติ หมายถึงข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร แต่ในทางปฏิบัติประชากรที่นิยามไว้อย่างดี (Well defined population) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดีของประชากรนั้นเอง แต่ต้องมีจำนวนมากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ ไม่เช่นนั้นจะทำให้เกณฑ์ปกติเชื่อมั่นไม่ได้ การสร้างเกณฑ์ปกติจึงขึ้นอยู่กับเกณฑ์ 3 ประการ

1. ความเป็นตัวแทนที่ดี การสุ่มกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่นิยามทำได้หลายวิธี เช่น สุ่มแบบธรรมดา สุ่มแบบแบ่งชั้น สุ่มแบบเป็นระบบ หรือสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เป็นต้น เลือกสุ่มตามความเหมาะสม โดยการพิจารณาประชากรเป็นสำคัญ ถ้าประชากรมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่มีคุณสมบัติแตกต่างกันมากนัก ใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดาดีที่สุด ถ้าเป็นลักษณะมีสิ่งที่แตกต่างกันมากเช่น ขนาดโรงเรียนต่างกัน ระดับความสามารถแตกต่างกัน ทำเลที่ตั้งแตกต่างกันและมีผลต่อการเรียน กรณีนี้ควรใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ถ้าแต่ละหน่วยการสุ่ม เช่น โรงเรียน ห้องเรียน มีคุณลักษณะไม่แตกต่างกัน แต่แบ่งหน่วยการสุ่มไว้แล้ว การสุ่มแบบนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มจะดีที่สุด 3 วิธีนี้ใช้ในการสุ่มเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติมากที่สุด ดังนั้น ก่อนสร้างเกณฑ์ปกติต้องวางแผนการสุ่มให้ดีกว่าก่อน เพื่อให้เกณฑ์ปกติเชื่อมั่นได้

2. มีความเที่ยงตรง ในที่นี้หมายถึงการนำคะแนนดิบไปเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ทำไว้แล้ว สามารถแปลความหมายได้ตรงกับความเป็นจริง เช่น คนหนึ่งสอบเลขได้ 20 คะแนน ตรงกับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 และตรงกับคะแนนที่ (T) 50 แปลว่าเป็นความสามารถปานกลางของกลุ่ม ความเป็นจริงจะเป็นอย่างตัวเลขในเกณฑ์ปกติดังกล่าวได้หรือไม่ ดังนั้น ความสอดคล้องของคะแนนการสอบกับเกณฑ์ปกติตามความเป็นจริง จึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการแปลความหมายของคะแนนการสอบแต่ละครั้ง

3. มีความทันสมัย เกณฑ์ปกตินั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของประชากรกลุ่มนั้น การพัฒนาคนมีอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม อาหารการกินเหล่านี้ คนจะเก่งขึ้นหรืออ่อนลงได้ ดังนั้นเกณฑ์ปกติที่เคยศึกษาไว้นานแล้วหลายปี อาจมีความผิดพลาดจากความเป็นจริง จำเป็นต้องศึกษาใหม่หรือเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอยู่เรื่อย ๆ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ปกติควรจะเปลี่ยนทุก ๆ 5 ปี

ชนิดของเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติแบ่งชนิดได้ตามลักษณะของประชากรและตามลักษณะของการใช้สถิติการเปรียบเทียบ การแบ่งตามลักษณะของประชากร แบ่งได้ดังนี้

1. เกณฑ์ปกติระดับชาติ (National norms) การสร้างเกณฑ์ปกติระดับชาตินั้นใช้ประชากรที่นิยามไว้มากมายทั่วประเทศ เช่น หาเกณฑ์ปกติของวิชาเลขคณิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับชาติ ก็ต้องสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั่วประเทศ หรือสุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทั่วประเทศ จำนวนนักเรียนที่จะต้องสอบจึงมีมาก เพื่อให้รู้ว่าสร้างเมื่อปี พ.ศ.ใด ก็ต้องกำหนดวันเดือนปีการสร้างไว้ด้วย เพื่อคนใช้เกณฑ์ปกติจะได้รู้ว่าทันสมัยหรือไม่

2. เกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local norms) เป็นการสร้างเกณฑ์ปกติระดับเล็กลงมา เช่น ระดับจังหวัด หรือระดับอำเภอ การสร้างเกณฑ์ปกติระดับนี้ค่าใช้จ่ายจะน้อยลง และเป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบคะแนนของผู้สอบกับคนทั้งจังหวัดหรืออำเภอ ในการจัดการศึกษา บางครั้งจังหวัดแต่ละจังหวัด อาจเน้นเนื้อหาวิชาบางวิชาไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะทางด้านวิชาชีพ บางจังหวัดเน้นเกษตร บางจังหวัดเน้นอุตสาหกรรม บางจังหวัดเน้นการทำประมง เป็นต้น วิชาที่มีการเน้นแตกต่างกัน การสร้างเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่นจะมีประโยชน์มาก แต่วิชาพื้นฐานอื่น ๆ ก็สามารถหาเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่นได้เหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบความสามารถในวิชาการของนักเรียนคนหนึ่งกับคนทั้งจังหวัดหรืออำเภอ ว่าเด็กคนหนึ่งสอบแล้วจะอยู่ในระดับใด เก่งหรืออ่อนกว่าคนอื่นเพียงใด เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขได้

3. เกณฑ์ปกติของโรงเรียน (School norms) โรงเรียนบางแห่งมีขนาดใหญ่มีนักเรียนแต่ละชั้นมีจำนวนมาก เวลาสร้างข้อสอบแต่ละวิชาแต่ละระดับชั้นได้ดีมีมาตรฐานแล้ว จะสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนตนเองก็ได้ กรณีสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนเดียวหรือกลุ่มโรงเรียนในเครือ เรียกว่าเกณฑ์ปกติของโรงเรียน ใช้ประเมินเปรียบเทียบนักเรียนแต่ละคนกับนักเรียนส่วนรวมของโรงเรียน และใช้ประเมินการพัฒนาของโรงเรียนได้ด้วย โดยดูจากการศึกษาว่าแต่ละปี เติบโตหรือด้อยกว่าปีที่สร้างเกณฑ์ปกติเอาไว้

การสร้างเกณฑ์ปกติมีการสร้างโดยยึดหลักการทางสถิติหลายอย่าง เช่น

1. เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile norms) เกณฑ์แบบนี้สร้างจากคะแนนดิบที่มาจากประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี แล้วดำเนินการตามวิธีการสร้างเกณฑ์ปกติ แต่พอถึงหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ก็หยุดแค่นั้น เกณฑ์ปกติแบบนี้เป็นคะแนนจัดอันดับเท่านั้น จะนำไปบวกลบกันไม่ได้ แต่สามารถเปรียบเทียบและแปลความหมายได้ เช่น เด็กคนหนึ่งสอบได้ 25 คะแนน ไปเทียบกับเกณฑ์ปกติตรงกับตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 80 แสดงว่าเขามีความสามารถเหนือคนอื่น 80% เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ใช้ควบคู่กับเกณฑ์ปกติคะแนนมาตรฐานอื่น ๆ อยู่เสมอ เพราะแปลผลได้ง่าย ไม่ซับซ้อน

2. เกณฑ์ปกติคะแนนที (T-score norms) นิยมใช้กันมากเพราะเป็นคะแนนมาตรฐานสามารถนำมาบวกลบและเฉลี่ยได้ มีค่าเหมาะสมในการแปลความหมาย คือ มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 100 มีคะแนนเฉลี่ย 50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10

3. เกณฑ์ปกติสเตนไลน์ (Stanin norms) คะแนนแบบนี้เป็นคะแนนมาตรฐานชนิดหนึ่ง แต่มีค่าเพียง 9 ตัว (Standard nine points) ค่าตั้งแต่ 1 ถึง 9 คะแนน เฉลี่ยอยู่ที่ 5 คะแนน มีความเบี่ยงเบนมาตรฐานประมาณ 2 คะแนน วิธีการหามักจะเทียบจากเปอร์เซ็นต์ของความถี่ที่คะแนนเรียงตามค่าจะสะดวกกว่า

4. เกณฑ์ปกติตามอายุ (Age norms) แบบทดสอบมาตรฐานบางอย่างหาเกณฑ์ปกติตามอายุ เพื่อดูพัฒนาการในเรื่องเดียวกันว่า อายุต่างกันจะมีพัฒนาการอย่างไร โดยมากแบบทดสอบวัดเชาวนปัญญาและความถนัดจะหาเกณฑ์ปกติโดยวิธีนี้ ส่วนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จะหาเฉพาะแบบทดสอบวิชาที่เป็นพื้นฐาน เช่น ภาษาและคณิตศาสตร์ เป็นต้น และคำนึงว่า เนื้อหาจะต้องไม่มีผลกับระดับอายุ เช่น เรื่องคำศัพท์สามารถหาได้ตั้งแต่อายุ 5 ปีถึง 20 ปี ทั้งนี้เพื่อจะดูว่าศัพท์ที่กำหนดไว้จำนวนหนึ่งนั้น ถ้านักเรียนคนหนึ่งอายุ 10 ปี สอบได้จำนวนหนึ่ง เมื่อเทียบเกณฑ์ปกติ น่าจะเป็นความสามารถคำศัพท์เท่ากับอายุเท่าใด อาจจะเท่ากับเด็กอายุ 8 ปี 10 ปี หรือ 15 ปี

5. เกณฑ์ปกติตามระดับชั้น (Grade norms) เป็นการหาเกณฑ์ปกติตามระดับชั้นว่า คะแนนเท่าไรควรจะอยู่ระดับชั้นไหนจึงจะเหมาะสม แบบทดสอบที่จะทำเกณฑ์ปกติชนิดนี้ได้ต้องเป็นเนื้อหาเดียวกัน ดังนั้นการวัดที่มีเนื้อหาแตกต่างกันตามระดับชั้นจะทำได้ ทำให้ไม่รู้จะเปรียบเทียบแปลผลว่าอย่างไร วิชาที่นิยมมักจะเป็นวิชาพื้นฐาน เช่น คำศัพท์ คณิตศาสตร์ เบื้องต้น แบบทดสอบก็ต้องออกความรู้ความสามารถที่กว้าง เช่น คำศัพท์ก็ให้ครอบคลุมตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1 ถึงมัธยมปีที่ 6 แล้วศึกษาดูว่าระดับชั้นประถมปีที่ 1 จะได้กี่คะแนน ปีที่ 2 จะได้กี่คะแนน ไปเรื่อย ๆ จนถึงมัธยมปีที่ 6 จะได้กี่คะแนน โดยมากแต่ละระดับชั้นก็จะเป็นช่วง คือ การแจกแจงของคะแนนจะซ้อนทับกันเป็นระยะไป เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ถ้าเด็กคนหนึ่งมาสอบแบบทดสอบฉบับนี้ได้คะแนน 20 คะแนน และกำลังเรียนชั้นมัธยมปีที่ 2 แต่เมื่อเทียบแล้วเท่ากับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 จะได้นำไปพัฒนาต่อ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

งานวิจัยในประเทศ

เสรี โอภาส (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โรงเรียนขนาดกลางมีแนวโน้มว่าจะมีทักษะทางสังคมสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก และนักเรียนหญิงมีแนวโน้มว่าจะมีทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนชาย

รังสี วิบูลย์อรชร (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย การมีลักษณะความเป็นผู้นำกลุ่ม และการช่วยเหลือ ผู้อื่น ทักษะทางสังคมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน และทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัทมาวดี บุญยสวัสดิ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้เกมการเล่นพื้นบ้านของไทยที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์เวช ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะทางสังคมในด้านการเคารพต่อระเบียบวินัยของตนเองและกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม การแสดงออก และการ แก้ปัญหาในกลุ่มไม่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะทางสังคมในด้านการมีมารยาทในสังคม การแสดงความคิดเห็นชอบและมีลักษณะความเป็นผู้นำ การช่วยเหลือ ผู้อื่น สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีสังคมมีดีสูงกว่ากลุ่มควบคุม

วนิดา เตียวพานิช (2537: 66-67) ได้ศึกษาผลของการฝึกทักษะทางสังคมที่มีต่อการสื่อสารกับผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล 2 วิทยาลัยสหราชอาณาจักร กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกทักษะทางสังคม ด้านทักษะการสังเกต ทักษะการฟัง ทักษะการพูด และทักษะการประสานความคิด ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมมีคะแนนการสื่อสารกับผู้ป่วยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาศิษฏา อ่อนดี (2539 : 111) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมกับการปฏิบัติงานและมนุษยสัมพันธ์ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศิริราช ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่มีทักษะทางสังคมสูง มีการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน และการปฏิบัติงานรวมสูงกว่าพยาบาลที่มีทักษะทางสังคมต่ำ พยาบาลที่มีทักษะทางสังคมสูงมีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าพยาบาลที่มีทักษะทางสังคมต่ำ และการปฏิบัติงานพยาบาลในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมนุษยสัมพันธ์

วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธุ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจบัณฑิต โดยกลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาทักษะทางสังคม หลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้าน ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะในการแก้ปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน การรับรู้ที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

อำพัน จารุทสนางกูร (2541 : 76-77) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลที่มีต่อการแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากผู้ช่วยจิตเวชของพยาบาลเทคนิค โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลเทคนิคที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่มและที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบรายบุคคล มีคะแนนการแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากผู้ช่วยจิตเวชเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีแตกต่างกัน

หรรษา แก้วพูลปกรณ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการฝึกควบคุมความโกรธและทักษะทางสังคมที่มีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักศึกษาอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการฝึกควบคุมความโกรธและทักษะทางสังคมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมก้าวร่วมน้อยกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ต้นสนีย์ นาคะสนธิ์ (2545: 45-46) ได้ศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม กรุงเทพมหานคร โดยคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนทักษะทางสังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 12 คน เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม

งานวิจัยต่างประเทศ

เฮอร์เบิร์ต เอ (Herbert A. 1984 : Online) ได้ศึกษาโครงสร้างของความฉลาดทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นลูกจ้างในโรงพยาบาลทางจิต จำนวน 186 คน ผลการศึกษาพบว่าสามารถวัดความฉลาดทางสังคมได้ 5 องค์ประกอบ คือ ความสนใจทางสังคม ทักษะทางสังคม ทักษะการแสดงความรู้สึก การแสดงออกทางอารมณ์ และความวิตกกังวลทางสังคม จากการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ความสนใจทางสังคม และการแสดงออกทางอารมณ์ เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่ทำให้เกิดภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม พบความสัมพันธ์กันปานกลางระหว่างความสนใจทางสังคม การแสดงออกทางอารมณ์และความวิตกกังวลทางสังคม และมีความสัมพันธ์ปานกลางเช่นกันระหว่าง เพศชาย เพศหญิง และบุคคลที่มีลักษณะเบี่ยงเบนทางเพศ

เชอร์รี่ รีเน่ (Sherry Renee. 1990 : Online) ได้ศึกษาผลกระทบที่มีต่อทักษะทางสังคม เนื่องมาจากความสำเร็จและความล้มเหลวในกลุ่มที่มีสถานะและไม่มีสถานะทางสังคม โดยแบ่งสถานะทางสังคมออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จในสังคม กลุ่มที่ล้มเหลวทางสังคม กลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จในสังคม และกลุ่มที่ไม่ล้มเหลวทางสังคม โดยวัดทักษะทางสังคม (SSI) ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-efficacy) และการยึดถือกับตำแหน่งของรอตเตอร์ ผลการวิจัยพบว่าระดับของทักษะทางสังคมส่งผลต่อความเข้าใจเหตุการณ์ ต่าง ๆ ในสังคม และคาดว่าบุคคลที่มีทักษะทางสังคมสูงเนื่องมาจากผลของสังคมทางบวกจากภายใน คือ มีความมั่นคง มีปัจจัยที่ควบคุมได้ ขณะที่กลุ่มที่มีทักษะทางสังคมต่ำเนื่องจากผลของสังคมจากภายนอกในทำนองเดียวกัน คือ ไม่มีความมั่นคง ไม่สามารถควบคุมปัจจัย ต่าง ๆ ได้ และผลของสังคมจากภายในและภายนอกมีสาเหตุมาจากทักษะทางสังคม สถานะทางสังคมและผลของสถานะทางสังคม

มารี คอนเน่ (Marie Connie. 1990 : Online) ได้ศึกษาผลกระทบของทักษะทางสังคมที่มีต่อพัฒนาการของนักเรียนในหอพัก โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่อยู่หอพัก 54 คน พัฒนาการที่วัด คือ ความหงอยเหงา การนับถือตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความรู้และการใช้ศูนย์บริการนักเรียน ความพอใจในชีวิต ความพอใจในสถาบัน และการสนับสนุนทางสังคม โดยวัด 2 ครั้ง ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 คะแนนจากภาคเรียนที่ 1 ทำนายคะแนนในภาคเรียนที่ 2 และวัดทักษะทางสังคมใช้แบบสำรวจทักษะทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงจากภาคเรียนที่ 1 ในเรื่องการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพิเศษ แต่การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับของทักษะทางสังคมของนักเรียน

ลาร์รี เรย์ (Larry Ray.1990 : Online) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาการซึมเศร้ากับทักษะทางสังคมในเด็ก grades 3-10 จำนวน 115 คน โดยใช้แบบรายงานโดยตนเองและโดยพ่อแม่ ความเชื่อมั่นของเครื่องมือมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา .80 ขึ้นไป วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบรายงานอาการซึมเศร้าและทักษะทางสังคมทั้ง 2 ฉบับ ด้วยวิธีหลายลักษณะหลายวิธี พบว่า มีความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาการซึมเศร้ากับทักษะทางสังคม พบว่า มีความสัมพันธ์กัน

คริสตา เบท (Krista Beth. 1991 : Online) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในองค์ประกอบย่อยของแบบประเมินทักษะทางสังคม Social Skills Rating System (SSRS), แบบประเมิน The Teacher Rating Form (TRF), แบบประเมิน The Child Behavior Checklist (CBCL) และ แบบประเมิน The Vineland Adaptive Behavior Scales (Vineland) กลุ่มที่ได้รับการประเมินเป็นเด็กและวัยรุ่นที่มีภาวะทางอารมณ์แรงเครียด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีหลายลักษณะหลายวิธี โดยมีผู้ประเมินคือ พ่อแม่และครู ผลการศึกษาพบว่า แบบประเมิน SSRS CBCL และ TRF มีความเที่ยงตรงเชิงเหมือนและไม่มีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกกับ SSRS การประเมินจากพ่อแม่โดยใช้ Vineland และ SSRS พบว่าแตกต่างกันจากการประเมินโดย CBCL ด้านการประเมินจากครูพบว่า ประเมินโดยใช้ SSRS และ TRF ไม่แตกต่างกัน การประเมินกับเด็กที่มีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน คือ เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ (EH) และเด็กที่ไม่มีปัญหาทางอารมณ์ (N-EH) เมื่อใช้ SSRS และ Vineland พบว่าเด็ก EH มีทักษะทางสังคมต่ำกว่าเด็ก N-EH อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเด็ก EH และ N-EH มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อประเมินโดยพ่อแม่

ทารี โกลด (Teri Goad.1992 : Online) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบประเมิน "The Social Skills Rating System-Teacher Form (SSRS-T) ในด้านความเที่ยงตรงเชิงสภาพและความเที่ยงตรงเชิงจำแนก โดยครูจำนวน 57 คน ประเมินเด็กอนุบาลที่เรียนรู้อาการ (EMH) จำนวน 34 คน เด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) จำนวน 56 คน และเด็กปกติ (NH) จำนวน 90 คน ผลการวิจัยพบว่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนกของ SSRS-T สามารถจำแนกกระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีปัญหาได้ ซึ่งเด็ก NH มีคะแนนทักษะทางสังคมสูงกว่าเด็ก LD และ EMH อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความเที่ยงตรงเชิงสภาพ พบว่า SSRS-T มีความสัมพันธ์กับแบบประเมินทักษะทางสังคม 2 ฉบับ คือ แบบประเมิน "The Walker-McConnell Scale of Social Competence and School Adjustment" (Walker-McConnell) และ แบบประเมิน "The Matson's Evaluation of Social Skills with Youngsters (MESSY)

จุง ริน (Jurg Rene. 1992 : Online) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความสามารถทางสังคมและการรับรู้อารมณ์เพื่อพยากรณ์การแสดงความโกรธในผู้ใหญ่ ความสามารถทางสังคมตัดสินโดยใช้แบบสำรวจทักษะทางสังคมของริกจิโอ (1989) ใช้กลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่ดื่มสุราขณะขับรถและผู้ที่มีส่วนร่วมในการฝ่าฝืนกฎจราจร ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้อารมณ์และความสามารถทางสังคม สามารถพยากรณ์ความโกรธได้

สเตฟานี ดาร์วิน (Stephanie Dawn. 1999 : Online) ได้ศึกษาการวัดกระบวนการแปลรหัสการแสดงออกที่ไม่ใช้ภาษาพูดและทักษะทางสังคมในผู้ใหญ่ที่มีสภาวะความสนใจสั้นผิดปกติ (ADHD) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 56 คน ทำแบบวัดความเข้าใจส่วนบุคคลเกี่ยวกับภาระงาน (IPT ; คอสแทนโซและอาร์เซอร์. 1991), แบบสอบถามเพื่อวินิจฉัยสภาวะ ADHD และแบบสำรวจทักษะทางสังคม (SSI ; ริกจิโอ.1986) ผลการศึกษาพบว่า อาการ ADHD ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะทางสังคม หรือการแปลรหัสการแสดงออกที่ไม่ใช้ภาษาพูด มีแนวโน้มว่า ผู้ที่มีลักษณะ ADHD อาจขาดการรับรู้การแสดงออกที่ไม่ใช้ภาษาพูด และโดยทั่วไป IPT และ SSI เป็นเครื่องมือที่สามารถประเมินความสามารถในการรับรู้การแสดงออกโดยไม่ใช้ภาษาพูด และทักษะทางสังคมได้อย่างเหมาะสม

โจ แอนนา (Jo Anna. 2001 : Online) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ (CMC) กับทักษะทางสังคมและความหงอยเหงา กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานบริษัทจำนวน 64 คน ทำแบบวัดทักษะทางสังคม (ปรับปรุงจากริกจิโอ.1989) แบบทดสอบการปรับตัว (สเติ่นฟิลด์. 1986) ที่ใช้กับ CMC และแบบวัดความหงอยเหงา (ริสเซลและคนอื่น ๆ. 1980) ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อมีความสัมพันธ์กับระดับความหงอยเหงาและทักษะทางสังคมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความสัมพันธ์ทางลบ เล็กน้อยระหว่างทักษะทางสังคมกับ CMC ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้ CMC และเพศส่งผลต่อระดับของความหงอยเหงา เพศชายที่ใช้ CMC สูง จะมีระดับความหงอยเหงาต่ำ และเพศชายที่ใช้ CMC ต่ำ จะมีระดับความหงอยเหงาสูง ส่วนในเพศหญิงพบว่าระดับความหงอยเหงาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางในด้านการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยการฝึก การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการหาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมกับปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษานั้นครอบคลุมในหลาย ๆ กลุ่ม เช่น นักเรียน นักศึกษา พยาบาล ลูกจ้างในสำนักงาน ฯลฯ ซึ่งหากมีเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับวัดทักษะทางสังคม ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทักษะทางสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวน 22 โรงเรียน 440 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 18,469 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี มีจำนวน 1,489 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นและห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม มีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากรของศิริชัย กาญจนวาสี (2545 : 135) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ($\alpha = .05$) ความคลาดเคลื่อน ± 5 เปอร์เซนต์ พบว่าต้องใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 1,471 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 1,489 คน

ขั้นที่ 2 แบ่งโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาด ตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา คือ ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ได้โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 5 โรงเรียน 168 ห้องเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน 76 ห้องเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 โรงเรียน 167 ห้องเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4 โรงเรียน 29 ห้องเรียน

ชั้นที่ 3 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนแต่ละขนาด ตามสัดส่วนจำนวนประชากร ได้โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 3 โรงเรียน 15 ห้องเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน 7 ห้องเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 5 โรงเรียน 14 ห้องเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน 2 ห้องเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 1,489 คน ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ห้องเรียน)		
		ทดสอบ ครั้งที่ 1	ทดสอบ ครั้งที่ 2	ทดสอบ ครั้งที่ 3
ใหญ่พิเศษ	คณะราษฎรบำรุงปทุมธานี	157(4)		212(5)
	สวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต		406(8)	
	ธัญบุรี			199(5)
	ธัญรัตน์			224(5)
ใหญ่	ปทุมวิไล		288(6)	67(2)
	สายปัญญารังสิต			90(2)
	นวมินทรราชินูทิศ สวนกุหลาบ-วิทยาลัยปทุมธานี	124(3)		119(3)
กลาง	หนองเสือวิทยาคม		152(4)	112(3)
	มัธยมสังคีตวิทยา กทม.			118(3)
	ชัยสิทธิ์ราชวาส “พัฒนสายบำรุง”		164(4)	101(3)
	บัวแก้วเกษร			111(3)
	สิงห์ปทุมราชวิทยา	82(2)		74(2)
เล็ก	สามโคก		70(2)	62(2)
	วราชาทินัดดาตามาตุวิทยา	126(3)		
รวม	14	489(12)	1,080(24)	1,489(38)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบวัดทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวของริกจิโอ จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบวัดทักษะทางสังคมชนิดข้อความ ลักษณะของคำถามเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ จริง จริงเป็นบางครั้ง และไม่จริง ซึ่งครอบคลุมทักษะทางสังคม 6 ด้าน ด้านละ 20 ข้อ รวมทั้งสิ้น 120 ข้อ

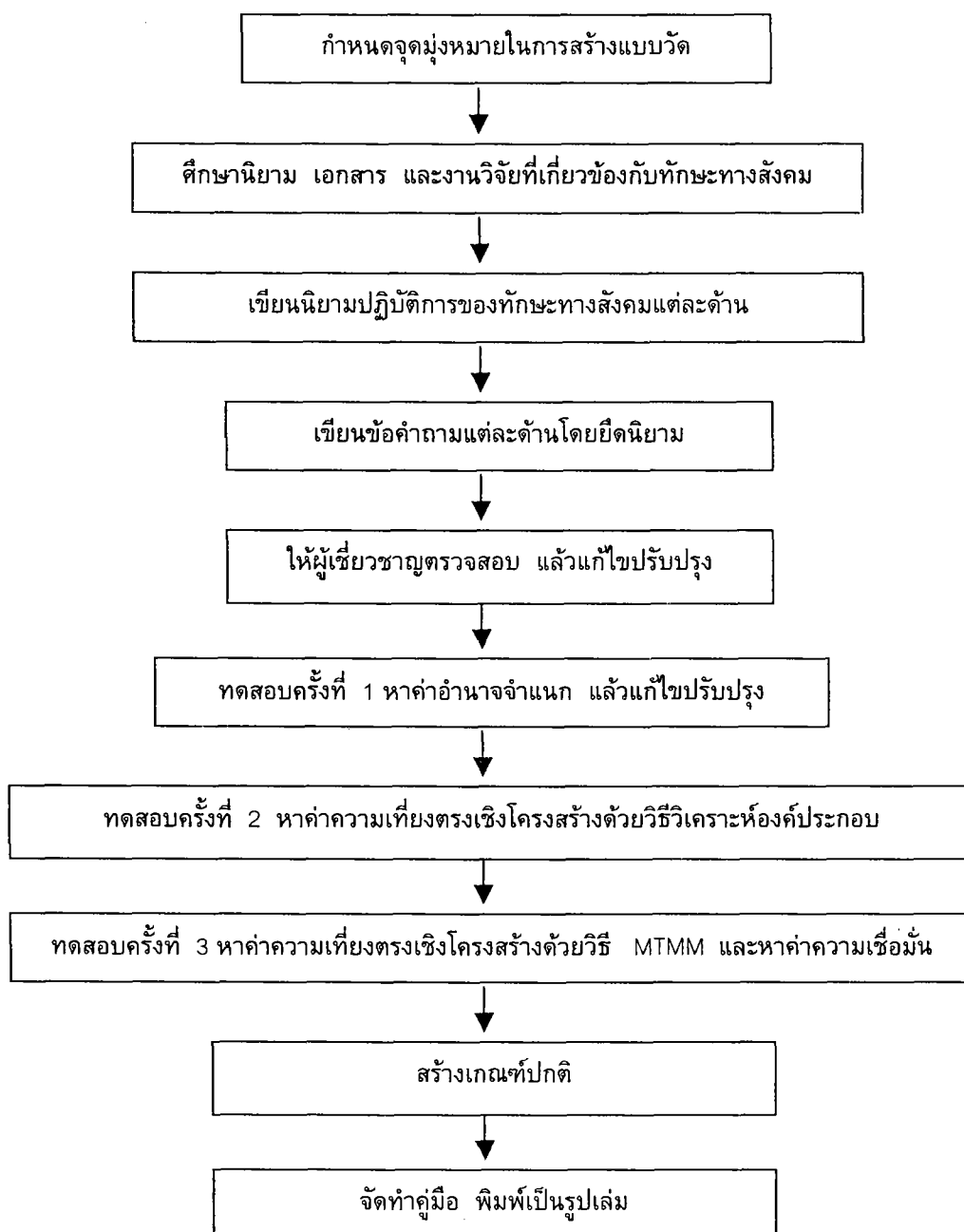
ฉบับที่ 2 แบบวัดทักษะทางสังคมชนิดสถานการณ์ ลักษณะของคำถามเป็น สถานการณ์ที่ผู้ถูกเป็นเรื่องราว ข้อละ 1 สถานการณ์ โดยมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก การให้คะแนน เป็น 0 , 1 และ 2 คะแนน แบบวัดครอบคลุมทักษะทางสังคม 6 ด้าน ด้านละ 15 สถานการณ์ รวมทั้งสิ้น 90 สถานการณ์

แบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ครอบคลุมองค์ประกอบของทักษะทางสังคม 6 ด้าน ดังนี้

1. การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity)
2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Emotional Sensitivity)
3. การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control)
4. การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity)
5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity)
6. การควบคุมทางสังคม (Social Control)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะทางสังคม

จากภาพประกอบ 1 เป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด
2. ศึกษานิยาม เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิธีการสร้างแบบวัดทักษะทางสังคม

เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบและพัฒนาแบบวัดที่สร้างขึ้นตามแนวของริกจิโอ

3. เขียนนิยามปฏิบัติการของผู้ที่มีทักษะทางสังคมในแต่ละด้าน เพื่อนำมาสร้างแบบวัดชนิดข้อความ 1 ฉบับและชนิดสถานการณ์ 1 ฉบับ

4. เขียนข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 แบบวัดชนิดข้อความ จะเป็นข้อความสั้น ๆ กระชับ มี 3 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความรู้สึกหรือการปฏิบัติเพียงคำตอบเดียว จำนวน 6 ด้าน ๆ ละ 20 ข้อ รวม 120 ข้อ

4.2 แบบวัดชนิดสถานการณ์ จะเป็นสถานการณ์จำลองสั้น ๆ มี 3 ตัวเลือก โดยให้ผู้ตอบเลือกตามความรู้สึกหรือการปฏิบัติเพียงคำตอบเดียว จำนวน 6 ด้าน ๆ ละ 15 สถานการณ์ รวมทั้งสิ้น 90 สถานการณ์

5. นำแบบวัดที่สร้างขึ้นทั้ง 2 ฉบับ ไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษาและจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 5 ท่าน จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ ฉบับข้อความจำนวน 119 ข้อ (ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคมและด้านการควบคุมทางสังคม จำนวน 20, 20, 20, 19, 20, และ 20 ข้อ ตามลำดับ) และฉบับสถานการณ์จำนวน 87 ข้อ (ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคมและด้านการควบคุมทางสังคม จำนวน 15, 13, 15, 15, 14, และ 15 ข้อ ตามลำดับ) ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 แล้วทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. ทดสอบครั้งที่ 1 นำแบบวัดทักษะทางสังคมที่สร้างขึ้นทั้ง 2 ฉบับ ซึ่งตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 489 คน จากโรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานี, โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี, โรงเรียนสิงห์ปทุมราชวิทยา และโรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา โดยฉบับข้อความทดสอบกับนักเรียนจำนวน 263 คน และฉบับสถานการณ์ทดสอบกับนักเรียนจำนวน 226 คน (นักเรียนแต่ละคนทำแบบวัดคนละฉบับ) แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 - .01 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ ฉบับข้อความจำนวน 105 ข้อ (ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคมและด้านการควบคุมทางสังคม จำนวน 16, 19, 16, 15, 19, และ 20 ข้อ ตามลำดับ) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.116 – 10.002 และฉบับสถานการณ์

จำนวน 76 ข้อ (ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคมและด้านการควบคุมทางสังคม จำนวน 11, 12, 13, 14, 13, และ 13 ข้อ ตามลำดับ) มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.004 - 10.724 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพไว้ทั้งหมดเพื่อนำไปทดสอบครั้งต่อไป

7. ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบวัดที่คัดเลือกจากข้อ 6 ไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,080 คน จากนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต, โรงเรียนปทุมวิไล, โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม, โรงเรียนชัยสิทธิ์ธาวาส “พัฒนสายบำรุง” และ โรงเรียนสามโคก โดยทั้งฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ ทดสอบกับนักเรียนฉบับละ 540 คน (นักเรียนแต่ละคนทำแบบวัดคนละฉบับ) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่าหรือเท่ากับ 1.0 และข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่าหรือเท่ากับ .30 ไว้ ซึ่งแบบวัดทักษะทางสังคมทั้งฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์มี 6 องค์ประกอบที่สอดคล้องกับแนวคิดของริกจิโอ คือ ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคมและด้านการควบคุมทางสังคม ได้แบบวัดฉบับข้อความ จำนวน 66 ข้อ (ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคมและด้านการควบคุมทางสังคม จำนวน 9, 9, 12, 12, 12, และ 12 ข้อ ตามลำดับ) และฉบับสถานการณ์ จำนวน 54 ข้อ (ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคมและด้านการควบคุมทางสังคม ด้านละ 9 ข้อ) เพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 3 ต่อไป

8. ทดสอบครั้งที่ 3 นำแบบวัดที่คัดเลือกได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งสองฉบับไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,489 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีหลายลักษณะหลายวิธี ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนอยู่ระหว่าง 0.503 - 0.535 และค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนกระหว่าง 0.005 - 0.498 แล้วหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ซึ่งแบบวัดฉบับข้อความ มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านระหว่าง 0.7109 - 0.8225 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า 0.8779 ส่วนแบบวัดฉบับสถานการณ์ มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านระหว่าง 0.7052 - 0.8006 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ มีค่า 0.8404

9. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) โดยนำคะแนนจากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างในข้อ 8 ไปคำนวณค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ แล้วเทียบหาค่าที่ปกติ โดยสร้างเกณฑ์ปกติแยกตามชนิดของแบบวัด ได้เกณฑ์ปกติของแบบวัดฉบับข้อความมีค่าระหว่าง T16 – T84 และแบบวัดฉบับสถานการณ์มีเกณฑ์ปกติระหว่าง T17 – T83

10. เขียนคู่มือการสอบและจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ลักษณะของแบบวัดทักษะทางสังคม

ฉบับที่ 1 ฉบับข้อความ

แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ เป็นแบบวัดที่มีลักษณะข้อคำถามเป็นประโยคเกี่ยวกับทักษะทางสังคม จำนวน 6 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ จริง จริงเป็นบางครั้ง และไม่จริง

ตัวอย่างแบบวัดชนิดข้อความ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ในช่องที่คิดว่าตรงกับระดับความเป็นจริง ตามความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อเดียว

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริงเป็นบางครั้ง	ไม่จริง
0	<u>ด้านการแสดงออกทางอารมณ์</u>			
00	ข้าพเจ้าสามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาทางสีหน้าและแววตาได้ดี			
000	รอยยิ้มของข้าพเจ้าทำให้คนที่อยู่ใกล้รู้สึกสดชื่นตามข้าพเจ้าไปด้วย			
0000	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออกได้ตรงกับความรู้สึกของตนเอง			
0	<u>ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่น</u>			
00	เวลาเพื่อนไม่สบายใจ ข้าพเจ้าจะสังเกตเห็นได้ทันที			
000	ข้าพเจ้าสามารถ “เข้าถึง” ความรู้สึกของผู้อื่นได้ง่าย			
0000	ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้ที่กำลังมีความทุกข์.....			
0	<u>ด้านการควบคุมอารมณ์</u>			
00	ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้			
000	ข้าพเจ้าจะแสดงอาการหงุดหงิดทันทีที่ถูกขัดใจ			
0000	ข้าพเจ้าสามารถระงับอารมณ์ได้หากมีใครมาทำให้ไม่พอใจ.....			

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริงเป็น บางครั้ง	ไม่จริง
	<u>ด้านการแสดงออกทางสังคม</u>			
0	ข้าพเจ้ามักเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการสนทนากับผู้อื่นก่อน ...			
00	ข้าพเจ้าเป็นคนมี "ศิลปะในการพูด"			
000	ข้าพเจ้าสามารถเข้าไปทำความรู้จักกับคนอื่นได้ง่าย			
	<u>ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม</u>			
0	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ			
00	ข้าพเจ้าไม่แย่งผู้อื่นพูดขณะที่เขายังพูดไม่จบ			
000	ข้าพเจ้ามักจะเข้าไปขัดจังหวะการสนทนาของบุคคลอื่น			
	<u>ด้านการควบคุมทางสังคม</u>			
0	ข้าพเจ้าปรับตัวได้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ			
00	ข้าพเจ้ารู้สึกขาดความมั่นใจ หากต้องไปปรากฏกายต่อ			
	หน้าคนจำนวนมาก			
000	ขณะพูดคุยกับผู้อาวุโสกว่า ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าจะพูดคุยหรือ			
	วางตัวอย่างไร			

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดทักษะทางสังคมชนิดข้อความ

ข้อความทางบวก มีการให้คะแนนดังนี้

- จริง ให้ 2 คะแนน
- จริงเป็นบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- ไม่จริง ให้ 0 คะแนน

กรณีที่เป็นข้อความทางลบ เกณฑ์การให้คะแนนจะเป็นไปในทางตรงข้าม

ฉบับที่ 2 ฉบับสถานการณ์

แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับสถานการณ์ เป็นแบบวัดที่มีลักษณะข้อคำถามเป็นสถานการณ์ที่ผูกเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสถานการณ์ และส่วนที่เป็นคำตอบแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ ก. ข. และ ค. โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความรู้สึกหรือการปฏิบัติเพียงข้อเดียว

ตัวอย่างแบบวัดชนิดสถานการณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาเลือกคำตอบเพียง 1 ข้อ
ที่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด

ด้านการแสดงออกทางอารมณ์

0. ทวีกลับมาบ้านด้วยความเหนื่อยล้า เพราะเรียนหนักมาทั้งวัน และยังมีข้อบกพร่องหลังเลิกเรียน
อีกด้วย เมื่อถึงบ้าน พบว่ามีเพื่อนมารอพบเพื่อชวนไปเที่ยวงานประจำปีของหมู่บ้าน ทวีรู้สึก
เพลีย จึงบอกปฏิเสธและแสดงสีหน้าและท่าทางให้เพื่อนรู้ว่าเหนื่อยมาก ถ้านักเรียนเป็นทวีจะ
แสดงอาการอย่างทวีหรือไม่ ?

- ก. แสดง เพราะไม่อยากฝืนความรู้สึกของตัวเอง (1 คะแนน)
- ข. แสดง เพราะเพื่อนจะได้เข้าใจว่าเราเหนื่อยจริง ๆ (2 คะแนน)
- ค. ไม่แสดง เพราะเป็นการบ่งบอกความอ่อนแอให้เพื่อนเห็น (0 คะแนน)

ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

0. วันชนะสอบได้เกรด 0 ในวิชาคณิตศาสตร์ และแสดงอาการนั่งคอตก ไขหน้าเศร้าหมอง
ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของวันชนะจะอย่างไร ?

- ก. เดินเข้าไปกอดและปลอบเพื่อน (2 คะแนน)
- ข. ไม่ปลอบ และปล่อยให้เพื่อนอยู่คนเดียว (0 คะแนน)
- ค. บอกให้เพื่อนสนิทของวันชนะเข้าไปปลอบ (1 คะแนน)

ด้านการควบคุมอารมณ์

0. อาทิตย์ขออนุญาตพ่อกับแม่ไปเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อน แต่พ่อกับแม่ไม่อนุญาตเพราะไป
กันตามลำพัง เกรงจะมีอันตราย ทำให้อาทิตย์รู้สึกผิดหวังและไม่พอใจ ถ้านักเรียนเป็นอาทิตย์
จะอย่างไร ?

- ก. เก็บอาการไม่พอใจไว้ และแสดงท่าที่เป็นปกติ (2 คะแนน)
- ข. ทำสีหน้าผิดหวัง แต่ก็ยอมรับในเหตุผลของพ่อแม่ (1 คะแนน)
- ค. แสดงอาการหงุดหงิด เดินกระแทกเท้าเข้าห้องไปทันที (0 คะแนน)

ด้านการแสดงออกทางสังคม

0. สุรินทร์เห็นป้ายประกาศรับสมัครสมาชิกเข้าร่วมชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งมีกิจกรรมที่น่าสนใจมาก ถ้านักเรียนเป็นสุรินทร์จะสมัครหรือไม่ ?

- ก. สมัคร เพราะชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน (2 คะแนน)
- ข. ไม่สมัคร เพราะไม่ชอบทำกิจกรรม (0 คะแนน)
- ค. ไม่แน่ใจ หากเพื่อนสมัครก็จะสมัครด้วย (1 คะแนน)

ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม

0. วิทยากับโอวาทนั่งอ่านหนังสืออยู่ในห้องสมุด บังเอิญโอวาทมีข้อสงสัยจึงหันมาถามวิทยา วิทยาจึงอธิบายให้เพื่อนฟัง และเริ่มส่งเสียงดังขึ้นโดยไม่รู้ตัว ขณะนั้นนักเรียนที่นั่งโต๊ะใกล้เคียง ได้หันมาพูดกับวิทยาและโอวาทว่า “ช่วยลดเสียงลงนิดได้ไหมคะ” ถ้านักเรียนเป็นวิทยากับโอวาทจะทำอย่างไร ?

- ก. พูดคุยกันตามปกติ เพราะยังคุยไม่จบ (0 คะแนน)
- ข. ลดเสียงลง เพราะรู้สึกอายนที่ถูกรบกวน (1 คะแนน)
- ค. ขอโทษนักเรียนผู้นั้น และลดเสียงลง (2 คะแนน)

ด้านการควบคุมทางสังคม

0. ศรชัยเข้าร่วมในการโต้วาทีในวันสุนทรภู่ ซึ่งมีเพื่อนๆ และอาจารย์เข้ามานั่งชมในหอประชุมกันอย่างคับคั่ง ถ้านักเรียนเป็นศรชัยจะรู้สึกอย่างไร เมื่อต้องไปพูดท่ามกลางคนฟังจำนวนมาก?

- ก. ไม่มั่นใจเฉพาะในช่วงแรกที่พูด (1 คะแนน)
- ข. มั่นใจมาก เพราะเตรียมตัวมาอย่างดี (2 คะแนน)
- ค. รู้สึกขาดความมั่นใจ เพราะคนมากเหลือเกิน (0 คะแนน)

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดทักษะทางสังคมชนิดสถานการณ์

- ตัวเลือกที่แสดงถึงการมีทักษะทางสังคมมาก ให้ 2 คะแนน
- ตัวเลือกที่แสดงถึงการมีทักษะทางสังคมปานกลาง ให้ 1 คะแนน
- ตัวเลือกที่แสดงถึงการไม่มีทักษะทางสังคมหรือมีในระดับต่ำ ให้ 0 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนนจากแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ

- ระดับคะแนน 1.50 – 2.00 แปลว่ามีทักษะทางสังคมในระดับสูง
- ระดับคะแนน 0.50 – 1.49 แปลว่ามีทักษะทางสังคมในระดับปานกลาง
- ระดับคะแนน 0.00 – 0.49 แปลว่ามีทักษะทางสังคมในระดับต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน และนัดหมายกำหนดวัน เวลา เพื่อนำแบบวัดไปทดสอบ

2. เตรียมแบบวัดให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนการดำเนินการล่วงหน้า และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ก่อนดำเนินการสอบอธิบายให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจจุดมุ่งหมายในการสอบ และวิธีทำแบบวัดทักษะทางสังคมให้เข้าใจ

4. นำแบบวัดทั้งสองฉบับไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1 ทดสอบครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 489 คน เพื่อทำแบบวัดทั้งสองฉบับ ๆ ละ 263 และ 226 คน (ให้นักเรียนทำคนละ 1 ฉบับ) นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนก แล้วคัดเลือกและปรับปรุงข้อสอบ

4.2 ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบวัดที่คัดเลือกแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,080 คน เพื่อทำแบบวัดทั้งสองฉบับ ฉบับละ 540 คน (ให้นักเรียนทำคนละ 1 ฉบับ) แล้วหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ

4.3 ทดสอบครั้งที่ 3 นำแบบวัดที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,489 คน (ให้นักเรียนทำแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ) โดยแจกแบบวัดให้นักเรียนตอบทีละ 1 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้แจกแบบวัดฉบับข้อความให้นักเรียนทำก่อน และตามด้วยแบบวัดฉบับสถานการณ์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีหลายลักษณะหลายวิธี หาค่าความเชื่อมั่น และสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัด

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยหาจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Consistency) โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบลตัน ดังนี้ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543ข : 248)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543ก : 305)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
	X_H	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	X_L	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

2.3 หาคความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ดังนี้

2.3.1 วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Science / Personal Computer Plus) โดยสกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component Analysis) และใช้การหมุนแกนแบบออร์ทogonal (Orthogonal) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Method)

2.3.2 วิธีหลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait–Multimethod) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 70)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณ X กับ Y ทุกคู่
	N	แทน	จำนวนคน

2.4 ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการทดสอบค่า t - test (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 317)

$$t = \frac{r\sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r^2}} \quad : \quad df = N - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจง t-distribution
	r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้
	N	แทน	จำนวนคน

2.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบร็ค (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. หาเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ (Norms) โดยหาคะแนนที่ปกติ จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile T-score) แล้วนำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้ไปเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ (Normalized T-score) สำหรับการหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543ข : 309 - 310)

$$PR = \frac{100}{N} \left(cf - \frac{1}{2}f \right)$$

เมื่อ	PR	แทน	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
	f	แทน	ความถี่ของคะแนน
	cf	แทน	ความถี่สะสม
	N	แทน	จำนวนนักเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนข้อของแบบวัด
k	แทน	คะแนนเต็มรายข้อของแบบวัด
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X_1	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ฉบับข้อความ
X_2	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่น ฉบับข้อความ
X_3	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านการควบคุมทางอารมณ์ ฉบับข้อความ
X_4	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านการแสดงออกทางสังคม ฉบับข้อความ
X_5	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม ฉบับข้อความ
X_6	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านการควบคุมทางสังคม ฉบับข้อความ
Y_1	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ฉบับสถานการณ์
Y_2	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่น ฉบับสถานการณ์
Y_3	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านการควบคุมอารมณ์ ฉบับสถานการณ์
	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านการแสดงออกทางสังคม ฉบับสถานการณ์
Y_4	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านการควบคุมทางสังคม ฉบับสถานการณ์
Y_6	แทน	แบบวัดทักษะทางสังคม ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ฉบับสถานการณ์
t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ
T	แทน	คะแนนที่ปกติ (Normalized T-score)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น

ตอนที่ 2 การทดสอบครั้งที่ 1 การวิเคราะห์เครื่องมือเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจ

จำแนก

ตอนที่ 3 การทดสอบครั้งที่ 2 เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตอนที่ 4 การทดสอบครั้งที่ 3

4.1 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดทักษะทางสังคมทั้งสองฉบับ

4.2 การหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยวิธีหลายลักษณะหลายวิธี

(Multitrait Multimethod)

4.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α -Coefficient)

4.4 คะแนนเกณฑ์ปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดทักษะทางสังคมที่สร้างขึ้น ทั้งฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ จำนวน 120 และ 90 ข้อ ตามลำดับ ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลและจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามในแต่ละด้านเป็นรายข้อ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า ได้ข้อคำถามที่สามารถวัดทักษะทางสังคมได้ตรงตามนิยาม ฉบับข้อความ จำนวน 119 ข้อ และฉบับสถานการณ์ จำนวน 87 ข้อ ซึ่งทุกข้อที่ผ่านการพิจารณา มีค่า IOC ระหว่าง .60 - 1.00 (รายละเอียดดังภาคผนวก ก) และผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามไว้ทั้งหมด เพื่อใช้ในการศึกษาต่อไป

ตอนที่ 2 การทดสอบครั้งที่ 1

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดทักษะทางสังคมที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 489 คน โดยฉบับข้อความ ทดสอบกับนักเรียนจำนวน 263 คน และฉบับสถานการณ์ ทดสอบกับนักเรียนจำนวน 226 คน นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิค 25% ในการแบ่ง

กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนทักษะทางสังคมสูง และกลุ่มที่มีทักษะทางสังคมต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 - .01 ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์

แบบวัด	ก่อนคัดเลือก		หลังคัดเลือก		จำนวนข้อที่ตัดออก
	n	t	n	t	
X ₁	20	1.197 – 7.619	16	2.116 – 7.619	4
X ₂	20	1.467 – 10.002	19	2.283 – 10.002	1
X ₃	20	-1.607 – 6.432	16	2.622 – 6.432	4
X ₄	19	-1.036 – 8.370	16	2.306 – 8.370	4
X ₅	20	1.797 – 9.709	19	2.794 – 9.709	1
X ₆	20	2.380 – 6.994	20	2.380 – 6.994	-
รวม	119	-1.607 – 10.002	105	2.116 – 10.002	14
Y ₁	15	1.396 – 5.551	11	2.015 – 5.551	4
Y ₂	13	-0.353 – 5.312	12	2.004 – 5.312	1
Y ₃	15	1.334 – 8.062	13	4.112 – 8.062	2
Y ₄	15	0.733 – 10.724	14	2.723 – 10.724	1
Y ₅	14	1.968 – 7.378	13	2.207 – 7.378	1
Y ₆	15	-0.678 – 8.240	13	2.757 – 8.240	2
รวม	87	-0.678 – 10.724	76	2.004 – 10.724	11

t_{.05} (ฉบับข้อความ) = 1.960, t_{.05} (ฉบับสถานการณ์) = 1.983

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า แบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ จำนวน 119 ข้อ ก่อนทำการคัดเลือกมีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง -1.607-10.002 หลังทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 - .01 ทำได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.116 – 10.002 ตัดออก จำนวน 14 ข้อ ส่วนแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับสถานการณ์ ก่อนทำการคัดเลือกมีค่าอำนาจจำแนก(t) ระหว่าง -0.678-10.724 เมื่อทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 - .01 ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.004 – 10.724 ตัดออก จำนวน 11 ข้อ

ได้แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ และฉบับสถานการณ์ จำนวน 105 และ 76 ข้อ ตามลำดับ ไปใช้ในการทดสอบครั้งต่อไป

ตอนที่ 3 การทดสอบครั้งที่ 2

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดทักษะทางสังคม จากการทดสอบครั้งที่ 1 ทั้งสองฉบับ ซึ่งประกอบด้วยด้านย่อย ๆ 6 ด้าน ฉบับข้อความ ด้านละ 16 - 20 ข้อ รวม 105 ข้อ และฉบับสถานการณ์ ด้านละ 10-14 ข้อ รวม 76 ข้อ ไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,080 คน โดยแต่ละฉบับทดสอบกับนักเรียนฉบับละ 540 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยโปรแกรม SPSS for Windows โดยใช้เทคนิควิธีสกัดองค์ประกอบ PC (Principal Component Analysis) และหมุนแกนแบบอโรทอนอล (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax Method) ดังขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์เป็นรายด้าน

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ ทั้ง 6 ด้าน มาทำการวิเคราะห์ครั้งละ 1 ด้าน และสกัดองค์ประกอบ 1 องค์ประกอบ เพื่อทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .30 ขึ้นไป (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

ขั้นที่ 2 นำข้อคำถามที่คัดเลือกจากขั้นที่ 1 มาจัดเป็นชุดของตัวแปร (Item Set) แต่ละชุดประกอบด้วยข้อที่อยู่ในด้านเดียวกัน ชุดละ 3 ข้อ แบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ จัดได้ 28 ชุด และฉบับสถานการณ์จัดได้ 20 ชุด (รายละเอียดในภาคผนวก ก) นำชุดของตัวแปรของแบบวัด ทั้ง 2 ฉบับ ไปทำการวิเคราะห์ขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 นำคะแนนรวมของทุกข้อคำถามในแต่ละชุดของตัวแปร (จากขั้นที่ 2) มาวิเคราะห์องค์ประกอบ และคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen value) มากกว่า 1.0 และข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป ซึ่งจากเกณฑ์ขั้นต่ำในการกำหนดจำนวนองค์ประกอบ จะต้องต้องมีจำนวนข้อตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป ปรากฏว่าได้องค์ประกอบที่ชัดเจนจำนวน 6 องค์ประกอบ ทั้งฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ ดังตาราง 5-9

ตาราง 5 ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ

ชุดของตัวแปร	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1 (1,7,13)	9.016	32.201	32.201
2 (19,37,67)	2.537	9.062	41.262
3 (25,55,73)	1.894	6.764	48.026
4 (79,85,91)	1.410	5.036	53.062
5 (2,8,20)	1.131	4.039	57.101
6 (26,32,44)	1.007	3.595	60.696
7 (56,62,68)	.756		
8 (80,86,92)	.703		
9 (9,27,45)	.692		
10 (3,33,81)	.		
11 (39,63,69)	.		
12 (15,52,87)	.		
13 (4,22,70)	.		
14 (10,28,53)	.		
15 (16,34,64)	.		
16 (40,82,93)	.		
17 (17,23,99)	.		
18 (41,71,77)	.		
19 (47,59,103)	.		
20 (29,35,83)	.		
21 (5,89,95)	.		
22 (65,88,101)	.		
23 (6,60,105)	.		
24 (18,31,54)	.		
25 (24,36,90)	.		
26 (66,72,78)	.		

ตาราง 5 (ต่อ)

ชุดของตัวแปร	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
27(84,48,96)	.		
28(12,94,100)	.305		

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ข้อคำถามที่นำมาจัดเป็นชุดของตัวแปร

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ แบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ พบว่ามี 6 องค์ประกอบ ซึ่งมีค่าไอเกน ระหว่าง 1.007 – 9.016 และร้อยละความแปรปรวน มีค่า 60.696

ตาราง 6 องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ (แสดงเฉพาะค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .30 ขึ้นไป)

ชุดของตัวแปร	องค์ประกอบ					
	1	2	3	4	5	6
1 (1,7,13)						.720
2 (19,37,67)						.768
3 (25,55,73)						.775
4 (79,85,91)		.434				.510
5 (2,8,20)				.811		
6 (26,32,44)				.670		
7 (56,62,68)				.682		
8 (80,86,92)	.433	.328		.547		
9 (9,27,45)					.764	
10 (3,33,81)					.755	
11 (39,63,69)					.644	
12 (15,52,87)					.748	
13 (4,22,70)		.733				
14 (10,28,53)		.736				

ตาราง 6 (ต่อ)

ชุดของตัวแปร	องค์ประกอบ					
	1	2	3	4	5	6
15 (16,34,64)		.630				
16 (40,82,93)		.661				
17 (17,23,99)	.637					
18 (41,71,77)	.623	.317		.303		
19(47,59,103)	.719					
20 (29,35,83)	.627					
21 (5,89,95)	.719					
22(65,88,101)	.578			.364		
23 (6,60,105)		.374	.477			
24 (18,31,54)			.714			
25 (24,36,90)			.644			
26 (66,72,78)			.662			
27 (48,84,96)		.428	.556			
28(12,94,100)			.746			

จากตาราง 6 แสดงองค์ประกอบและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทักษะทางสังคมบับข้อความ หลังจากการหมุนแกนแบบอโรทอนอล วิธีแวนแมกซ์ และพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ .30 ขึ้นไป โดยเลือกที่สะดวก (รายชุดของตัวแปร) ก่อน จากนั้นพิจารณาคอลัมน์ (องค์ประกอบ) ตัวแปรใดอยู่บนองค์ประกอบหลายองค์ประกอบจะเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น และเกณฑ์ในการพิจารณาองค์ประกอบ หากตัวแปรใดมีค่าน้ำหนักใกล้เคียงกันหลายค่าบนองค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบ ถือว่าเป็นตัวแปรซ้ำซ้อน จึงตัดทิ้งไป

จากการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตัดตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกันหลายค่าบนองค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบออก คือ ชุดของตัวแปรที่ 4, 8, 18, 22, 23 และ 27 นอกนั้นจัดอยู่ในองค์ประกอบได้ 6 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คือ ชุดตัวแปรที่ 17, 19, 20 และ 21 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 12 ข้อ คือ ข้อที่ 5, 17, 23, 29, 35, 47, 59, 83, 89, 95, 99, และ 103 มีค่าไอเกน 9.016 และค่า น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .627 - .719 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความไวในการรับรู้ทางสังคม

องค์ประกอบที่ 2 คือ ชุดตัวแปรที่ 13, 14, 15 และ 16 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 12 ข้อ คือ ข้อที่ 4, 10, 16, 22, 28, 34, 40, 53, 64, 70, 82 และ 93 มีค่าไอเกน 2.537 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .630 - .736 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การแสดงออกทางสังคม

องค์ประกอบที่ 3 คือ ชุดตัวแปรที่ 24, 25, 26 และ 28 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 12 ข้อ คือ ข้อที่ 12, 18, 24, 31, 36, 54, 66, 72, 78, 90, 94, และ 100 มีค่าไอเกน 1.894 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .644 - .746 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การควบคุมทางสังคม

องค์ประกอบที่ 4 คือ ชุดตัวแปรที่ 5, 6 และ 7 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 9 ข้อ คือ ข้อที่ 2, 8, 20, 26, 32, 44, 56, 62 และ 68 มีค่าไอเกน 1.410 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .670 - .811 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 5 คือ ชุดตัวแปรที่ 9, 10, 11 และ 12 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 12 ข้อ คือ ข้อที่ 3, 9, 15, 27, 33, 39, 45, 52, 63, 69, 81 และ 87 มีค่าไอเกน 1.131 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .644 - .764 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การควบคุมอารมณ์

องค์ประกอบที่ 6 คือ ชุดตัวแปรที่ 1, 2 และ 3 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 9 ข้อ คือ ข้อที่ 1, 7, 13, 19, 25, 37, 55, 67 และ 73 มีค่าไอเกน 1.007 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .720 - .775 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การแสดงออกทางอารมณ์

ตาราง 7 ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับสถานการณ์

ชุดของตัวแปร	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1 (1,37,73)	5.866	29.329	29.329
2 (13,19,67)	1.704	8.520	37.849
3 (25,31,55)	1.636	8.181	46.030
4 (8,38,62)	1.123	5.613	51.644
5 (14,20,56)	1.057	5.285	56.929
6 (32,44,74)	1.005	5.023	61.952
7 (3,9,51)	.743		
8 (15,45,57)	.697		
9 (21,33,63)	.660		
10 (27,39,69)	.		
11 (10,70,76)	.		
12 (16,34,52)	.		
13 (28,49,64)	.		
14 (6,53,60)	.		
15 (17,41,65)	.		
16 (7,29,35)	.		
17 (5,12,18)	.		
18 (24,36,42)	.		
19 (30,48,66)	.		
20 (26,54,59)	.407		

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ข้อคำถามที่นำมาจัดเป็นชุดของตัวแปร

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ แบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์ พบว่ามี 6 องค์ประกอบ ซึ่งมีค่าไอเกน ระหว่าง 1.005 – 5.866 และร้อยละของความแปรปรวน มีค่า 61.952

ตาราง 8 องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของแบบวัดทักษะทางสังคม
ฉบับสถานการณ์ (แสดงเฉพาะค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .30 ขึ้นไป)

ชุดของตัวแปร	องค์ประกอบ					
	1	2	3	4	5	6
1 (1,37,73)						.750
2 (13,19,67)						.745
3 (25,31,55)						.699
4 (8,38,62)			.777			
5 (14,20,56)			.754			
6 (32,44,74)			.695			
7 (3,9,51)	.741					
8 (15,45,57)	.686			.304		
9 (21,33,63)	.763					
10 (27,39,69)	.683					
11 (10,70,76)					.687	
12 (16,34,52)					.793	
13 (28,49,64)					.678	
14 (6,53,60)				.701		
15 (17,41,65)				.732		
16 (7,29,35)				.742		
17 (5,12,18)		.632			.306	
18 (24,36,42)		.763				
19 (30,48,66)		.655				
20 (26,54,59)		.661				

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงตัดตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกันหลายค่าบนขององค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบ ออก คือ ชุดของตัวแปรที่ 8 และ 17 นอกนั้นจัดอยู่ในองค์ประกอบได้ 6 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ชุดตัวแปรที่ 7, 9 และ 10 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 9 ข้อ คือข้อที่ 3, 9, 21, 27, 33, 39, 51, 63 และ 69 มีค่าไอเกน 5.866 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .683 - .763 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การควบคุมอารมณ์

องค์ประกอบที่ 2 คือ ชุดตัวแปรที่ 18, 19 และ 20 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 9 ข้อ คือข้อที่ 24, 30, 36, 42, 48, 54, 59, 66 และ 78 มีค่าไอเกน 1.704 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .655 - .763 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การควบคุมทางสังคม

องค์ประกอบที่ 3 คือ ชุดตัวแปรที่ 4, 5 และ 6 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 9 ข้อ คือข้อที่ 8, 14, 20, 32, 38, 44, 56, 62, และ 74 มีค่าไอเกน 1.636 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .695 - .777 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 4 คือ ชุดตัวแปรที่ 14, 15 และ 16 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 9 ข้อ คือข้อที่ 6, 17, 29, 35, 41, 53, 50, 65 และ 77 มีค่าไอเกน 1.123 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .701 - .742 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความไวในการรับรู้ทางสังคม

องค์ประกอบที่ 5 คือ ชุดตัวแปรที่ 11, 12 และ 13 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 9 ข้อ คือข้อที่ 10, 16, 28, 34, 52, 64, 70, 76 และ 80 มีค่าไอเกน 1.057 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .678 - .793 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การแสดงออกทางสังคม

องค์ประกอบที่ 6 คือ ชุดตัวแปรที่ 1, 2 และ 3 ประกอบด้วยข้อย่อย ๆ 9 ข้อ คือข้อที่ 1, 13, 19, 25, 31, 55, 67, 73 และ 79 มีค่าไอเกน 1.005 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .699 - .750 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การแสดงออกทางอารมณ์

ตาราง 9 องค์ประกอบและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทักษะทางสังคมทั้ง 2 ฉบับ

องค์ประกอบ	ฉบับข้อความ		ฉบับสถานการณ์	
	k	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	k	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
การแสดงออกทางอารมณ์	9	.720 - .775	9	.699 - .750
ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	9	.670 - .811	9	.695 - .777
การควบคุมอารมณ์	12	.644 - .764	9	.683 - .763
การแสดงออกทางสังคม	12	.630 - .736	9	.678 - .793
ความไวในการรับรู้ทางสังคม	12	.627 - .719	9	.701 - .742
การควบคุมทางสังคม	12	.644 - .746	9	.655 - .763

จากตาราง 9 แสดงว่า การหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบวัดทักษะทางสังคมทั้งฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ สามารถวิเคราะห์ได้สอดคล้องกัน 6 องค์ประกอบ ซึ่งฉบับข้อความมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .627 - .811 และฉบับสถานการณ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .655 - .793

ตอนที่ 4 การทดสอบครั้งที่ 3

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดทักษะทางสังคม ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ฉบับข้อความ จำนวน 66 ข้อ และฉบับสถานการณ์ จำนวน 54 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1,489 คน และนำผลที่ได้มาหาค่าสถิติพื้นฐาน (ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) หาค่าความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธี และสร้างเกณฑ์ปกติ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 10 - 14

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดทักษะทางสังคม

แบบวัด	n	k	$\bar{X}$	S
X_1	9	2	1.219	0.349
X_2	9	2	1.290	0.392
X_3	12	2	1.116	0.340
X_4	12	2	1.239	0.343
X_5	12	2	1.374	0.318
X_6	12	2	1.039	0.330
X	66	2	1.209	0.210
Y_1	9	2	1.360	0.381
Y_2	9	2	1.429	0.392
Y_3	9	2	1.370	0.386
Y_4	9	2	1.320	0.467
Y_5	9	2	1.627	0.356
Y_6	9	2	1.269	0.418
Y	54	2	1.396	0.231

จากตาราง 10 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังนี้

แบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ (X) มีค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 1.209 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.039 – 1.374 โดยด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม (X_5) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.374 และด้านการควบคุมทางสังคม (X_6) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 1.039 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งฉบับมีค่า 0.210 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.318 – 0.392 โดยด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (X_2) มีค่าสูงสุด คือ 0.392 และด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม (X_5) มีค่าต่ำสุด คือ 0.318

แบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ (Y) มีค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 1.396 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.269 – 1.627 โดยด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม (Y_5) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.627 และด้านการควบคุมทางสังคม (Y_6) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 1.269 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งฉบับมีค่า 0.231 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.356 – 0.467 ด้านการแสดงออกทางสังคม (Y_4) มีค่าสูงสุด คือ 0.467 และด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม (Y_5) มีค่าต่ำสุด คือ 0.356

ตาราง 11 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะทางสังคม

ฉบับข้อความ			ฉบับสถานการณ์		
ด้าน	k	α	ด้าน	k	α
X ₁	9	.7139	Y ₁	9	.7054
X ₂	9	.8225	Y ₂	9	.7144
X ₃	12	.7818	Y ₃	9	.7052
X ₄	12	.8097	Y ₄	9	.8006
X ₅	12	.7504	Y ₅	9	.7198
X ₆	12	.7109	Y ₆	9	.7116
รวมทั้งฉบับ	66	.8779	รวมทั้งฉบับ	54	.8404

จากตาราง 11 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ ในแต่ละด้านมีค่าระหว่าง .7109 - .8225 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า .8779 แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับสถานการณ์ มีค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้านระหว่าง .7052 ถึง .8006 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า .8404

ตาราง 12 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธี ของแบบวัดทักษะทางสังคมทั้ง 2 ฉบับ

แบบวัด	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆
X ₁		.428**	.005	.471**	.179**	.201**	.503**	.241**	.062*	.251**	.159**	.121**
X ₂			.189**	.366**	.288**	.135**	.264**	.513**	.160**	.211**	.178**	.110**
X ₃				.178**	.352**	.200**	.097**	.134**	.535**	.105**	.159**	.091**
X ₄					.245**	.289**	.291**	.199**	.145**	.504**	.121**	.180**
X ₅						.230**	.206**	.313**	.313**	.120**	.520**	.183**
X ₆							.192**	.102**	.114**	.060*	.106**	.522**
Y ₁								.254**	.148**	.146**	.284**	.164**
Y ₂									.267**	.170**	.498**	.152**
Y ₃										.140**	.367**	.161**
Y ₄											.127**	.070**
Y ₅												.200**
Y ₆												

ตัวเลขที่ขีดเส้นใต้ คือ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

ตัวเลขที่เหลือ คือ ค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

จากตาราง 12 พบว่า

1. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait Multimethod) ของแบบวัดทักษะทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงเหมือน ซึ่งเป็นการวัดลักษณะเดียวกัน ด้วยแบบทดสอบต่างชนิดกัน มีค่าสหสัมพันธ์กันสูง คือ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.503 - 0.535 (ตัวเลขที่ขีดเส้นใต้)

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ซึ่งเป็นการวัดลักษณะต่างกัน ด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน จะมีค่าสหสัมพันธ์กันต่ำ คือ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.005 - 0.498 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

เนื่องจากค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน มีค่าสูงกว่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก แสดงว่าแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธี

ตาราง 13 เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ
122	84	89	56	63	37
114	79	88	56	62	37
113	76	87	55	61	36
112	75	86	54	60	35
111	74	85	54	59	35
110	72	84	53	58	34
109	71	83	52	57	33
108	71	82	52	56	32
107	70	81	51	55	32
106	69	80	50	54	31
105	69	79	50	53	30
104	68	78	49	52	30
103	67	77	48	51	29
102	66	76	48	50	29
101	65	75	47	49	28
100	64	74	46	48	27
99	63	73	45	47	27
98	62	72	45	46	26
97	62	71	44	45	26
96	61	70	43	44	25
95	60	69	42	43	24
94	60	68	42	42	22
93	59	67	41	41	20
92	58	66	40	32	16
91	58	65	39		
90	57	64	38		

จากตาราง 13 คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 32 – 122 คะแนน คะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T16 – T84 และคะแนนที่ปกติที่ T50 ตรงกับคะแนนดิบที่ 79 - 80 คะแนน

ตาราง 14 เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์

คะแนนดิบ	เกณฑ์ปกติ	คะแนนดิบ	เกณฑ์ปกติ	คะแนนดิบ	เกณฑ์ปกติ
105	83	80	53	55	35
104	80	79	52	54	34
103	78	78	51	53	34
102	77	77	50	52	33
101	76	76	50	51	32
100	74	75	49	50	31
99	72	74	48	49	31
98	71	73	48	48	30
97	70	72	47	47	28
96	69	71	46	46	27
95	68	70	45	45	26
94	67	69	45	44	25
93	65	68	44	43	25
92	64	67	43	42	24
91	63	66	43	41	23
90	62	65	42	40	22
89	61	64	41	39	21
88	60	63	41	37	17
87	59	62	40		
86	58	61	39		
85	57	60	38		
84	56	59	38		
83	55	58	37		
82	54	57	37		
81	54	56	36		

จากตาราง 14 คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์มี
 คะแนนดิบอยู่ระหว่าง 37 – 105 คะแนน เกณฑ์ปกติอยู่ระหว่าง T17 – T83 และคะแนน
 ที่ปกติที่ T50 ตรงกับคะแนนดิบที่ 76 - 77 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน

1. การแปลความหมายของคะแนนโดยเทียบกับเกณฑ์ปกติ ถ้าต้องการทราบระดับของทักษะทางสังคม ให้นำคะแนนดิบมาเทียบกับคะแนนที่ปกติ และพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

ตั้งแต่ T65 และสูงกว่า แปลว่า มีทักษะทางสังคมสูงมาก

ตั้งแต่ T55 - T64 แปลว่า มีทักษะทางสังคมสูง

ตั้งแต่ T45 - T54 แปลว่า มีทักษะทางสังคมปานกลาง

ตั้งแต่ T35 - T44 แปลว่า มีทักษะทางสังคมต่ำ

ตั้งแต่ T34 และต่ำกว่า แปลว่า มีทักษะทางสังคมต่ำมาก

2. การแปลความหมายตามเกณฑ์ของระดับคะแนน จากแบบวัดทักษะทางสังคม หากต้องการทราบระดับของทักษะทางสังคมจากแบบวัดทั้งสองฉบับ สามารถทำได้โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนน ด้วยการนำคะแนนดิบมาหารด้วยจำนวนข้อของแบบวัดแต่ละฉบับ แล้วพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

ฉบับข้อความ

คะแนนดิบ (คะแนน)	ระดับคะแนน	การแปลความหมาย
99 - 132	1.50 - 2.00	มีทักษะทางสังคมในระดับสูง
33 - 98	0.50 - 1.49	มีทักษะทางสังคมในระดับปานกลาง
0 - 32	0.00 - 0.49	มีทักษะทางสังคมในระดับต่ำ

ฉบับสถานการณ์

คะแนนดิบ (คะแนน)	ระดับคะแนน	การแปลความหมาย
81 - 108	1.50 - 2.00	มีทักษะทางสังคมในระดับสูง
27 - 80	0.50 - 1.49	มีทักษะทางสังคมในระดับปานกลาง
0 - 26	0.00 - 0.49	มีทักษะทางสังคมในระดับต่ำ

จากคะแนนดิบของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 32- 122 คะแนน จัดอยู่ในช่วงระดับคะแนน 0.49 - 1.85 หมายความว่า มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับต่ำ ถึง สูง แบบวัดฉบับสถานการณ์ มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 37 - 105 คะแนน จัดอยู่ในช่วงระดับคะแนน 0.67 - 1.94 หมายความว่า มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับ ปานกลาง ถึง สูง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบวัดทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดที่สร้างขึ้น
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับตีความหมายของคะแนนจากการวัดทักษะทางสังคม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวน 1,489 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบวัดทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวของริกจิโอ จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ โดยทั้งสองฉบับ สร้างจากนิยามเดียวกัน และประกอบด้วยข้อคำถามที่วัดทักษะทางสังคม 6 ด้านดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบวัดทักษะทางสังคมชนิดข้อความ

1. การแสดงออกทางอารมณ์	จำนวน 9 ข้อ
2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	จำนวน 9 ข้อ
3. การควบคุมอารมณ์	จำนวน 12 ข้อ
4. การแสดงออกทางสังคม	จำนวน 12 ข้อ
5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม	จำนวน 12 ข้อ
6. การควบคุมทางสังคม	จำนวน 12 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบวัดทักษะทางสังคมชนิดสถานการณ์

1. การแสดงออกทางอารมณ์	จำนวน 9 ข้อ
4. ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	จำนวน 9 ข้อ
5. การควบคุมอารมณ์	จำนวน 9 ข้อ
4. การแสดงออกทางสังคม	จำนวน 9 ข้อ

5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม	จำนวน 9 ข้อ
6. การควบคุมทางสังคม	จำนวน 9 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน และนัดหมายกำหนดวัน เวลา เพื่อนำแบบวัดไปทดสอบ
2. เตรียมแบบวัดให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนการดำเนินการล่วงหน้า และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ก่อนดำเนินการสอบอธิบายให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจจุดมุ่งหมายในการสอบ และวิธีทำแบบวัดทักษะทางสังคมให้เข้าใจ
4. นำแบบวัดทั้งสองฉบับไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
 - 4.1 ทดสอบครั้งที่ 1 นำแบบวัดทักษะทางสังคมทั้งสองฉบับไปทดสอบกับนักเรียนจำนวน 489 คน โดยฉบับข้อความทดสอบกับนักเรียน จำนวน 263 คน และฉบับสถานการณ์ทดสอบกับนักเรียน จำนวน 226 คน เพื่อหาคุณภาพรายข้อและปรับปรุงข้อคำถาม
 - 4.2 ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบวัดทักษะทางสังคมทั้งสองฉบับไปทดสอบกับนักเรียนจำนวน 1,080 คน โดยทั้งฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ ทดสอบกับนักเรียนฉบับละ 540 เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ
 - 4.3 ทดสอบครั้งที่ 3 กับนักเรียน 1,489 คน (นักเรียนทำแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธีและสร้างเกณฑ์ปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการของทักษะทางสังคม
2. วิเคราะห์เครื่องมือเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มที่ได้คะแนนทักษะทางสังคมสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนทักษะทางสังคมต่ำ
3. หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ
4. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient)
5. หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยวิธีหลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait Multimethod)
6. สร้างเกณฑ์ปกติในการตีความหมายของคะแนน (Normalized T-Score)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. จากการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ ของแบบวัดทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 2 ฉบับ ฉบับข้อความ 120 ข้อ และฉบับสถานการณ์ 90 ข้อ ได้ข้อคำถามที่สามารถวัดทักษะทางสังคมได้ตรงตามนิยาม ฉบับข้อความ จำนวน 119 ข้อ และฉบับสถานการณ์ จำนวน 87 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC ระหว่าง .60 ถึง 1.00

2. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดทักษะทางสังคม ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วย t-test จากการทดสอบครั้งที่ 1 พบว่า แบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ จำนวน 119 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง -1.607 ถึง 10.002 ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึง .01 ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.116 ถึง 10.002 ส่วนแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง -0.678 ถึง 10.724 เมื่อทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึง .01 ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.004 ถึง 10.724 ซึ่งผลจากการคัดเลือกทำให้ได้แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ จำนวน 105 และ 76 ข้อ ตามลำดับ

3. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า แบบวัดทักษะทางสังคมทั้งสองฉบับ มี 6 องค์ประกอบ คือ ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม และด้านการควบคุมทางสังคม ซึ่งแบบทดสอบฉบับข้อความมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .720 ถึง .775, .670 ถึง .811, .644 ถึง .764, .630 ถึง .736, .627 ถึง .719 และ .644 ถึง .746 ตามลำดับ และแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับสถานการณ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .699 ถึง .750, .695 ถึง .777, .683 ถึง .763, .678 ถึง .793, .701 ถึง .742 และ .655 ถึง .763 ตามลำดับ ผลจากการวิเคราะห์ทำให้ได้แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ จำนวน 66 ข้อ และฉบับสถานการณ์ จำนวน 54 ข้อ

4. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ใช้วิธีหลายลักษณะหลายวิธี ของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ (จำนวน 66 และ 54 ข้อ ตามลำดับ) พบว่า แบบวัดทักษะทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงเหมือน ซึ่งเป็นการวัดลักษณะเดียวกันด้วยแบบวัดต่างชนิดกัน มีค่าสหสัมพันธ์กันสูง คือ มีค่าอยู่ระหว่าง .503 ถึง .535 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ซึ่งเป็นการวัดลักษณะต่างกัน ด้วยแบบวัดชนิดเดียวกันและต่างชนิดกัน มีค่าสหสัมพันธ์กันต่ำ คือ มีค่าอยู่ระหว่าง .005 ถึง .498 ซึ่งทุกค่าต่ำกว่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

5. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ ในแต่ละด้านมีค่าระหว่าง .7109 ถึง .8225 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า .8779 แบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์ ในแต่ละด้านมีค่าระหว่าง .7052 ถึง .8006 และค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับมีค่า .8404

6. เกณฑ์ปกติ (Norm) คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 32 ถึง 122 คะแนน และคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T16 ถึง T84 และคะแนนที่ปกติที่ T50 ตรงกับคะแนนดิบที่ 79 ถึง 80 คะแนน ส่วนแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 37 ถึง 105 คะแนน และคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T17 ถึง T83 และคะแนนที่ปกติที่ T50 ตรงกับคะแนนดิบที่ 76 ถึง 77 คะแนน ระดับคะแนนของแบบวัดที่หาโดยใช้คะแนนรวมทั้งฉบับหารด้วยจำนวนข้อของแบบวัด พบว่า แบบวัดฉบับข้อความ มีระดับคะแนน อยู่ระหว่าง 0.49 ถึง 1.85 และแบบวัดฉบับสถานการณ์ มีระดับคะแนน อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.94

อภิปรายผล

1. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดทักษะทางสังคม จากการทดสอบ t-test จากการทดสอบครั้งที่ 1 แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ จำนวน 119 มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง -1.607 ถึง 10.002 เมื่อทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป ได้ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 105 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.116 ถึง 10.002 และข้อที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 14 ข้อ สำหรับแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง -.678 ถึง 10.724 เมื่อทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึง .01 ได้ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 76 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.004 ถึง 10.724 และข้อที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 12 ข้อ ซึ่งสำหรับข้อที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากลักษณะของข้อคำถามที่ซับซ้อน ในทางดีหรือไม่ดีเด่นชัดเกินไป ประกอบกับแบบวัดมีจำนวนค่อนข้างมาก การใช้เวลาในการสอบนานเกินไปอาจทำให้ผู้สอบเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อคำถามที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึง .01 จึงกล่าวได้ว่า แบบวัดทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถจำแนกบุคคลที่มีทักษะทางสังคมสูงและทักษะทางสังคมต่ำออกจากกันได้

2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ จากการทดสอบครั้งที่ 2 พบว่า แบบวัดทักษะทางสังคมทั้งสองฉบับ มี 6 องค์ประกอบ คือ ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม และด้านการควบคุมทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของริกจิโอ (Riggio, 1989a) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะ

ทางสังคม พบว่ามี 6 องค์ประกอบ สำหรับการพิจารณาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจะพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถาม ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป ดังที่ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543a : 326) ได้กล่าวว่า การเลือกน้ำหนักองค์ประกอบว่าเท่าไรจึงจะสำคัญพอ โดยทั่วไปกำหนด .30 ขึ้นไป เพราะน้ำหนักองค์ประกอบ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับองค์ประกอบ และ สวาสนา ประवालพฤษ (ม.ป.ป. : 47) กล่าวว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเท่ากับ 0 ถือว่าเป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ระหว่าง .627 ถึง .811 และฉบับสถานการณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ระหว่าง .655 ถึง .777 แสดงว่า ข้อคำถามเหล่านั้นวัดสิ่งเดียวกันได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น แบบวัดทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเป็นที่เชื่อถือได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีหลายลักษณะหลายวิธี จากการทดสอบครั้งที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงเหมือน ซึ่งเป็นการวัดลักษณะเดียวกัน ด้วยแบบวัดต่างชนิดกัน มีค่าสหสัมพันธ์กันสูง คือ มีค่าอยู่ระหว่าง .503 ถึง .535 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ซึ่งเป็นการวัดลักษณะต่างกันด้วยแบบวัดชนิดเดียวกันและต่างชนิดกัน มีค่าสหสัมพันธ์กันต่ำ คือ มีค่าอยู่ระหว่าง .005 ถึง .498 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน เป็นไปตามเกณฑ์ของ แคมป์เบลล์และฟิสต์ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2544 : 97 อ้างอิงจาก Campbell and Fiske. 1959) ที่กล่าวไว้ว่า คะแนนจากการวัดลักษณะเดียวกัน ถึงแม้จะใช้วิธีการวัดต่างกัน (Convergent Validity) ย่อมมีความสัมพันธ์กันสูง และสำหรับการวัดลักษณะต่างกัน ซึ่งเรียกว่า ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ย่อมมีความสัมพันธ์กันต่ำ โดยมีค่าต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากการวัดลักษณะเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า แบบวัดทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง แต่อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนกบางค่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงควรมีการนำแบบวัดนี้ไปพัฒนาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะทางสังคม ซึ่งหาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) จากการทดสอบครั้งที่ 3 ฉบับข้อความ จำนวน 66 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านระหว่าง .7109 ถึง .8225 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า .8779 แบบวัดฉบับสถานการณ์ จำนวน 54 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้านระหว่าง .7052 ถึง .8006 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า .8404 พิจารณาค่าความเชื่อมั่นที่ได้ พบว่ามีค่าสูงกว่า 0.70 ทุกค่า สอดคล้องกับที่ เกเบิล (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543ก : 317 อ้างอิงจาก Gable. 1986 : 147) ได้กล่าวไว้ว่า เครื่องมือวัดด้านความรู้สึกรู้สึกหรือจิตพิสัย ควรมีค่าความ

เชื่อมั่นอย่างต่ำ 0.70 แสดงให้เห็นว่า แบบวัดทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นเป็นที่เชื่อถือได้ และจะเห็นได้ว่าแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความให้ค่าความเชื่อมั่นที่สูงกว่าฉบับสถานการณ์ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากจำนวนข้อของแบบวัดฉบับข้อความที่มีจำนวนมากกว่าฉบับสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับที่นันทนอลลี (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543ก : 316 ; citing Nunnally. 1967) ได้กล่าวว่า จำนวนข้อสอบที่มากขึ้นทำให้ข้อสอบมีความเชื่อมั่นสูงขึ้น นอกจากนี้ อาจเป็นผลมาจากการดำเนินการสอบของผู้วิจัย ซึ่งให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดฉบับข้อความก่อน แล้วจึงตามด้วยแบบวัดฉบับสถานการณ์ อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจทำแบบวัดฉบับข้อความมากกว่าฉบับสถานการณ์ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความเหนื่อยล้าของผู้ตอบ ดังนั้น การดำเนินการสอบจึงควรสลับลำดับในการทำแบบวัดฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ ก่อนและหลัง ในแต่ละห้องที่มีการสอบ ไม่ควรทำฉบับใดฉบับหนึ่งก่อนเป็นระบบเดียวกันทั้งหมด หรือหากเป็นไปได้อาจนำแบบวัดทั้งสองฉบับไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างคนละคราวกัน เพื่อป้องกันมิให้กลุ่มตัวอย่างเหนื่อยล้าจนเกินไป

4. คะแนนเกณฑ์ปกติ จากการทดสอบครั้งที่ 3 ของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ มีช่วงคะแนนเกณฑ์ปกติ ระหว่าง T16 ถึง T84 ครอบคลุมคะแนนดิบตั้งแต่ 32 ถึง 122 คะแนน ฉบับสถานการณ์ มีช่วงคะแนนเกณฑ์ปกติ ระหว่าง T17 ถึง T83 ครอบคลุมคะแนนดิบตั้งแต่ 37 ถึง 105 คะแนน เมื่อพิจารณาร่วมกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ พบว่า แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ มีระดับคะแนน อยู่ระหว่าง 0.49 ถึง 1.85 ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มที่มีทักษะทางสังคมต่ำ ถึง สูง และแบบวัดฉบับสถานการณ์ มีระดับคะแนน อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.94 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีทักษะทางสังคมปานกลาง ถึง สูง ซึ่งจะเห็นได้ว่า คะแนนจากแบบวัดทั้งสองฉบับ ได้มาจากนักเรียนกลุ่มเดียวกัน แต่ให้ระดับทักษะทางสังคมต่างกัน โดยฉบับสถานการณ์นักเรียนสามารถทำคะแนนได้ดีตั้งแต่ระดับปานกลาง ถึง สูง แต่ฉบับข้อความมีระดับคะแนน ต่ำ ถึง สูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวเลือกของแบบวัดฉบับสถานการณ์ที่ชี้แนะในทางดีหรือไม่ดีเด่นชัดเกินไป จนอาจแนะนำให้นักเรียนรู้ว่าควรจะตอบอย่างไร ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาแบบวัดให้มีลักษณะตัวเลือกที่ชวนให้ตอบได้ทุกข้อ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการศึกษาครั้งนี้ ประชากร เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ดังนั้นในการนำแบบวัดทักษะทางสังคมไปใช้ในระดับอื่น หรือท้องถิ่นอื่น จึงควรหาคะแนนเกณฑ์ปกติใหม่

1.2 การแปลความหมายของคะแนนสามารถกระทำได้ 2 แบบ คือ หากต้องการทราบว่านักเรียนมีทักษะทางสังคมมากน้อยเพียงใดก็ใช้วิธีเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายตามระดับคะแนน แต่หากต้องการทราบว่านักเรียนมีทักษะทางสังคมระดับใดเมื่อเทียบกับกลุ่มก็สามารถเทียบได้จากคะแนนเกณฑ์ปกติ อย่างไรก็ตาม การนำแบบวัดไปใช้ ควรให้ความระมัดระวังในการแปลความหมายของคะแนนให้มีความเหมาะสม

1.3 ควรนำแบบวัดทักษะทางสังคม ไปใช้ร่วมกับ การสังเกต การสัมภาษณ์ จะทำให้ได้ข้อมูลและคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น

2. ในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะทางสังคม ถึงแม้จะอยู่ในระดับที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ แต่ก็ยังมีค่าไม่สูงมากนัก ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาและพัฒนาแบบวัดให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อการเกิดทักษะทางสังคม เช่น ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครู ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมหรือแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น และควรมีการสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมในรูปแบบอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2544). กระทรวงศึกษาธิการ 109 ปี. พิมพ์เป็นที่ระลึกงานวันคล้ายวันสถาปนา กระทรวงศึกษาธิการ ครบรอบ 109 ปี วันที่ 1 เมษายน พุทธศักราช 2544. โกวิท ประวาลพุกษ์ และสมศักดิ์ สันธะเรขะญ์. (2523). การประเมินในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พัฒนาพานิช.
- คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาสาระดัดและวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา. (2537). แนวทางการศึกษาชุดวิชาสาระดัดและวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คมเพชร จัตรศุภกุล. (2542, มกราคม – มิถุนายน). “มนุษย์สัมพันธ์,” การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. 1(2) : 33.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เซ็น แก้วยศ. (2540, เมษายน - มิถุนายน). “การสอนทักษะพื้นฐานใหม่ในโรงเรียน,” วารสารโครงการพัฒนาศูนย์พัฒนาศูนย์. (3) : 1.
- นาคยา ภัทรแสงไทย. (2525). ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2538, เมษายน-พฤษภาคม). “วัยรุ่นกับการฆ่าตัวตาย : สาเหตุที่ป้องกันได้,” วารสารแนะแนว. 29(158) : 53.
- บัญญัติ ยงยวน. (2534, ตุลาคม - พฤศจิกายน). “บทบาทของครูแนะแนวในฐานะที่ปรึกษา,” วารสารแนะแนว. 26(137) : 51-52.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2521). การวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2534). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สามเจริญพานิชย์.
- ปัทมาวดี บุญยสวัสดิ์. (2536). ผลการใช้เกมการเล่นพื้นบ้านของไทยที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปราณี ทองคำ. (2539). เครื่องมือวัดทางการศึกษา. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี.

- ประนอม เดชชัย. (2536). เสริมทักษะการเรียนรู้การสอนวิชาสังคมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6.
 กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาติษฐา อ่อนดี. (2539). ทักษะทางสังคมกับการปฏิบัติงานและมนุษยสัมพันธ์ของพยาบาล
 ประจำการ โรงพยาบาลศิริราช. ปรินฤณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2524). เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
 (Child Behavior Development) หน่วยที่ 6-10. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิศดอร์
 การพิมพ์.
- รังสี วิบูลย์อรชร. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา
 ในจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนสังคมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3.
 กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ..
- . (2543ก). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- . (2543ข). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- วนิดา เตียวพานิช. (2537). ผลของการฝึกทักษะทางสังคมที่มีต่อการสื่อสารกับผู้ป่วยของ
 นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วารี ถิระจิตร. (2530). การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
 โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช วรรณรัตน์. (2532). การตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวัดผลและการวิจัย. กรุงเทพฯ :
 สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธุ์. (2540). ผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของ
 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. วิทยา
 นิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- คันสนีย์ นาคะสนธิ์. (2545). การศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทรวงธรรม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2545). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (Classical Test Theory). พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริเพิ่ม เชาว์ศิลป์. (2543). การปรับปรุงพฤติกรรมความวิตกกังวลทางสังคม. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรีธรรม ธนะภูมิ. (2535). พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุขุมล เกษมสุข. (2535). การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ฉบับพ่อแม่. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุชา จันทน์เอม. (2540). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- . (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนันท์ ศลโกสุม. (2525). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพล วังสินธุ์. (2538, ธันวาคม-มกราคม). "ยุทธวิธีเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์," วารสารแนะแนว. 29(156) : 35.
- สุพิน ดิษฐสกุล. (2543, พฤษภาคม-สิงหาคม). "การเรียนรู้ร่วมกัน," วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 15(2) : 1.
- สุมาลี จันทรชลอ. (2542). การวัดและประเมินผล. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.
- เสรี โอภาส. (2532). การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ในจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนสังคมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการสอนวิชา EM 522 การวิเคราะห์องค์ประกอบ. ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. โสภณ พวงสุวรรณ. (2545,มกราคม-เมษายน). "ความฉลาดทางอารมณ์กับผู้นำ," วารสารวิชาการ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. 1(1) : 2.
- หรรษา แก้วพลปรกรณ์. (2541). ผลการฝึกควบคุมความโกรธและทักษะทางสังคมที่มีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักศึกษาอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ ศรีโสภณ. (2525). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2544). สร้าง EQ ให้ลูกคุณ. กรุงเทพฯ : ชันดำการพิมพ์.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2545). สร้างเด็กให้เป็นอัจฉริยะ เล่มที่ 5 : E.Q. ปัญหาหนักของมนุษยชาติ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- อุทุมพร จามรมาน. (2538?). ทฤษฎีการวัดทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟันนี้ พับบลิชซิง.
- เอมจันทร์ สุวินทวงศ์. (2526). กลวิธีการสอนสังคมศึกษา : การพัฒนาความคิดและค่านิยม. กรุงเทพฯ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำพัน จารุทัศนากูร. (2541). การศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลที่มีต่อการแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากผู้ป่วยจิตเวชของพยาบาลเทคนิค โรงพยาบาลสมเด็จพระยา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพรรณ พรสีมา. (2539). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาด้านการคิดและสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในโครงการนาร่อง ศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ : การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Ahmann J. Stanley and Glock Marvin D. (1975). *Measuring and Evaluating Educational Achievement*. 5th. U.S.A : Allyn and Bacon.
- Aiken, Lewis R. (1991). *Psychological Testing and Assessment*. 7th. U.S.A : Allyn and Bacon.

- Allen, Mary J. and Yen Wendy M. (1979). *Introduction to Measurement Theory*.
California : Brooks/Cole Publishing Company Monterey.
- Anastasi, Anne. (1982). *Psychological testing*. New York : Macmillan Publishing.
- Argyle Michael. (1995). "Social Skills," *Learning and Skills*. New York :
Longman Group Limited.
- Bellack, A.S. and Hersen, M. (1977). *Behavior Modification : An Introductory Textbook*.
Baltimore : Williams & Wilkins.
- Gloeman, Daniel. (1998). *Working With Emotional Intelligence*. New York : Bantam
Book.
- Gresham, Frank M. and Elliot, Stephan N. (1990). *Social Skills Rating Systems*.
(Online) :
<http://www.agsnet.com/Group.asp?nMarktInfolD=31&nCategoryInfolD=25...>
- Herbert A, Marlowe.,c Jr. (1984). *The Structure of Social Intelligence (Competence, Skills, Behavior)*. (Online). www.thailis.uni.net/DAO/Search.nsp.
- Hopkins, Kenneth D and Stanley, Julian C. (1981). *Educational and Psychological Measurement and Evaluation*. U.S.A. : Prentice.hall,Inc.
- Jo Anna, Madrid. (2001). *Computer-mediated Communication, Social Skills, and Loneliness*. (Online). www.buu.thailis.uni.th/dao/detail.nsp.
- Jurg Rene, Ackeret. (1992). *Measures of Social Competence and Non-Emotional Impulsivity as Predictors of Anger Expression (Impulsivity)*. (Online).
www.buu.thailis.uni.th/dao/detail.nsp.
- Krista Beth, Kutash. (1991). *A Construct Validation study of the Social Skills Rathings System with Children and Adolescents who have Serious Emotional Disturbances : A Multitrait, Multimethod Approach (Behavioral Problems)*. (Online). www.thailis.uni.net.th/DAO/Search.nsp.
- Larry Ray, Friedt. (1990). *The Relation Between Depression Scores and Social Skills Cores in Children : A Cross-sectional Study of Self-Report and Parent-Report Measure*. (Online). www.thailis.uni.net.th/DAO/Search.nsp.
- Laura, Can. (n.d.). *Teaching Social Skills*. (Online).
www.home.att.net/~clnetwork/socialsk.htm
- Lock John. (1972). "A glossary of terms used in Education Measurement,"
Essentials of Educational Measurement. U.S.A. : Prentice.Hall,Inc.

- Mehrens, William A. and Lehmann Irvin J. (1978). *Measurement and Evaluation in Educational and Psychology*. New York : Holt, Rinehart and winston.
- Marie Connie, Ramaekers. (1990). *Effect of Social Skills on Student development in the residence hall environment*. . (Online). www.thailis.uni.net.th/DAO/Search.nsp.
- O'Donohue, William and Krasner, Leonard. (1995). *Handbook of psychological skills training : Clinical teacniques and applications*. U.S.A : A Division of Paramount Publishing.
- Riggio, Ronald E. (1989a). *Social Skills Inventory*. U.S.A : Consulting Psychologists. Press.
- (1989b). *Social Skills Inventory*. (Online).
<http://wbarratt.indstate.edu/dragon/sd-ssi.thm>.
- Sherry Renee, Miller. (1990). *Effects of Social Skills on Attributions of Success and Failure in Social and Non-Social Situations*. (Online).
www.buu.thailis.uni.th/dao/detail.nsp.
- Stephanie Dawn, Furrer. (1999). *Measuring Nonverbal Cue Detection : Implications for Adults with ADHD*. (Online). www.buu.thailis.uni.th/dao/detail.nsp
- Teri Goad, Chewning. (1992). *An Investigation of the Discriminant and Concurrent Validity of the Social Skills Rating System-Teacher Form (Discriminant Validity)*. (Online). www.thailis.uni.net.th/DAO/Search.nsp
- The University of Cincinanti. (2002). *Social Skills*. (Online).
www.Compusblues.com/studentoflife-6.shtml.
- <http://www.sq.smg.com/>. *Why Your Social Skills are Important*. (Online).
- <http://www.ic.arizona.edu/~comm115/comm115.htm>. *Social Skills Inventory*. (Online)
- <http://www.ideapractices.org/resources/files/socials.pdf>. *Social Skills Instruction*. (Online.)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบ

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ

ข้อ	ด้านที่ 1 การแสดง ออกทาง อารมณ์	ด้านที่ 2 ความไว ในการรับรู้ อารมณ์ ของผู้อื่น	ด้านที่ 3 การควบคุม อารมณ์	ด้านที่ 4 การแสดง ออกทาง สังคม	ด้านที่ 5 ความไว ในการรับรู้ ทางสังคม	ด้านที่ 6 การควบคุม ทางสังคม
1	0.8	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
2	1.0	1.0	1.0	0.8	1.0	1.0
3	1.0	1.0	1.0	0.8	0.6	1.0
4	1.0	1.0	1.0	1.0	0.8	1.0
5	0.8	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
6	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
7	1.0	1.0	1.0	0.4*	1.0	1.0
8	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
9	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
10	1.0	1.0	1.0	0.6	1.0	1.0
11	1.0	1.0	1.0	0.6	0.8	1.0
12	1.0	1.0	1.0	0.8	1.0	0.8
13	1.0	1.0	1.0	0.8	0.6	1.0
14	1.0	1.0	1.0	0.8	1.0	1.0
15	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
16	1.0	1.0	1.0	0.8	0.8	0.8
17	1.0	1.0	1.0	0.8	1.0	0.8
18	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	0.8
19	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	0.8
20	1.0	1.0	1.0	0.6	1.0	0.8

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออก

ตาราง 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์

ข้อ	ด้านที่ 1 การแสดง ออกทาง อารมณ์	ด้านที่ 2 ความไว ในการรับรู้ อารมณ์ ของผู้อื่น	ด้านที่ 3 การควบคุม อารมณ์	ด้านที่ 4 การแสดง ออกทาง สังคม	ด้านที่ 5 ความไว ในการรับรู้ ทางสังคม	ด้านที่ 6 การควบคุม ทางสังคม
1	0.8	0.8	0.8	0.8	0.6	1.0
2	1.0	0.6	0.6	1.0	0.6	0.8
3	1.0	0.4*	1.0	1.0	0.6	1.0
4	0.6	0.8	1.0	1.0	0.6	0.8
5	1.0	0.8	0.6	1.0	0.6	1.0
6	1.0	0.8	1.0	1.0	0.6	0.8
7	1.0	0.8	0.8	1.0	1.0	0.8
8	1.0	0.6	1.0	1.0	0.6	1.0
9	1.0	0.8	1.0	0.8	0.8	1.0
10	0.8	0.8	0.8	1.0	0.4*	1.0
11	0.8	0.4*	0.6	1.0	0.6	1.0
12	1.0	0.8	1.0	0.8	0.8	1.0
13	0.8	0.8	0.8	1.0	0.8	0.8
14	1.0	0.6	1.0	1.0	0.6	1.0
15	1.0	0.8	0.6	1.0	0.8	1.0

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออก

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดทักษะทางสังคม
ฉบับข้อความ

ข้อ	ด้านที่ 1 การแสดงออกทาง อารมณ์	ข้อ	ด้านที่ 2 ความไวในการรับรู้ อารมณ์ของผู้อื่น	ข้อ	ด้านที่ 3 การควบคุมอารมณ์
1	2.819	21	4.657	41	4.526
2	5.677	22	3.734	42	-1.607*
3	3.345	23	5.120	43	2.726
4	1.197*	24	5.731	44	2.622
5	2.170	25	5.018	45	5.208
6	2.665	26	5.032	46	4.831
7	4.454	27	2.283	47	3.281
8	3.353	28	5.980	48	3.438
9	2.224	29	3.246	49	0.844*
10	2.522	30	3.231	50	3.016
11	2.116	31	2.500	51	5.535
12	3.456	32	6.174	52	1.569*
13	4.048	33	2.981	53	3.536
14	4.239	34	5.065	54	6.432
15	4.831	35	5.236	55	5.321
16	4.647	36	10.002	56	1.996
17	1.636*	37	4.536	57	3.692
18	7.619	38	2.940	58	5.617
19	1.511*	39	3.087	59	3.677
20	1.268*	40	1.467*	60	1.532*

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อ	ด้านที่ 4 การแสดงออก ทางสังคม	ข้อ	ด้านที่ 5 ความไวในการรับรู้ ทางสังคม	ข้อ	ด้านที่ 6 การควบคุมทางสังคม
61	3.875	80	6.716	100	3.744
62	6.552	81	3.655	101	3.422
63	1.394*	82	3.501	102	6.137
64	5.048	83	6.594	103	6.994
65	6.277	84	2.911	104	2.606
66	5.002	85	5.148	105	3.484
67	6.167	86	7.040	106	3.738
68	4.811	87	5.454	107	6.413
69	2.306	88	6.170	108	3.029
70	4.135	89	5.725	109	5.827
71	6.343	90	5.628	110	2.380
72	1.911*	91	4.053	111	4.908
73	-1.036*	92	1.797*	112	5.278
74	6.923	93	6.385	113	3.380
75	0.836*	94	5.182	114	5.698
76	6.098	95	9.709	115	3.981
77	6.010	96	6.175	116	4.055
78	7.558	97	2.794	117	4.009
79	8.370	98	9.089	118	5.228
		99	4.350	119	5.717

 $t_{.05} = 1.960$

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออก

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดทักษะทางสังคม
ฉบับสถานการณ์

ข้อ	ด้านที่ 1 การแสดงออกทาง อารมณ์	ข้อ	ด้านที่ 2 ความไวในการรับรู้ อารมณ์ของผู้อื่น	ข้อ	ด้านที่ 3 การควบคุมอารมณ์
1	2.015	16	3.561	29	4.441
2	1.896*	17	2.604	30	5.541
3	4.422	18	3.638	31	4.112
4	3.699	19	2.004	32	4.661
5	4.698	20	-0.353*	33	4.128
6	1.396*	21	5.237	34	4.776
7	5.551	22	5.204	35	1.334*
8	1.437*	23	5.312	36	4.439
9	1.960*	24	4.162	37	4.787
10	2.604	25	5.013	38	6.273
11	3.980	26	4.525	39	6.847
12	4.888	27	3.233	40	8.062
13	2.570	28	4.444	41	4.206
14	5.279			42	6.193
15	5.298			43	1.980*

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อ	ด้านที่ 4 การแสดงออก ทางสังคม	ข้อ	ด้านที่ 5 ความไวในการรับรู้ ทางสังคม	ข้อ	ด้านที่ 6 การควบคุมทางสังคม
44	3.967	59	5.628	73	3.825
45	0.733*	60	5.744	74	5.589
46	10.724	61	2.207	75	5.630
47	4.604	62	1.968*	76	5.910
48	3.803	63	7.378	77	3.814
49	2.723	64	5.945	78	-0.678*
50	5.233	65	7.228	79	5.530
51	3.529	66	6.860	80	8.240
52	5.736	67	5.373	81	4.093
53	7.815	68	5.608	82	7.372
54	5.586	69	5.066	83	5.712
55	5.455	70	5.261	84	2.757
56	5.747	71	4.495	85	0.838*
57	6.188	72	6.316	86	3.029
58	6.727			87	4.886

$$t_{.05} = 1.983$$

หมายเหตุ

* ข้อที่ตัดออก

ตาราง 19 ค่าไอเกน และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ
จากการวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นที่ 1 (วิเคราะห์รายด้าน)

ด้าน	ข้อที่	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	การจัดชุดตัวแปร ชุด (ข้อ)
1.การแสดงออกทาง อารมณ์ (ค่าไอเกน 3.473)	1	.497	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	1 (1,7,13)
	7	.424	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	2 (19,37,67)
	13	.642	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	3 (25,55,73)
	19	.417	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	4 (79,85,91)
	25	.544	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	30	.148	ตัดออก	
	37	.480	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	43	.222	ตัดออก	
	49	.196	ตัดออก	
	55	.385	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	61	.199	ตัดออก	
	67	.553	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	73	.609	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	79	.529	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	85	.507	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	91	.650	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
2.ความไวในการรับรู้ อารมณ์ของผู้อื่น (ค่าไอเกน 4.587)	2	.595	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	5 (2,8,20)
	8	.520	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	6 (26,32,44)
	14	.304	ตัดออก	7 (56,62,68)
	20	.609	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	8 (80,86,92)
	26	.591	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	32	.475	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	38	.251	ตัดออก	
	44	.555	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	50	.268	ตัดออก	
	56	.625	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	62	.598	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 19(ต่อ)

ด้าน	ข้อที่	ค่านำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	การจัดชุดตัวแปร ชุด(ข้อ)
2.ความไวในการรับรู้ อารมณ์ของผู้อื่น (ต่อ)	68	.579	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	74	.278	ตัดออก	
	80	.629	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	86	.542	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	92	.626	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	97	.211	ตัดออก	
	98	.439	ตัดออก	
	104	.040	ตัดออก	
3.การควบคุมอารมณ์ (ค่าไอเกน 3.707)	3	.534	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	9 (9,27,45)
	9	.504	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	10 (3,33,81)
	15	.483	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	11 (39,63,69)
	21	.303	ตัดออก	12 (15,52,87)
	27	.623	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	33	.542	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	39	.522	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	45	.518	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	51	.317	ตัดออก	
	52	.402	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	57	.231	ตัดออก	
	63	.552	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	69	.571	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	75	.137	ตัดออก	
	81	.489	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	87	.645	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 19(ต่อ)

ด้าน	ข้อที่	ค่านำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	การจัดชุดตัวแปร ชุด(ข้อ)
4.การแสดงออกทาง สังคม (ค่าไอเกน 3.661)	4	.382	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	13 (4,22,70)
	10	.549	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	14 (10,28,53)
	16	.604	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	15 (16,34,64)
	22	.671	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	16 (40,82,93)
	28	.517	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	34	.554	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	40	.598	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	46	.031	ตัดออก	
	53	.522	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	58	.155	ตัดออก	
	64	.530	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	70	.544	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	76	.256	ตัดออก	
	82	.478	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	93	.547	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
5.ความไวในการรับรู้ ทางสังคม (ค่าไอเกน 4.586)	5	.543	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	17 (17,23,99)
	11	.282	ตัดออก	18 (41,71,77)
	17	.366	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	19 (47,59,103)
	23	.509	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	20 (29,35,83)
	29	.406	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	21 (5,89,95)
	35	.459	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	22 (65,88,101)
	41	.592	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	47	.604	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	59	.412	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	65	.497	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	71	.529	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	77	.482	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	83	.411	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 19(ต่อ)

ด้าน	ข้อที่	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	การจัดชุดตัวแปร ชุด(ข้อ)
5.ความไวในการรับรู้ ทางสังคม (ต่อ)	88	.585	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	89	.588	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	95	.585	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	99	.441	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	101	.366	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	103	.521	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
6.การควบคุมทาง สังคม (ค่าไอเกน 4.159)	6	.371	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	23 (6,60,105)
	12	.419	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	24 (18,31,54)
	18	.380	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	25 (24,36,90)
	24	.469	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	26 (66,72,78)
	31	.507	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	27 (48,84,96)
	36	.380	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	28 (12,94,100)
	42	.340	ตัดออก	
	48	.429	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	54	.420	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	60	.360	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	66	.383	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	72	.571	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	78	.458	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	84	.541	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	90	.560	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	94	.491	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	96	.478	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	100	.530	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	102	.353	ตัดออก	
	105	.558	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 20 ค่าไอเกน และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทักษะทางสังคม
ฉบับสถานการณ์ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นที่ 1 (วิเคราะห์รายด้าน)

ด้าน	ข้อที่	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	การจัดชุดตัวแปร ชุด(ข้อ)
1.การแสดงออกทาง อารมณ์ (ค่าไอเกน 2.082)	1	.386	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	1 (1,37,73)
	13	.391	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	2 (13,19,67)
	19	.638	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	3 (25,31,55)
	25	.339	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	31	.482	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	37	.514	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	43	.158	ตัดออก	
	55	.554	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	61	.240	ตัดออก	
	67	.359	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	73	.494	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
2.ความไวในการรับรู้ อารมณ์ของผู้อื่น (ค่าไอเกน 3.011)	2	.183	ตัดออก	4 (8,38,62)
	8	.501	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	5 (14,20,56)
	14	.611	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	6 (32,44,74)
	20	.368	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	32	.517	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	38	.597	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	44	.628	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	50	.365	ตัดออก	
	56	.673	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	62	.454	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	68	.363	ตัดออก	
	74	.526	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 20(ต่อ)

ด้าน	ข้อที่	ค่านำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	การจัดชุดตัวแปร ชุด(ข้อ)
3.การควบคุมอารมณ์ (ค่าไอเกน 3.346)	3	.413	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	7 (3,9,51)
	9	.535	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	8 (15,45,57)
	15	.523	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	9 (21,33,63)
	21	.526	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	10 (27,39,69)
	27	.585	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	33	.596	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	39	.475	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	45	.543	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	51	.540	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	57	.533	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	63	.511	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	69	.417	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	75	.332	ตัดออก	
4.การแสดงออกทาง สังคม (ค่าไอเกน 2.552)	4	.254	ตัดออก	11 (10,70,76)
	10	.556	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	12 (16,34,52)
	16	.406	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	13 (28,49,64)
	22	.114	ตัดออก	
	28	.467	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	34	.537	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	40	.218	ตัดออก	
	46	.275	ตัดออก	
	49	.539	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	52	.601	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	58	.116	ตัดออก	
	64	.458	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	70	.500	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	76	.495	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 20(ต่อ)

ด้าน	ข้อที่	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	การจัดชุดตัวแปร ชุด(ข้อ)
5.ความไวในการรับรู้ ทางสังคม (ค่าไอเกน 3.195)	6	.516	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	14 (6,53,60)
	7	.544	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	15 (17,41,65)
	11	.215	ตัดออก	16 (7,29,35)
	17	.568	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	23	.299	ตัดออก	
	29	.639	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	35	.601	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	41	.440	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	47	.406	ตัดออก	
	53	.597	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	60	.533	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	65	.520	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	71	.367	ตัดออก	
6.การควบคุมทาง สังคม (ค่าไอเกน 2.791)	5	.452	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	17 (5,12,18)
	12	.446	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	18 (24,36,42)
	18	.440	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	19 (30,48,66)
	24	.488	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	20 (26,54,59)
	26	.471	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	30	.523	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	36	.451	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	42	.459	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	48	.513	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	54	.589	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	59	.461	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	66	.432	นำจัดเข้าชุดตัวแปร	
	72	.193	ตัดออก	

ตาราง 21 องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบวัดทักษะทางสังคม
ฉบับข้อความ

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	ข้อความ
1 ความไวใน การรับรู้ทาง สังคม	17	17	ข้าพเจ้าไม่แย่งผู้อื่นพูดขณะที่เขายังพูดไม่จบ
		23	เมื่อถูกอาจารย์ตักเตือนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของข้าพเจ้า
		99	ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจและจะเปลี่ยนพฤติกรรมทันที ข้าพเจ้ารู้สึกละอายใจ ถ้าทำในสิ่งที่คนอื่นบอกว่าไม่เหมาะสม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .637)
	19	47	แม้จะเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในความสนใจ ข้าพเจ้าก็จะรับฟังคู่สนทนา พูดจนจบ
		59	ขณะที่เพื่อนออกมารายงานหน้าชั้น ข้าพเจ้ามักจะเอาจานอื่น ขึ้นมาทำ
		103	ข้าพเจ้าเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการอยู่ร่วม กับผู้อื่น (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .719)
	20	29	ข้าพเจ้ามักพูดคุยกับเพื่อนเสียงดัง โดยไม่ได้สังเกตว่าจะ รบกวนใครหรือไม่
		35	ข้าพเจ้ามักจะเข้าไป "ขัดจังหวะ" การสนทนาของบุคคลอื่น
		83	ถ้าพบว่าเพื่อนกำลังมีธุระส่วนตัว ข้าพเจ้าจะไม่เข้าไปรบกวน เขาในขณะนั้น (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .627)
	21	5	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ
		89	ข้าพเจ้าตั้งใจฟังคู่สนทนา
		95	ข้าพเจ้าสามารถรับรู้ได้ถูกต้องว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .719)
2 การแสดง ออกทาง สังคม	13	4	ข้าพเจ้ามักเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการสนทนากับผู้อื่นก่อน
		22	ข้าพเจ้าสามารถพูดและสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างคล่องแคล่ว
		70	ข้าพเจ้าทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .733)

ตาราง 21(ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	ข้อความ
2 การแสดง ออกทาง สังคม (ต่อ)	14	10	ข้าพเจ้าเป็นคนมี “ศิลปะในการพูด”
		28	ข้าพเจ้าสามารถร่วมอภิปรายในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
		53	ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .736)
	15	16	ข้าพเจ้าสามารถเข้าไปทำความรู้จักกับคนอื่นได้ง่าย
		34	ข้าพเจ้าสามารถพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้
		64	ข้าพเจ้าสามารถพูดสื่อสารได้ชัดเจน และตรงไปตรงมา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .630)
	16	40	ข้าพเจ้าสามารถเจรจาเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อน ฝูงได้
		82	ข้าพเจ้าไม่ลังเลที่จะเป็นฝ่ายเข้าไปพูดคุยกับคนอื่นก่อน
		93	เป็นการง่ายสำหรับข้าพเจ้าที่จะสร้างมิตรใหม่ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .661)
3 การควบคุม ทางสังคม	24	18	ข้าพเจ้าสามารถใช้ไหวพริบในการแก้ไขความขัดแย้งในกลุ่มได้
		31	ข้าพเจ้ารู้สึกขาดความมั่นใจ หากต้องไปปรากฏกายต่อหน้าคน จำนวนมาก
		54	เมื่อรู้ว่ามีความวิตกกังวลของคนอื่นจึงมองอยู่ ข้าพเจ้าจะตื่นเต้นจนพูด ไม่ออก (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .714)
	25	24	ข้าพเจ้าปรับตัวได้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ
		36	ขณะพูดคุยกับผู้อาวุโสกว่า ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าจะพูดคุยหรือวางตัว อย่างไร
		90	เวลาเข้าสังคม ข้าพเจ้ารู้สึกเขินจนทำอะไรไม่ถูก (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .644)

ตาราง 21(ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	ข้อความ
3 การควบคุม ทางสังคม (ต่อ)	26	72	เวลาตอบคำถามของอาจารย์ ข้าพเจ้าจะพูดด้วยเสียงที่เบา เพราะรู้สึกขาดความมั่นใจ
		66	ข้าพเจ้าไม่ค่อยกล้าคุยกับคนที่มีสถานะทางสังคมแตกต่างจาก ข้าพเจ้ามาก ๆ
		78	ข้าพเจ้าสามารถวางตัวได้เหมาะสมกับคนทุกระดับ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .662)
	28	12	เวลาอยู่ในกลุ่มคนที่ไม่รู้จัก ข้าพเจ้ารู้สึกเคอะเขิน และทำตัวไม่ถูก
		94	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มั่นใจในการพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น
		100	หากต้องออกไปรายงานหน้าชั้นแล้วถูกแซวหรือวิจารณ์ข้าพเจ้าจะสูญเสียความมั่นใจจนพูดต่อไปไม่ได้ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .746)
4 ความไวในการรับรู้ อารมณ์ของ ผู้อื่น	5	2	ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นได้ แม้ว่าเขาจะไม่พูดออกมาก็ตาม
		8	เวลาเพื่อนไม่สบายใจ ข้าพเจ้าจะสังเกตเห็นได้ทันที
		20	ข้าพเจ้าพยายามทำความเข้าใจความรู้สึกของคนอื่นโดยยึดหลัก “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .811)
	6	26	ข้าพเจ้าสามารถ “เข้าถึง” ความรู้สึกของผู้อื่นได้ง่าย
		32	ข้าพเจ้ามีความไวต่อการรับรู้และตอบสนองความรู้สึกของบุคคลอื่นได้ดี
		44	ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้ที่กำลังมีความทุกข์ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .670)

ตาราง 21(ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	ข้อความ
4 ความไวใน การรับรู้ อารมณ์ของ ผู้อื่น (ต่อ)	7	56	ไม่ว่าข้าพเจ้าจะทำอะไร ความรู้สึกของคนรอบข้าง เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าคำนึงถึงเป็นอันดับแรก
		62	ข้าพเจ้าสามารถรับรู้ความรู้สึกของคนใกล้ชิดได้ โดยสังเกตจากแววตาและน้ำเสียงของเขา
		68	ข้าพเจ้าเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้แก่เพื่อนที่มีความทุกข์ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .682)
5 การควบคุม อารมณ์	9	9	ข้าพเจ้าจะแสดงอาการหงุดหงิดทันทีที่ถูกขัดใจ
		27	ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เสมอ
		45	ข้าพเจ้าสามารถสะกดกลั้นอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้เมื่อทะเลาะกับเพื่อน (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .764)
	10	3	ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้
		33	เมื่อถูกแซวหรือวิจารณ์ ข้าพเจ้าจะรู้สึกหงุดหงิดและควบคุมอารมณ์ไม่ได้
		81	แม้จะรู้สึกโกรธสักเพียงใด ข้าพเจ้าก็ไม่แสดงให้ผู้อื่นเห็น (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .755)
	11	69	ข้าพเจ้ามีวิธีที่จะจัดการกับอารมณ์ที่พลุ่งพล่านของตนเองได้ดี
		39	หากมีใครทำให้ไม่พอใจ ข้าพเจ้าจะตอบโต้ทันที
		63	เมื่อเริ่มจะรู้สึกหงุดหงิด ข้าพเจ้าจะรีบปรับอารมณ์และทำตัวให้เป็นปกติได้ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .644)
	12	15	ข้าพเจ้าสามารถระงับอารมณ์ได้หากมีใครมาทำให้ไม่พอใจ
		52	หากต้องเจอกับเหตุการณ์ที่ตึงเครียด ข้าพเจ้าก็ควบคุมอารมณ์ได้
		87	ข้าพเจ้ากำกับอารมณ์ของตนเองได้ดี (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .748)

ตาราง 21(ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	ข้อความ
6 การแสดง ออกทาง อารมณ์	1	1	ข้าพเจ้าสามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาทางสีหน้าและ แววตาได้ดี
		7	เป็นการยากสำหรับข้าพเจ้าที่จะสร้างบรรยากาศและความรื่นเริง ให้คนอื่น
		13	รอยยิ้มของข้าพเจ้าทำให้คนที่อยู่ใกล้รู้สึกสดชื่นตามข้าพเจ้าไป ด้วย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .720)
	2	19	หากข้าพเจ้ามีความเศร้าโศก คนรอบข้างจะรู้ได้ทันที โดย สังเกตจากน้ำเสียงของข้าพเจ้า
		37	ข้าพเจ้าสามารถทำให้คนรอบตัวรับรู้ได้ว่าข้าพเจ้ากำลังมีอารมณ์ เช่นไร
		67	ข้าพเจ้าสามารถปรับเปลี่ยนบรรยากาศที่เคร่งเครียด ให้สนุก สนานและผ่อนคลายได้ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .768)
	3	25	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออกได้ตรงกับความรู้สึกของตนเอง
		55	ข้าพเจ้ารู้สึกอย่างไรก็จะแสดงออกเช่นนั้น
		73	ข้าพเจ้าเป็นผู้สร้างสีสันและความรื่นเริงในหมู่เพื่อนฝูง (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .775)

ตาราง 22 องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบวัดทักษะทางสังคม
ฉบับสถานการณ์

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	สถานการณ์
1 การควบคุม อารมณ์	7	3	อาทิตย์ขออนุญาตพอกับแม่ไปเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อน แต่พอกับแม่ไม่อนุญาตเพราะไปกันตามลำพัง เกรงจะมีอันตราย ทำให้อาทิตย์รู้สึกผิดหวังและไม่พอใจ ถ้านักเรียนเป็นอาทิตย์จะทำอย่างไร
		9	บนรถเมล์ซึ่งแน่นมาก ชนายนินเบียดกับนักเรียนต่างโรงเรียนหลายคน ขณะรถเบรคเพื่อนต่างโรงเรียนเสียหลักจนชนมาเหยียบเท้าของชนาเต็มแรง และไม่กล่าวคำขอโทษใด ๆ ถ้านักเรียนเป็นชนาจะทำอย่างไร
		51	หลังจบการแข่งขันวอลเลย์บอลทวีเป็นฝ่ายแพ้ จึงรู้สึกเสียใจมาก ขณะนั้นกรรมการได้เรียกนักกีฬามาจับมือกัน ถ้านักเรียนเป็นทวีจะทำอย่างไร (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .741)
	9	21	สุดาถามเจนจิราว่าเสื้อใหม่ที่ใส่วันนี้ สวยหรือไม่ แต่เจนจิรากลับวิจารณ์ว่าสุดาแต่งตัวเซย ไม่สวยเลย ทั้งยังแนะนำการแต่งตัวให้สุดาอีกด้วย สุดารู้สึกโกรธและเสียหน้ามาก ถ้านักเรียนเป็นสุดาจะทำอย่างไร
		33	ดาร์ตันเดินชนแม่ค้าในตลาดจนข้าวของหล่น ดาร์ตันกล่าวคำขอโทษทันที แต่แม่ค้ากลับต่อว่าดาร์ตันเสียงดังว่าซุ่มซ่าม ดาร์ตันรู้สึกอับอายและโมโหที่กล่าวคำขอโทษแล้วแต่แม่ค้าก็ไม่ยอมรับฟัง ถ้านักเรียนเป็นดาร์ตันจะทำอย่างไร
		63	ก่อนมาโรงเรียนบุษบาโดนแม่ดูว่าใช้เงินเปลืองและเตือนว่าหากไม่ประหยัด เดือนหน้าจะหักค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของบุษบาออก บุษบารู้สึกหงุดหงิด และอารมณ์เสียจนแทบไม่อยากจะคุยกับใคร แต่เมื่อมาถึงโรงเรียนได้มีเพื่อนเข้ามาถามการบ้าน ถ้านักเรียนเป็นบุษบาจะทำอย่างไร (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .763)

ตาราง 22(ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	สถานการณ์
1 การควบคุม อารมณ์ (ต่อ)	10	27	ขณะที่ตีตมเดินผ่านกลุ่มมอเตอร์ไซด์รับจ้างเพื่อกลับบ้าน มีเสียงตะโกนว่า “กลับคนเดียวหรือจะ พี่ไปส่งไหม” และคนกลุ่มนั้นก็หัวเราะกันเสียงดัง ทำให้ตีตมรู้สึกโกรธมากที่ถูกแซว ถ้านักเรียนเป็นตีตมจะอย่างไร
		39	วิรัชรู้สึกหงุดหงิดและไม่พอใจที่ครูนำผลงานของเขามาวิจารณ์และตำหนิถึงข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ให้เพื่อนฟัง ถ้านักเรียนเป็นวิรัชจะแสดงออกอย่างไร
		69	นุชกับก้อยช่วยกันจัดบอร์ด นุชเสนอว่าควรจัดเป็นรูปวิว แต่ก้อยเสนอว่าให้ทำเป็นรูปสัตว์ ต่างคนต่างก็ให้เหตุผลของตนเอง จนเริ่มจะบานปลายเกือบทะเลาะกัน นุชรู้สึกวก้อยใช้คำพูดที่รุนแรงและขาดเหตุผลขึ้นทุกที จนนุชเองก็ชักจะโมโห ถ้านักเรียนเป็นนุชจะอย่างไร (คำนำหน้าองค์ประกอบ .683)
2 การควบคุม ทางสังคม	18	24	ศรชัยเข้าร่วมในการโต้วาทีในวันสุนทรภู่ ซึ่งมีเพื่อน ๆ และอาจารย์เข้ามานั่งชมในหอประชุมกันอย่างคับคั่ง ถ้านักเรียนเป็นศรชัยจะรู้สึกอย่างไร เมื่อต้องไปพูดท่ามกลางคนฟังจำนวนมาก อัมภาและเพื่อนไปเยี่ยมเด็กและคนชราในสถานสงเคราะห์ กับ
		36	คนชราอัมภาวางตัวโดยให้ความเคารพ พูดคุยด้วยความสุภาพอ่อนโยน กับเด็ก ๆ อัมภาก็วางตัวได้เหมาะสม พูดคุยกับน้อง ๆ อย่างเป็นกันเองและคอยแนะนำ สิ่งต่าง ๆ นักเรียนทำได้ อย่างอัมภาหรือไม่
		42	อาจารย์พามุทิตาและเพื่อนมาดูการผลิตสินค้าของกลุ่มแม่บ้านในชุมชนใกล้ ๆ โรงเรียน โดยอาจารย์ได้เตรียมให้หัวหน้าห้องเป็นผู้กล่าวขอบคุณวิทยากรด้วย แต่หัวหน้าห้องเกิดป่วยกระทันหันจึงหยุดโรงเรียน อาจารย์จึงบอกให้มุทิตาช่วยออกไปพูดแทน ถ้านักเรียนเป็นมุทิตาจะอย่างไร (คำนำหน้าองค์ประกอบ .763)

ตาราง 22 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	สถานการณ์
2 การควบคุม ทางสังคม (ต่อ)	19	30	จिरากับเพื่อน ๆ ช่วยกันออกแบบและจัดบอร์ดในห้องเรียนเพื่อ ส่งประกวด แต่เกิดปัญหา คือ อุปกรณ์ที่จะนำมาใช้นั้นไม่มีขาย ที่ร้านสหกรณ์โรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นจिरาจะอย่างไร
		48	พิชิตได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนกลุ่มเพื่อนำเสนอผลงาน เมื่อมอง ไปรอบ ๆ พบว่าเพื่อน ๆ ต่างกำลังมองมาเป็นตาเดียวและตั้งใจ ฟังมาก ถ้านักเรียนเป็นพิชิตจะแสดงออกอย่างไร
		66	บัวขาวเป็นคนที่ขาดความมั่นใจในตัวเอง เวลาอาจารย์ถาม คำถามบัวขาวก็จะนิ่งเงียบ ก้มหน้า และตอบด้วยเสียงเบา ๆ นักเรียนเป็นอย่างบัวขาวหรือไม่ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .655)
	20	26	ขณะที่ออกไปพูดนำเสนอผลงานหน้าชั้น วัฒนาเกิดพูดผิดพลาด จนเพื่อน ๆ หัวเราะและแซวกันทั้งชั้น ถ้านักเรียนเป็นวัฒนา ข้อใดสอดคล้องกับการปฏิบัติของนักเรียน
		54	อาจารย์พานักเรียนแห่เทียนพรรษาไปรอบตลาด เพื่อขอรับ บริจาคเงินร่วมทำบุญในวันเข้าพรรษา สมคิดร่วมอยู่ในคณะด้วย และสมคิดได้ใช้ความสามารถของตนพูดเชิญชวนให้ชาวบ้านมา ร่วมทำบุญกันได้อย่างไม่ขัดเขิน นักเรียนทำได้อย่างสมคิด หรือไม่
		59	วันนี้เป็นวันแรกที่อรนุชเป็นผู้นำในการสวดมนต์หน้าเสาธง ถ้านักเรียนเป็นอรนุชจะแสดงออกอย่างไร (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .661)

ตาราง 22 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	สถานการณ์
3 ความไวใน การรับรู้ อารมณ์ของ ผู้อื่น	4	8	วันชนะสอบได้เกรด 0 ในวิชาคณิตศาสตร์ และแสดงอาการนั่ง คอดก โบหน้าเศร้าหมอง ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของวันชนะจะ ทำอย่างไร
		38	ตอนเช้าจันทร์ได้ยินดวงใจปรึกษากับเพื่อนคนหนึ่งว่า แม่ของ ดวงใจไม่ค่อยสบาย วันนี้ต้องรีบกลับบ้านไป ดูแลแม่ ในตอน เย็นจันทร์กับดวงใจเป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียนร่วมกัน จันทร์สังเกตเห็นดวงใจมีท่าทางกระวนกระวายมาก และมอง นาฬิกาบ่อย ๆ ถ้านักเรียนเป็นจันทร์จะทำอย่างไร
		62	วันประกาศผลสอบ สิงหาคมสอบตก 2 วิชา และได้นำสมุดรายงาน ผลการเรียนไปให้แม่ดู ปรากฏว่าแม่ดูแล้วทำหน้าซีด น้ำตาซึม และไม่พูดต่อว่าสิ่งหาแม่แต่คำเดียว ถ้านักเรียนเป็นสิงหาข้อใด ต่อไปนี้จริง (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .777)
	5	14	เหนื่อเป็นคนที่มีปัญหามาก ทุก ๆ วัน เหนื่อจะต้องมารบายน ความไม่สบายใจกับธานีเป็นประจำ วันนี้ก็เช่นกันเหนื่อเดินมา ด้วยใบหน้าเศร้า และทำท่าจะเข้ามาเล่าปัญหาอีกเช่นเคย ถ้านักเรียนเป็นธานีจะทำอย่างไร
		20	ทิวกับราตรีไปเข้าค่ายลูกเสือและเนตรนารีที่ต่างจังหวัด ในการ ผจญภัยฐานหนึ่งครูได้จัดให้นักเรียนกระโดดหอสูง ปรากฏว่า ราตรีกลัวความสูงจนหน้าถอดสี ขาสั่น และไม่ยอมกระโดด ถ้านักเรียนเป็นทิวจะทำอย่างไร
		56	สุดาอยู่บ้านใกล้กับนพรัตน์ นพรัตน์เห็นเหตุการณ์ที่พ่อแม่ของ สุดาททะเลาะกัน และเห็นสุดานั่งน้ำตาซึมและร้องไห้ ถ้านักเรียน เป็นนพรัตน์จะทำอย่างไร (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .754)

ตาราง 22 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	สถานการณ์
3 ความไวใน การรับรู้ อารมณ์ของ ผู้อื่น (ต่อ)	6	32	เข้านี้อภิชาติเพื่อนของนักเรียนเดินเข้าห้องมาด้วยหน้าที่บูดบึ้ง กระแทกเท้า ไม่พูดจากับใครทั้งสิ้น ข้อใดต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับ นักเรียน
		44	นารีกับธิดาต่างก็สมัครขอทุนการศึกษากับทางโรงเรียน จึงชวน กันไปดูประกาศรายชื่อผู้ได้รับทุน ผลปรากฏว่านารีได้รับทุน แต่ ธิดานั้นพลาดโอกาสไปอย่างน่าเสียดาย ให้ธิดาทำหน้าที่เสิร์ฟและ แสดงอาการผิดหวังอย่างเห็นได้ชัด ถ้านักเรียนเป็นนารี ข้อใด ต่อไปนี้เป็นจริง
		74	สมจิตเป็นเพื่อนร่วมชั้นของนักเรียน ตามปกติสมจิตเป็นคน ร่าเริง แต่วันนี้กลับทำหน้าที่เสิร์ฟ ไม่พูดคุยน้าเริงเหมือนเคย ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนกับสมจิตจะสามารถรับรู้ถึงความผิดปกติของ เพื่อนได้เมื่อใด (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .695)
4 ความไวใน การรับรู้ทาง สังคม	14	6	วิทยากับโอวาทนั่งอ่านหนังสืออยู่ในห้องสมุด บังเอิญโอวาทมี ข้อสงสัยจึงหันมาถามวิทย วิทยาจึงอธิบายให้เพื่อนฟัง และ เริ่มส่งเสียงดังขึ้นโดยไม่รู้ตัว ขณะนั้นนักเรียนที่นั่งโต๊ะใกล้ ๆ ได้หันมาพูดกับวิทยาและโอวาทว่า “ช่วยลดเสียงลงนิดได้ไหม คะ” ถ้านักเรียนเป็นวิทยากับโอวาทจะอย่างไร
		53	โยธินไปงานทำบุญบ้านของคุณลุง ในงานได้จัดเลี้ยงอาหาร แบบบุฟเฟต์ ซึ่งแขกที่มางานต้องบริการตัวเอง โยธินรู้สึกหิว มาก จึงตักอาหารในปริมาณมากจนแทบล้นจาน จนคุณอาที่ยืน ตักอาหารใกล้ ๆ ชวนโยธินคุยว่า ควรตักอาหารให้พอดีกับที่เรา จะทานหมด จะได้ไม่เหลือ ถ้าไม่พอสามารถตักใหม่ได้ ถ้านัก เรียนเป็นโยธินจะอย่างไร

ตาราง 22 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	สถานการณ์
4 ความไวใน การรับรู้ทาง สังคม (ต่อ)	14	60	ขณะที่ยอดเปิดเพลงอยู่ในห้องของตนเอง คุณย่าได้เข้ามาเตือน ว่าให้ลดเสียงลงบ้าง เพราะเสียงดังลอดออกไปนอกห้องจะเป็น การรบกวนเพื่อนบ้าน ถ้านักเรียนเป็นยอดจะทำ อย่างไร (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .701)
		15	17 เทวหาเสื้อตัวโปรดไม่เจอ และจะรีบใส่ออกไปข้างนอกเพราะ นัดเพื่อนไว้ จึงต้องการให้แม่ช่วยหาให้ แต่ตอนนี้แม่ของเทวหา กำลังนั่งคุยกับลูกค้าในห้องรับแขก ถ้านักเรียนเป็นเทวหาจะทำ อย่างไร
		41	ขณะที่เพื่อนออกมาพูดรายงานหน้าชั้นเรียน นักเรียนมักจะ ปฏิบัติตามข้อใด
	15	65	หวานไปหาน้ำฝนซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นที่บ้าน เพื่อให้ช่วยสอน การบ้าน แต่พบว่าน้ำฝนกำลังยุ่งอยู่กับการซักผ้ากองใหญ่ ถ้า นักเรียนเป็นหวานจะทำอย่างไร (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .732)
		16	7 ในห้องเรียน ดารานำหวีและกระจกออกมาส่องและหิวผม เมื่อ อาจารย์เหลือบไปเห็น จึงพูดเปรี้ยวเปรยถึงมารยาทต่าง ๆ ที่ นักเรียนควรจะทำ เช่น การหิวผมหรือแต่งหน้าไม่ควรทำใน ที่สาธารณะ ฯลฯ ถ้านักเรียนเป็นดาราคะทำอย่างไร
		29	ในวิชาวิทยาศาสตร์เดือนกำลังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการ ทดลองอยู่ ณรงค์ฟังแล้วสนใจมาก อยากจะแสดงความคิดเห็น บ้าง แต่เดือนพูดนานมาก ถ้านักเรียนเป็นณรงค์จะทำอย่างไร

ตาราง 22 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	สถานการณ์
	16	35	สุชาติมาซื้อสมุดที่ร้านสหกรณ์ของโรงเรียน สุชาติรีบร้อนมาจ่าย เงินมาก จนไม่ได้สังเกตว่ามีนักเรียน 2-3 คน รอจ่ายเงินอยู่ก่อน ขณะนั้นสุชาติได้ยินเสียงคุยดังจากด้านหลังว่า "มีคนรออยู่ตั้ง หลายคน ทำไมไม่เห็น" สุชาติจึงหันกลับไปดู จึงรู้ได้ทันทีว่าตน เองแซงคิวโดยไม่ได้ตั้งใจ ถ้านักเรียนเป็นสุชาติจะอย่างไร (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .742)
5 การแสดง ออกทาง สังคม	11	10	สุรินทร์เห็นป้ายประกาศรับสมัครสมาชิกเข้าร่วมชมรมอนุรักษ์สิ่ง แวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งมีกิจกรรมที่น่าสนใจมาก ถ้านักเรียน เป็นสุรินทร์จะสมัครหรือไม่
		70	ในการเข้าร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น นักเรียน มักปฏิบัติตนแบบใด
		76	อาจารย์พานักเรียนที่ย้ายมาใหม่เข้ามาแนะนำให้นักเรียนรู้จัก นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไรกับเพื่อนใหม่ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .687)
	12	16	โรงเรียนของสุวันท์จัดงานโรงเรียนประจำปี สุวันท์ได้รับเลือก ให้เป็นประชาสัมพันธ์ ซึ่งสุวันท์สามารถพูดคุยกับแขกที่มาใน งานได้อย่างคล่องแคล่ว นักเรียนทำได้อย่างสุวันท์หรือไม่
		34	ขณะที่รัศมีเข้าร่วมในการอภิปรายกลุ่ม หัวหน้าการอภิปรายได้ ให้สมาชิกช่วยกันแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนเป็นรัศมีจะ ปฏิบัติอย่างไร
		52	ขณะเข้าร่วมกิจกรรมรอบกองไฟ อาจารย์ได้ขอให้นักเรียนออก มาเล่นเกมร่วมกับเพื่อน ๆ นักเรียนจะอย่างไร (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .793)

ตาราง 22(ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	สถานการณ์
5 การแสดง ออกทาง สังคม (ต่อ)	13	28	รุ่งโรจน์กับภัทรทะเลาะกัน หากนักเรียนเป็นเพื่อนกับคนทั้งคู่ นักเรียนจะสามารถพูดโน้มน้าวให้ทั้งสองหยุดทะเลาะกันได้หรือไม่
		49	เดชเป็นคนชอบทำกิจกรรม เพราะรู้สึกสนุกที่ได้มีปฏิสัมพันธ์ กับคนจำนวนมาก ได้มีเพื่อนใหม่ และได้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ นักเรียนเป็นอย่างเดชหรือไม่
		64	พียดาไปงานวันเกิดของเพื่อนและต้องนั่งร่วมโต๊ะกับคนที่ไม่รู้จัก ถ้านักเรียนเป็นพียดาจะทำอย่างไร (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .678)
6 การแสดง ออกทาง อารมณ์	1	1	ทวีกลับบ้านด้วยความเหนื่อยล้า เพราะเรียนหนักมาทั้งวัน และ ยังมีข้อบกพร่องเล็กเรียนอีกด้วย เมื่อถึงบ้าน พบว่ามีเพื่อน มารอพบเพื่อชวนไปเที่ยวงานประจำปีของหมู่บ้าน ทวีรู้สึก เพลีย จึงบอกปฏิเสธและแสดงสีหน้าและท่าทางให้เพื่อนรู้ว่า เหนื่อยมาก ถ้านักเรียนเป็นทวีจะแสดงอาการอย่างทวีหรือไม่
		37	นาครลืมหักกระเป๋าสตางค์ไว้ใต้โต๊ะเรียน เมื่อกลับมาพบว่ากระเป๋าสตางค์ ได้หายไป จึงแจ้งให้อาจารย์ทราบ อาจารย์สอบสวนและ พบว่าคนที่นำกระเป๋ามา คือ วิทย์ นาครรู้สึกเสียใจมาก เพราะ วิทย์เป็นเพื่อนที่เขารักและไว้ใจ จึงมองวิทย์ด้วยสีหน้าและท่า ทางที่ผิดหวัง ถ้านักเรียนเป็นนาครจะแสดงออกเช่นนั้นหรือไม่
		73	ดารีรู้สึกเศร้าและกังวลกับการสอบในวันพรุ่งนี้ และอยากจะทำ น้ำผึ้งซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นช่วยติวให้ เพราะน้ำผึ้งเรียนเก่งมาก ดารีจึงพูดขอร้องน้ำผึ้ง ด้วยสีหน้าและน้ำเสียงเศร้า ๆ ถ้านักเรียนเป็นดารี จะแสดงออกด้วยสีหน้าและน้ำเสียงเช่นนั้นหรือไม่ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .750)

ตาราง 22(ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุด ตัว แปร	ข้อ	สถานการณ์
6 การแสดง ออกทาง อารมณ์ (ต่อ)	2	13	นิมิตรเข้าร่วมแข่งขันความสามารถทางวิชาการกับตัวแทนของโรงเรียนอื่น ๆ ผลการแข่งขันปรากฏว่านิมิตรแพ้ แต่นิมิตรไม่ได้รู้สึกเสียใจ เพราะรู้ว่าเตรียมตัวมาน้อย ตรงกันข้ามกับรู้สึกยินดีกับผู้ชนะอีกด้วย ถ้านักเรียนเป็นนิมิตรจะแสดงออกอย่างไรกับผู้ชนะ
		19	ขณะที่เอกกำลังรายงานอยู่หน้าชั้น เธอรู้สึกวุ่นวายใจเพื่อนไม่ค่อยสนใจฟังและบางคนแอบคุยกัน จึงพยายามสบสายตาเพื่อสื่อให้เพื่อนเข้าใจความรู้สึกของเขา ว่าอยากให้เพื่อนตั้งใจฟัง และยังใช้ท่าทางประกอบการพูดเพื่อให้เพื่อนรู้สึกร่วมไปกับเขาด้วย ถ้านักเรียนเป็นเธอจะทำอย่างเธอหรือไม่
		67	อริบ/เดินชนงานปั้นของเดชาตกลงมาแตก เดชาจึงต่อว่าอริบที่ไม่ระวัง ซึ่งอริบได้กล่าวคำขอโทษ และแสดงความเสียใจออกมาทั้งสีหน้าและแววตาด้วยความจริงใจ จนเดชาเข้าใจว่าอริบไม่ได้มีเจตนาแกล้ง นักเรียนทำได้อย่างอริบหรือไม่ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .745)
	3	25	เวลาอยู่ในกลุ่มเพื่อน ๆ นักเรียนมักแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางอย่างไร
		31	วันสอบปลายภาคสายใจและเพื่อน ๆ นั่งดูหนังสือกันอย่างขะมักเขม้น เพื่อน ๆ ต่างทำท่าทางเคร่งเครียดมาก เพราะกลัวว่าจะสอบตก ส่วนสายใจนั้นไม่รู้สึกเครียด เพราะเตรียมตัวอ่านหนังสือมาแล้ว ถ้านักเรียนเป็นสายใจจะแสดงออกอย่างไร
		55	ตำรวจเห็นวาทิแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำ ตำรวจรู้สึกห่วยเหวเพื่อนมาก ไม่อยากให้เพื่อนประพฤติเช่นนั้นอีก จึงกล่าวเตือนวาทิด้วยน้ำเสียงอ่อนโยนและท่าทางที่แสดงถึงความรักและห่วงใยเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นตำรวจจะแสดงออกเช่นตำรวจหรือไม่ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .699)

ภาคผนวก ข

คู่มือดำเนินการสอบแบบวัดทักษะทางสังคม

คู่มือดำเนินการสอบแบบวัดทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถส่วนบุคคลในการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยใช้ถ้อยคำ (Verbal) และไม่ใช่ถ้อยคำ (Nonverbal) ซึ่งครอบคลุมในการรับการส่งและการควบคุมการสื่อสารทางสังคมระหว่างบุคคล แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ตามแนวคิดของริกจิโอ (1989) ดังนี้

1. การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยไม่ใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อความหมายทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยรวมถึงการแสดงเจตคติ ความรู้สึกและพฤติกรรม ระหว่างบุคคลโดยไม่ใช้ ถ้อยคำ คนที่มีการแสดงออกทางอารมณ์สูงจะเป็นคนที่มีอารมณ์เร่าร้อน มีชีวิตชีวา และสามารถกระตุ้นให้บุคคลอื่นรู้สึกเช่นเดียวกับตน โดยการถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองออกมา

2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Emotional Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ตลอดจนตีความความหมายการแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคลอื่นได้ โดยบุคคลนั้นไม่ต้องใช้ถ้อยคำ คนที่มีการแสดงออกทางอารมณ์สูงจะเป็นคนที่มีความรู้สึกไว อ่อนไหวง่ายไปกับอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลอื่น มีความรู้สึกร่วมและเอาใจใส่ต่ออารมณ์ของผู้อื่น

3. การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) หมายถึง ความสามารถในการกำกับสะกดกลั้น และปรับอารมณ์ของตนเอง รวมถึงการซ่อนหรือปิดบังความรู้สึกไว้ภายใน สามารถทำสีหน้าซึ่งบานเพื่อปกปิดความเศร้าใจ หรือหัวเราะ ยิ้ม เมื่อฟังเรื่องตลกได้อย่างเหมาะสม คนที่มีการควบคุมอารมณ์สูง มักชอบที่จะควบคุมหรือฝืนการแสดงความรู้สึกของตนเอง

4. การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกโดยใช้ถ้อยคำ ในการเข้าร่วมการสนทนา อภิปรายกับบุคคลอื่น คนที่มีการแสดงออกทางสังคมสูง จะมีความคล่องแคล่วในการใช้ถ้อยคำ แสดงความเป็นมิตร ชอบเข้าสังคม ชอบพบปะสังสรรค์ มีทักษะในการเริ่มต้นการสนทนา

5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและตีความความหมายการสื่อสารทางถ้อยคำของบุคคลอื่น การมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ควรปฏิบัติ คนที่มีความไวในการรับรู้ทางสังคมจะมีพฤติกรรมทางสังคมที่สุภาพ มีมารยาท มีจิตสำนึกและทราบถึงวิธีปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

6. การควบคุมทางสังคม (Social Control) หมายถึง ความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคม มีทักษะในการแสดงตน คนที่มีการควบคุมทางสังคมที่ดีจะมีความคล่องแคล่ว มีไหวพริบ มีความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับชนิดของสถานการณ์

โครงสร้างของแบบวัด

แบบวัดทักษะทางสังคม เป็นแบบวัดที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของริกจิโอ (Riggio, 1989) ครอบคลุมทักษะทางสังคมใน 6 ด้าน มีจำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ ซึ่งสร้างขึ้นตามนิยามเดียวกัน

แบบวัดฉบับข้อความ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ข้อคำถามเป็นข้อความสั้น ๆ ให้ นักเรียนเลือกตอบตามความรู้สึกหรือการปฏิบัติ มีตัวเลือก 3 ระดับ คือ “จริงจริงเป็นบางครั้ง และไม่จริง” ส่วนแบบวัดฉบับสถานการณ์ มีลักษณะเป็นข้อคำถามที่ผู้ถูกเป็นเรื่องราว โดยมีตัวเลือกให้ 3 ตัวเลือก คือ ก ข และ ค โครงสร้างของแบบวัดทั้ง 2 ฉบับมีดังนี้

แบบวัด	จำนวน (ข้อ)	ตรงกับข้อที่
ฉบับข้อความ		
1. การแสดงออกทางอารมณ์	9	1, 7, 13, 19, 25, 31, 37, 43 และ 49
2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	9	2, 8, 14, 20, 26, 32, 38, 44 และ 50
3. การควบคุมอารมณ์	12	3, 9, 15, 21, 27, 33, 39, 45, 51, 55, 59 และ 63
4. การแสดงออกทางสังคม	12	4, 10, 16, 22, 28, 34, 40, 46, 52, 56, 60 และ 64
5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม	12	5, 11, 17, 23, 29, 35, 41, 47, 53, 57, 61 และ 65
6. การควบคุมทางสังคม	12	6, 12, 18, 24, 30, 36, 42, 48 54, 58, 62 และ 66
ฉบับสถานการณ์		
1. การแสดงออกทางอารมณ์	9	1, 7, 13, 19, 25, 31, 37, 43 และ 49
2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	9	2, 8, 14, 20, 26, 32, 38, 44 และ 50
3. การควบคุมอารมณ์	9	3, 9, 15, 21, 27, 33, 39, 45 และ 51
4. การแสดงออกทางสังคม	9	4, 10, 16, 22, 28, 34, 40, 46, และ 52
5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม	9	5, 11, 17, 23, 29, 35, 41, 47 และ 53
6. การควบคุมทางสังคม	9	6, 12, 18, 24, 30, 36, 42, 48 และ 54

การพัฒนาแบบวัด

ในการสร้างแบบวัดทักษะทางสังคม ได้ดำเนินการสร้าง ทดลองและปรับปรุงแก้ไข ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ถึง เดือนกันยายน 2546 จึงสำเร็จตามความต้องการ การดำเนินการ ทดลองและปรับปรุง มีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษา และจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยาม ของแบบวัดฉบับข้อความ จำนวน 120 ข้อ และฉบับสถานการณ์ จำนวน 90 ข้อ แล้วนำ ผลการพิจารณามาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ ฉบับข้อความ จำนวน 119 ข้อ และฉบับสถานการณ์ จำนวน 87 ข้อ ไปใช้ในการทดสอบต่อไป

2. การทดสอบครั้งที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะทางสังคม ที่ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ ไปทดสอบกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 489 คน โดยแบบวัดฉบับข้อความ ทดสอบกับนักเรียน จำนวน 263 คน และแบบวัดฉบับสถานการณ์ ทดสอบกับนักเรียน จำนวน 226 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ในการจำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนทักษะทางสังคมสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนทักษะทางสังคมต่ำ และคัดเลือกข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 - .01 ปรากฏว่า แบบวัดฉบับข้อความ มีค่า t ระหว่าง 2.116 - 10.002 และฉบับสถานการณ์ มีค่า t ระหว่าง 2.004 - 10.724 ได้ข้อคำถามสำหรับใช้ในการทดสอบครั้งต่อไป โดยฉบับข้อความ มีจำนวน 105 ข้อ และฉบับสถานการณ์ มีจำนวน 76 ข้อ

3. การทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะทางสังคม ทั้ง 2 ฉบับ จากการทดสอบครั้งที่ 1 ฉบับข้อความ ด้านละ 16-20 ข้อ รวม 105 ข้อ และฉบับสถานการณ์ ด้านละ 11-15 ข้อ รวม 76 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1,080 คน โดยทั้งสองฉบับทดสอบกับนักเรียน ฉบับละ 540 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลปรากฏว่า แบบวัดทักษะทางสังคมทั้งสองฉบับ มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบ	ฉบับข้อความ		ฉบับสถานการณ์	
	k	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	k	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
การแสดงออกทางอารมณ์	9	.720 - .775	9	.699 - .750
ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	9	.670 - .811	9	.695 - .777
การควบคุมอารมณ์	12	.644 - .764	9	.683 - .763
การแสดงออกทางสังคม	12	.630 - .736	9	.678 - .793
ความไวในการรับรู้ทางสังคม	12	.627 - .719	9	.701 - .742
การควบคุมทางสังคม	12	.644 - .746	9	.655 - .763

3. การทดสอบครั้งที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะทางสังคม ทั้ง 2 ฉบับ จากการทดสอบครั้งที่ 2 ฉบับข้อความ 66 ข้อ และฉบับสถานการณ์ 54 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1,489 คน เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน และหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้

3.1 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ

แบบวัด	n	k	$\bar{X}$	S	α
X_1	9	2	1.219	0.349	.7139
X_2	9	2	1.290	0.392	.8225
X_3	12	2	1.116	0.340	.7818
X_4	12	2	1.239	0.343	.8097
X_5	12	2	1.374	0.318	.7504
X_6	12	2	1.039	0.330	.7109
X	66	2	1.209	0.210	.8779
Y_1	9	2	1.360	0.381	.7054
Y_2	9	2	1.429	0.392	.7144
Y_3	9	2	1.370	0.386	.7052
Y_4	9	2	1.320	0.467	.8006
Y_5	9	2	1.627	0.356	.7198
Y_6	9	2	1.269	0.418	.7116
Y	54	2	1.396	0.231	.8404

3.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธี ของแบบวัดทักษะทางสังคมทั้ง 2 ฉบับ

แบบวัด	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆
X ₁		.428**	.005	.471**	.179**	.201**	.503**	.241**	.062*	.251**	.159**	.121**
X ₂			.189**	.366**	.288**	.135**	.264**	.513**	.160**	.211**	.178**	.110**
X ₃				.178**	.352**	.200**	.097**	.134**	.535**	.105**	.159**	.091**
X ₄					.245**	.289**	.291**	.199**	.145**	.504**	.121**	.180**
X ₅						.230**	.206**	.313**	.313**	.120**	.520**	.183**
X ₆							.192**	.102**	.114**	.060*	.106**	.522**
Y ₁								.254**	.148**	.146**	.284**	.164**
Y ₂									.267**	.170**	.498**	.152**
Y ₃										.140**	.367**	.161**
Y ₄											.127**	.070**
Y ₅												.200**
Y ₆												

ตัวเลขที่ขีดเส้นใต้ คือ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

ตัวเลขที่เหลือ คือ ค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

วิธีดำเนินการสอบ

วิธีดำเนินการสอบ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ การเตรียมตัวก่อนสอบ วิธีปฏิบัติขณะสอบ และวิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จ ดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสอบ ควรปฏิบัติดังนี้

1.1 กำหนด วัน เวลา สถานที่ล่วงหน้า และแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

1.2 เตรียมห้องสอบให้เรียบร้อย และอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบ คือ แบบวัด ให้มากกว่าจำนวนผู้เข้าสอบประมาณ 5 เปอร์เซนต์

1.3 การเตรียมตัวสำหรับผู้ดำเนินการสอบ ผู้ดำเนินการสอบต้องศึกษาคำชี้แจงในการทำแบบวัดนี้ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้สามารถดำเนินการสอบได้อย่างคล่องแคล่ว

2. วิธีดำเนินการสอบ ควรปฏิบัติดังนี้

2.1 พุดโน้มน้าวจิตใจผู้สอบให้มีความกระตือรือร้นที่จะทำการสอบอย่างเต็มความสามารถ

2.2 การให้คำชี้แจง รายละเอียดของคำชี้แจงจะปรากฏอยู่บนแผ่นหน้าของแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ผู้ดำเนินการสอบต้องชี้แจงรายละเอียดเฉพาะที่ปรากฏเท่านั้น โดยอธิบายวิธีตอบแบบวัดให้ผู้เข้าสอบเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง และอย่าให้ผู้เข้าสอบลงมือทำก่อนเวลา ควรลงมือทำพร้อมกัน แล้วเริ่มจับเวลาตั้งแต่ผู้ดำเนินการสอบอนุญาตให้ลงมือทำได้

2.3 การเตือนเวลา ให้เตือน 2 ครั้ง คือ เมื่อหมดเวลาครั้งแรก และเมื่อเหลือเวลาอีก 5 นาที

3. วิธีปฏิบัติเมื่อหมดเวลา

3.1 สั่งให้ผู้สอบวางปากกา หยุดทำทันที แล้วเก็บแบบวัด

3.2 เมื่อเสร็จสิ้นการสอบแล้ว ก่อนจะให้ผู้สอบออกจากห้อง ผู้ดำเนินการสอบควรกล่าวคำชมเชยนักเรียนที่พยายามตั้งใจสอบเป็นอย่างดี เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ

วิธีตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนแบบวัดทักษะทางสังคมทั้ง 2 ฉบับ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ ฉบับข้อความ

คำตอบ	ข้อความทางบวก (คะแนน)	ข้อความทางลบ (คะแนน)
จริง	2	0
จริงเป็นบางครั้ง	1	1
ไม่จริง	0	2

ข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 3, 6, 7, 9, 23, 24, 27, 29, 30, 33, 36, 41, 42, 48, 58, 62, และ 66

ฉบับสถานการณ์

ข้อ	คะแนน			ข้อ	คะแนน			ข้อ	คะแนน		
	ก	ข	ค		ก	ข	ค		ก	ข	ค
1	1	2	0	19	0	2	1	37	0	1	2
2	2	0	1	20	0	1	2	38	1	0	2
3	2	1	0	21	0	2	1	39	1	0	2
4	2	0	1	22	0	1	2	40	2	0	1
5	0	1	2	23	1	2	0	41	0	2	1
6	1	2	0	24	0	1	2	42	0	2	1
7	1	2	0	25	0	1	2	43	0	2	1
8	1	0	2	26	1	0	2	44	0	1	2
9	0	2	1	27	1	0	2	45	2	0	1
10	1	0	2	28	1	2	0	46	2	0	1
11	1	0	2	29	2	1	0	47	1	2	0
12	1	2	0	30	0	2	1	48	1	0	2
13	1	2	0	31	0	2	1	49	2	1	0
14	0	2	1	32	1	0	2	50	1	0	2
15	1	0	2	33	0	1	2	51	0	1	2
16	2	0	1	34	0	1	2	52	0	1	2
17	0	1	2	35	0	1	2	53	0	1	2
18	1	2	0	36	2	0	1	54	0	1	2

เกณฑ์ปกติของแบบวัด

คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม เป็นเกณฑ์ระดับท้องถิ่น (Local Norm) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1- ม.3)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวน 1,489 คน หาโดยการแปลงคะแนนดิบของแบบวัดให้เป็นคะแนนที่ปกติ (Normalized T-Score) จำแนกตามแบบวัดฉบับข้อความและฉบับสถานการณ์ ดังนี้

เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ
122	84	89	56	63	37
114	79	88	56	62	37
113	76	87	55	61	36
112	75	86	54	60	35
111	74	85	54	59	35
110	72	84	53	58	34
109	71	83	52	57	33
108	71	82	52	56	32
107	70	81	51	55	32
106	69	80	50	54	31
105	69	79	50	53	30
104	68	78	49	52	30
103	67	77	48	51	29
102	66	76	48	50	29
101	65	75	47	49	28
100	64	74	46	48	27
99	63	73	45	47	27
98	62	72	45	46	26
97	62	71	44	45	26
96	61	70	43	44	25
95	60	69	42	43	24
94	60	68	42	42	22
93	59	67	41	41	20
92	58	66	40	32	16
91	58	65	39		
90	57	64	38		

เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคม ฉบับสถานการณ์

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ
105	83	80	53	55	35
104	80	79	52	54	34
103	78	78	51	53	34
102	77	77	50	52	33
101	76	76	50	51	32
100	74	75	49	50	31
99	72	74	48	49	31
98	71	73	48	48	30
97	70	72	47	47	28
96	69	71	46	46	27
95	68	70	45	45	26
94	67	69	45	44	25
93	65	68	44	43	25
92	64	67	43	42	24
91	63	66	43	41	23
90	62	65	42	40	22
89	61	64	41	39	21
88	60	63	41	37	17
87	59	62	40		
86	58	61	39		
85	57	60	38		
84	56	59	38		
83	55	58	37		
82	54	57	37		
81	54	56	36		

การแปลความหมายของคะแนน

1. การแปลความหมายของคะแนนโดยเทียบกับเกณฑ์ปกติ ถ้าต้องการทราบระดับของทักษะทางสังคมให้นำคะแนนดิบมาเทียบกับคะแนนที่ปกติ และพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

ตั้งแต่ T65 และสูงกว่า	แปลว่า	มีทักษะทางสังคมสูงมาก
ตั้งแต่ T55 – T64	แปลว่า	มีทักษะทางสังคมสูง
ตั้งแต่ T45 – T54	แปลว่า	มีทักษะทางสังคมปานกลาง
ตั้งแต่ T35 – T44	แปลว่า	มีทักษะทางสังคมต่ำ
ตั้งแต่ T34 และต่ำกว่า	แปลว่า	มีทักษะทางสังคมต่ำมาก

2. การแปลความหมายตามเกณฑ์ของระดับคะแนน จากแบบวัดทักษะทางสังคม หากต้องการทราบระดับของทักษะทางสังคมจากแบบวัดทั้งสองฉบับ สามารถทำได้โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของคะแนน ด้วยการนำคะแนนดิบมาหารด้วยจำนวนข้อของแบบวัดแต่ละฉบับ แล้วพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

ฉบับข้อความ

คะแนนดิบ (คะแนน)	ระดับคะแนน	การแปลความหมาย
99 – 132	1.50 – 2.00	มีทักษะทางสังคมในระดับสูง
33 – 98	0.50 – 1.49	มีทักษะทางสังคมในระดับปานกลาง
0 – 32	0.00 – 0.49	มีทักษะทางสังคมในระดับต่ำ

ฉบับสถานการณ์

คะแนนดิบ (คะแนน)	ระดับคะแนน	การแปลความหมาย
81 – 108	1.50 – 2.00	มีทักษะทางสังคมในระดับสูง
27 – 80	0.50 – 1.49	มีทักษะทางสังคมในระดับปานกลาง
0 – 26	0.00 – 0.49	มีทักษะทางสังคมในระดับต่ำ

จากคะแนนดิบของแบบวัดทักษะทางสังคมฉบับข้อความ มีค่าอยู่ระหว่าง 32–122 คะแนน จัดอยู่ในช่วงระดับคะแนน 0.49 – 1.85 หมายความว่า มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับต่ำ ถึง สูง แบบวัดทักษะทางสังคมฉบับสถานการณ์ มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 37–105 คะแนน จัดอยู่ในช่วงระดับคะแนน 0.67–1.94 หมายความว่า มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับ ปานกลาง ถึง สูง

ภาคผนวก ค
แบบวัดทักษะทางสังคม

แบบวัดทักษะทางสังคม (ฉบับข้อความ)

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดทักษะทางสังคมของนักเรียน โดยมีข้อความให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นเป็นจริงกับนักเรียนหรือไม่ ซึ่งคำตอบของนักเรียนจะไม่มีถูก-ผิด และไม่ส่งผลต่อเกรดหรือคะแนน เป็นเพียงความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเท่านั้น จึงขอให้นักเรียนตอบด้วยความจริงใจที่สุด
2. แบบวัดฉบับนี้มีทั้งหมด 66 ข้อ (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ) โดยให้พิจารณาเลือกเพียงคำตอบเดียว และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียน

จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียน

จริงเป็นบางครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียน

พอประมาณ

ไม่จริง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียน

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่ จริง
0	ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้.....	✓		
00	ข้าพเจ้ามักเป็นฝ่ายเริ่มต้นสนทนากับผู้อื่นก่อน.....		✓	

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่ จริง
1	ข้าพเจ้าสามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาทางสีหน้าและ แววตาได้ดี			
2	ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นได้ แม้ว่าเขาจะ ไม่พูดออกมาก็ตาม.....			
3	ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้			
4	ข้าพเจ้ามักเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการสนทนากับผู้อื่นก่อน			
5	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ			
6	เวลาอยู่ในกลุ่มคนที่ไม่รู้จัก ข้าพเจ้ารู้สึกเคอะเขิน และทำตัว ไม่ถูก			
7	เป็นการยากสำหรับข้าพเจ้าที่จะสร้างบรรยากาศและความ รื่นเริงให้คนอื่น			
8	เวลาเพื่อนไม่สบายใจ ข้าพเจ้าจะสังเกตเห็นได้ทันที			
9	ข้าพเจ้าจะแสดงอาการหงุดหงิดทันทีที่ถูกขัดใจ			
10	ข้าพเจ้าเป็นคนมี "ศิลปะในการพูด"			
11	ข้าพเจ้าไม่แย่งผู้อื่นพูดขณะที่เขายังพูดไม่จบ			
12	ข้าพเจ้าสามารถใช้ไหวพริบในการแก้ไขความขัดแย้งในกลุ่มได้			
13	รอยยิ้มของข้าพเจ้าทำให้คนที่อยู่ใกล้รู้สึกสดชื่นตามข้าพเจ้าไป ด้วย			
14	ข้าพเจ้าพยายามทำความเข้าใจความรู้สึกของคนอื่นโดย ยึดหลัก "เอาใจเขามาใส่ใจเรา".....			
15	ข้าพเจ้าสามารถระงับอารมณ์ได้หากมีใครมาทำให้ไม่พอใจ			
16	ข้าพเจ้าสามารถเข้าไปทำความรู้จักกับคนอื่นได้ง่าย			
17	เมื่อถูกอาจารย์ตักเตือนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจและจะเปลี่ยนพฤติกรรมทันที			
18	ข้าพเจ้าปรับตัวได้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ			
19	หากข้าพเจ้ามีความเศร้าโศก คนรอบข้างจะรู้ได้ทันที โดย สังเกตจากน้ำเสียงของข้าพเจ้า.....			

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่ จริง
20	ข้าพเจ้าสามารถ “เข้าถึง” ความรู้สึกของผู้อื่นได้ง่าย			
21	ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เสมอ			
22	ข้าพเจ้าสามารถพูดและสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างคล่องแคล่ว			
23	ข้าพเจ้ามักพูดคุยกับเพื่อนเสียงดัง โดยไม่ได้สังเกตว่าจะรบกวนใครหรือไม่			
24	ข้าพเจ้ารู้สึกขาดความมั่นใจ หากต้องไปปรากฏกายต่อหน้าคนจำนวนมาก			
25	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออกได้ตรงกับความรู้สึกของตนเอง			
26	ข้าพเจ้ามีความไวต่อการรับรู้และตอบสนองความรู้สึกของบุคคลอื่นได้ดี.....			
27	เมื่อถูกแซวหรือวิจารณ์ ข้าพเจ้าจะรู้สึกหงุดหงิดและควบคุมอารมณ์ไม่ได้			
28	ข้าพเจ้าสามารถรวมอภิปรายในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ....			
29	ข้าพเจ้ามักจะเข้าไป “ขัดจังหวะ” การสนทนาของบุคคลอื่น			
30	ขณะพูดคุยกับผู้อาวุโสกว่า ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าจะพูดคุยหรือวางตัวอย่างไร			
31	ข้าพเจ้าสามารถทำให้คนรอบตัวรับรู้ได้ว่าข้าพเจ้ากำลังมีอารมณ์เช่นไร			
32	ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้ที่กำลังมีความทุกข์			
33	หากมีใครทำให้ไม่พอใจ ข้าพเจ้าจะตอบโต้ทันที			
34	ข้าพเจ้าสามารถพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้			
35	แม้จะเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในความสนใจ ข้าพเจ้าก็จะรับฟังคู่สนทนาพูดจนจบ			
36	เมื่อรู้ว่ามิสสายตาของผู้อื่นจ้องมองอยู่ ข้าพเจ้าจะตื่นเต้นจนพูดไม่ออก			

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่ จริง
37	ข้าพเจ้ารู้สึกอย่างไรก็จะแสดงออกเช่นนั้น			
38	ไม่ว่าข้าพเจ้าจะทำอะไร ความรู้สึกของคนรอบข้าง เป็นสิ่งที่ ข้าพเจ้าคำนึงถึงเป็นอันดับแรก			
39	ข้าพเจ้าสามารถสะกดกลั่นอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ เมื่อทะเลาะกับเพื่อน.....			
40	ข้าพเจ้าสามารถเจรจาเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อน ฝูงได้			
41	ขณะที่เพื่อนออกมารายงานหน้าชั้น ข้าพเจ้ามักจะเอางานอื่น ขึ้นมาทำ			
42	ข้าพเจ้าไม่ค่อยกล้าคุยกับคนที่มีสถานะทางสังคมแตกต่างจาก ข้าพเจ้ามาก ๑			
43	ข้าพเจ้าสามารถปรับเปลี่ยนบรรยากาศที่เคร่งเครียด ให้สนุกสนานและผ่อนคลายได้.....			
44	ข้าพเจ้าสามารถรับรู้ความรู้สึกของคนใกล้ชิดได้ โดยสังเกต จากแววตาและน้ำเสียงของเขา			
45	หากต้องเจอกับเหตุการณ์ที่ตื่นเต้น ข้าพเจ้าก็ควบคุมอารมณ์ ได้			
46	ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ดี.....			
47	ถ้าพบว่าเพื่อนกำลังมีธุระส่วนตัว ข้าพเจ้าจะไม่เข้าไปรบกวน เขาในขณะนั้น.....			
48	เวลาตอบคำถามของอาจารย์ ข้าพเจ้าจะพูดด้วยเสียงที่เบา เพราะรู้สึกขาดความมั่นใจ			
49	ข้าพเจ้าเป็นผู้สร้างสีสันและความรื่นเริงในหมู่เพื่อนฝูง			
50	ข้าพเจ้าเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้แก่เพื่อนที่มีความทุกข์			
51	เมื่อเริ่มจะรู้สึกหงุดหงิด ข้าพเจ้าจะรีบปรับอารมณ์และทำตัว ให้เป็นปกติได้			
52	ข้าพเจ้าสามารถพูดสื่อสารได้ชัดเจน และตรงไปตรงมา			

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่ จริง
53	ข้าพเจ้าตั้งใจฟังคู่สนทนา			
54	ข้าพเจ้าสามารถวางตัวได้เหมาะสมกับคนทุกระดับ			
55	ข้าพเจ้ามีวิธีที่จะจัดการกับอารมณ์ที่พลุ่งพล่านของตนเองได้ดี			
56	ข้าพเจ้าทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี			
57	ข้าพเจ้าสามารถรับรู้ได้ถูกต้องว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ			
58	เวลาเข้าสังคม ข้าพเจ้ารู้สึกเขินจนทำอะไรไม่ถูก			
59	แม้จะรู้สึกโกรธสักเพียงใด ข้าพเจ้าก็ไม่แสดงให้ผู้อื่นเห็น			
60	ข้าพเจ้าไม่ลังเลที่จะเป็นฝ่ายเข้าไปพูดคุยกับคนอื่นก่อน			
61	ข้าพเจ้ารู้สึกละอายใจ ถ้าทำในสิ่งที่คนอื่นบอกว่าไม่เหมาะสม			
62	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มั่นใจในการพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น			
63	ข้าพเจ้ากำกับอารมณ์ของตนเองได้ดี			
64	เป็นการง่ายสำหรับข้าพเจ้าที่จะสร้างมิตรใหม่			
65	ข้าพเจ้าเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น			
66	หากต้องออกไปรายงานหน้าชั้นแล้วถูกแซวหรือวิจารณ์ ข้าพเจ้าจะสูญเสียความมั่นใจจนพูดต่อไปไม่ได้			

แบบวัดทักษะทางสังคม (ฉบับสถานการณ์)

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดทักษะทางสังคมของนักเรียน โดยมีสถานการณ์ให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาว่าหากเกิดเหตุการณ์นั้นๆ กับนักเรียน นักเรียนจะมีความรู้สึกหรือปฏิบัติตามตัวเลือกใด ซึ่งคำตอบของนักเรียนจะไม่มีถูก-ผิด, ไม่ส่งผลต่อเกรดหรือคะแนน เป็นเพียงความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเท่านั้น จึงขอให้นักเรียนตอบด้วยความจริงใจที่สุด

2. แบบวัดฉบับนี้มีทั้งหมด 54 ข้อ (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ) ให้นักเรียนเลือกเพียง 1 ข้อ จาก คำตอบ ก. ข. หรือ ค. โดยทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบที่ให้ไว้ ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ทำเครื่องหมาย ✕ แล้วเลือกคำตอบใหม่

ตัวอย่าง

0. ศรชัยเข้าร่วมในการโต้วาทีในวันสุนทรภู่ ซึ่งมีเพื่อนๆ และอาจารย์เข้ามานั่งชมในหอประชุมกันอย่างคับคั่ง ถ้านักเรียนเป็นศรชัยจะรู้สึกอย่างไร เมื่อต้องไปพูดท่ามกลางคนฟังจำนวนมาก?

- ก. ไม่มั่นใจเฉพาะในช่วงแรกที่พูด
- ข. มั่นใจมาก เพราะเตรียมตัวมาอย่างดี
- ค. รู้สึกขาดความมั่นใจ เพราะคนมากเกินไป

กระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค
0		X	
00			

1. ทวีกลับบ้านด้วยความเหนื่อยล้า เพราะเรียนหนักมาทั้งวัน และยังมีซ้อมกีฬาหลังเลิกเรียนอีกด้วย เมื่อถึงบ้าน พบว่ามีเพื่อนมารอพบเพื่อชวนไปเที่ยวงานประจำปีของหมู่บ้าน ทวีรู้สึกเพลีย จึงบอกปฏิเสธและแสดงสีหน้าและท่าทางให้เพื่อนรู้ว่าเหนื่อยมาก ถ้านักเรียนเป็นทวีจะแสดงอาการอย่างทวีหรือไม่ ?

- ก. แสดง เพราะไม่อยากฝืนความรู้สึกของตัวเอง
- ข. แสดง เพราะเพื่อนจะได้เข้าใจว่าเราเหนื่อยจริง ๆ
- ค. ไม่แสดง เพราะเป็นการบ่งบอกความอ่อนแอให้เพื่อนเห็น

2. วันชนะสอบได้เกรด 0 ในวิชาคณิตศาสตร์ และแสดงอาการนั่งคอตไปหน้าเสาธง ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของวันชนะจะอย่างไร ?

- ก. เดินเข้าไปกอดและปลอบเพื่อน
- ข. ไม่ปลอบ และปล่อยให้เพื่อนอยู่คนเดียว
- ค. บอกให้เพื่อนสนิทของวันชนะเข้าไปปลอบ

3. อาทิตย์ขออนุญาตพ่อกับแม่ไปเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อน แต่พ่อกับแม่ไม่อนุญาตเพราะไปกันตามลำพัง เกรงจะมีอันตราย ทำให้อาทิตย์รู้สึกผิดหวังและไม่พอใจ ถ้านักเรียนเป็นอาทิตย์จะอย่างไร ?

- ก. เก็บอาการไม่พอใจไว้ และแสดงท่าที่เป็นปกติ
- ข. ทำสีหน้าผิดหวัง แต่ก็ยอมรับในเหตุผลของพ่อแม่
- ค. แสดงอาการหงุดหงิด เดินกระแทกเท้าเข้าห้องไปทันที

4. สุรินทร์เห็นป้ายประกาศรับสมัครสมาชิกเข้าร่วมชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งมีกิจกรรมที่น่าสนใจมาก ถ้านักเรียนเป็นสุรินทร์จะสมัครหรือไม่ ?

- ก. สมัคร เพราะชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
- ข. ไม่สมัคร เพราะไม่ชอบทำกิจกรรม
- ค. ไม่แน่ใจ หากเพื่อนสมัครก็จะสมัครด้วย

5. วิทยากับโอวาทนั่งอ่านหนังสืออยู่ในห้องสมุด บังเอิญโอวาทมีข้อสงสัยจึงหันมาถามวิทยา วิทยาจึงอธิบายให้เพื่อนฟัง และเริ่มส่งเสียงดังขึ้นโดยไม่รู้ตัว ขณะนั้นนักเรียนที่นั่งโต๊ะใกล้เคียง ได้หันมาพูดกับวิทยาและโอวาทว่า “ช่วยลดเสียงลงนิดได้ไหมคะ” ถ้านักเรียนเป็นวิทยากับโอวาทจะอย่างไร ?

- ก. พูดคุยกันตามปกติ เพราะยังคุยไม่จบ
- ข. ลดเสียงลง เพราะรู้สึกอายที่ถูกเตือน
- ค. ขอโทษนักเรียนผู้นั้น และลดเสียงลง

6. ศรชัยเข้าร่วมในการโต้วาทีในวันสุนทรภู่ ซึ่งมีเพื่อน ๆ และอาจารย์เข้ามานั่งชมในหอประชุมกันอย่างคับคั่ง ถ้านักเรียนเป็นศรชัยจะรู้สึกอย่างไร เมื่อต้องไปพูดท่ามกลางคนฟังจำนวนมาก?

- ก. ไม่มั่นใจเฉพาะในช่วงแรกที่พูด
- ข. มั่นใจมาก เพราะเตรียมตัวมาอย่างดี
- ค. รู้สึกขาดความมั่นใจ เพราะคนมากเหลือเกิน

7. นิมิตรเข้าร่วมแข่งขันความสามารถทางวิชาการกับตัวแทนของโรงเรียนอื่น ๆ ผลการแข่งขันปรากฏว่านิมิตรแพ้ แต่นิมิตรไม่ได้รู้สึกเสียใจ เพราะรู้ว่าเตรียมตัวมาน้อย ตรงกันข้ามกับรู้สึกยินดีกับผู้อื่นอีกด้วย ถ้านักเรียนเป็นนิมิตรจะแสดงออกอย่างไรกับผู้อื่น ?

- ก. ยิ้มและชื่นชมอยู่ห่าง ๆ
- ข. ยิ้มและเข้าไปจับมือผู้อื่น เพื่อให้เขารู้ว่าเรายินดีด้วย
- ค. รู้สึกยินดี แต่ไม่อยากแสดงออก เพราะเขาคงไม่เห็นความสำคัญของเรา

8. เหนือเป็นคนที่มีความหยาบมาก ทุก ๆ วัน เหนือจะต้องมาระบายความไม่สบายใจกับธานีเป็นประจำ วันนี้ก็เช่นกันเหนือเดินมาด้วยใบหน้าเศร้า และทำท่าจะเข้ามาเล่าปัญหาอีกเช่นเคย ถ้านักเรียนเป็นธานีจะอย่างไร ?

- ก. รับฟังด้วยความเบื่อหน่าย
- ข. รีบบอกว่ามีธุระและเดินหนีทันที
- ค. รับฟังด้วยความเข้าใจและช่วยปลอบ

9. บนรถเมล์ซึ่งแน่นมาก ชนายนินเบียดกับนักเรียนต่างโรงเรียนหลายคน ขณะรถเบรคเพื่อนต่างโรงเรียนเสียหลักจนชนมาเหยียบเท้าของชนาเต็มแรง และไม่กล่าวคำขอโทษใด ๆ ถ้านักเรียนเป็นชนาจะอย่างไร ?

- ก. บอกให้นักเรียนคนนั้นขอโทษ
- ข. คิดว่าเป็นอุบัติเหตุ เขาคงไม่ได้ตั้งใจ
- ค. มองหน้าและแสดงให้เขารู้ว่าไม่พอใจ

10. โรงเรียนของสุวนันท์จัดงานโรงเรียนประจำปี สุวนันท์ได้รับเลือกให้เป็นประชาสัมพันธ์ ซึ่งสุวนันท์สามารถพูดคุยกับแขกที่มาในงานได้อย่างคล่องแคล่ว นักเรียนทำได้อย่างสุวนันท์หรือไม่ ?

- ก. ทำได้บ้าง แต่ไม่ดีนัก
- ข. ไม่ได้ เพราะเป็นคนพูดไม่เก่ง
- ค. ได้ เพราะมีความสามารถในการสื่อสารได้ดีอยู่แล้ว

11. เทวหาเสื้อตัวโปรดไม่เจอ และจะรีบใส่ออกไปข้างนอกเพราะนัดเพื่อนไว้ จึงต้องการให้แม่ช่วยหาให้ แต่ตอนนี้แม่ของเทวกำลังนั่งคุยกับลูกค้าในห้องรับแขก ถ้านักเรียนเป็นเทวจะทำอย่างไร ?

- ก. เข้าไปกระซิบถามแม่ว่าเสื้ออยู่ที่ไหน
- ข. เข้าไปขัดจังหวะและบอกให้แม่ช่วยหาเสื้อให้
- ค. เข้าไปขออนุญาตขัดจังหวะ และถามแม่ว่าเสื้ออยู่ที่ไหน

12. จีรากับเพื่อน ๆ ช่วยกันออกแบบและจัดบอร์ดในห้องเรียนเพื่อส่งประกวด แต่เกิดปัญหา คือ อุปกรณ์ที่จะนำมาใช้นั้นไม่มีขายที่ร้านสหกรณ์โรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นจีร่าจะทำอย่างไร ?

- ก. ให้เพื่อนช่วยตัดสินใจว่าจะทำอย่างไร
- ข. ช่วยจัดการกับปัญหา โดยใช้วัสดุอื่นทดแทน
- ค. ยกเลิกการจัดบอร์ด และงดส่งเข้าประกวด

13. เวลาอยู่ในกลุ่มเพื่อน ๆ นักเรียนมักแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางอย่างไร ?

- ก. เปิดเผยเป็นบางเรื่อง บางกรณีเท่านั้น
- ข. เปิดเผย ตรงไปตรงมา รู้สึกอย่างไรก็แสดงออกอย่างนั้น
- ค. เรียบเฉย ไม่ค่อยแสดงความรู้สึก จนเพื่อน ๆ คาดไม่ถึงว่ากำลังคิดอะไร

14. ทิวากับราตรีไปเข้าค่ายลูกเสือและเนตรนารีที่ต่างจังหวัด ในการผจญภัยฐานหนึ่งครูได้จัดให้นักเรียนกระโดดหอสูง ปรากฏว่าราตรีกลัวความสูงจนหน้าถอดสี ขาสั่น และไม่ยอมกระโดด ถ้านักเรียนเป็นทิวจะทำอย่างไร ?

- ก. บอกให้ราตรีรีบกระโดด เพราะไม่ใช่เรื่องน่ากลัว
- ข. เห็นใจราตรีมาก และช่วยปลอมให้คลายความวิตก
- ค. ช่วยบอกให้อาจารย์ทราบ เพื่อจะได้ช่วยปลอมราตรี

15. สุดาถามเจนจิราว่าเสื้อใหม่ที่ใส่มานี้ สวยหรือไม่ แต่เจนจิราลับวิจารณ์ว่าสุดาแต่งตัวเซย ไม่สวยเลย ทั้งยังแนะนำการแต่งตัวให้สุดาอีกด้วย สุดารู้สึกโกรธและเสียหน้ามาก ถ้านักเรียนเป็นสุดาจะทำอย่างไร ?

- ก. หน้าเสียเล็กน้อย และไม่พูดเรื่องการแต่งตัวอีก
- ข. ทำหน้าบึ้ง และต่อว่าเจนจิราที่พูดจาไม่รักษาน้ำใจ
- ค. เก็บอาการไม่พอใจไว้ และคิดว่าเขาคงไม่เจตนาจะมาให้เสียใจ

16. รุ่งโรจน์กับภัทรทะเลาะกัน หากนักเรียนเป็นเพื่อนกับคนทั้งคู่ นักเรียนจะสามารถพูดโน้มน้าวให้ทั้งสองหยุดทะเลาะกันได้หรือไม่ ?

- ก. ได้ เพราะเพื่อนมักจะเกรงใจ
- ข. ไม่ได้ เพราะเกลี้ยกล่อมใครไม่เป็น
- ค. อาจจะได้ ถ้าทั้งสองทะเลาะกันไม่รุนแรงนัก

17. ในวิชาวิทยาศาสตร์เดือนกำลังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการทดลองอยู่ ณรงค์ฟังแล้วสนใจมาก อยากจะแสดงความคิดเห็นบ้าง แต่เดือนพูดนานมาก ถ้านักเรียนเป็นณรงค์จะทำอย่างไร ?

- ก. พุดแซงขึ้นทันที เพราะรอจังหวะมานาน
- ข. รอดูสักครู่ หากเดือนยังพูดไม่จบก็จะพูดบ้าง
- ค. รอให้เดือนพูดจบก่อน แล้วค่อยยกมือเพื่อขอพูด

18. อำภาและเพื่อนไปเยี่ยมเด็กและคนชราในสถานสงเคราะห์ กับคนชราอำภาวางตัวโดยให้ความเคารพ พูดคุยด้วยความสุภาพอ่อนโยน กับเด็ก ๆ อำภาก็วางตัวได้เหมาะสม พูดคุยกับน้อง ๆ อย่างเป็นกันเองและคอยแนะนำสิ่งต่าง ๆ นักเรียนทำได้อย่างอำภาหรือไม่ ?

- ก. ได้ ถ้ามีแบบอย่างให้เห็น
- ข. ได้ เพราะเข้ากับคนอื่นได้ง่าย
- ค. ไม่ได้ เพราะไม่รู้วิธีปฏิบัติตนกับคนหลาย ๆ ประเภท

19. ขณะที่เอกกำลังรายงานอยู่หน้าชั้น เกรงรู้สึกว่เพื่อนไม่ค่อยสนใจฟังและบางคนแอบคุยกัน จึงพยายามสบสายตาเพื่อสื่อให้เพื่อนเข้าใจความรู้สึกของเขา ว่าอยากให้เพื่อนตั้งใจฟัง และยังใช้ท่าทางประกอบการพูดเพื่อให้เพื่อนรู้สึกร่วมไปกับเขาด้วย ถ้านักเรียนเป็นเอกจะทำอย่างเอกหรือไม่ ?

- ก. ไม่ทำ เพราะเพื่อนไม่ฟังก็ช่างเขา
- ข. ทำ เพราะอยากให้เพื่อน ๆ สนใจเรียน
- ค. อาจจะทำ ถ้าเพื่อนเริ่มแสดงความไม่สนใจมากขึ้น

20. เพื่อนอภิชาติเพื่อนของนักเรียนเดินเข้าห้องมาด้วยหน้าตาที่บูดบึ้ง กระแทกเท้า ไม่พูดจา กับใครทั้งสิ้น ข้อใดต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับนักเรียน ?

- ก. ไม่ใส่ใจ เพราะเป็นปัญหาส่วนตัวของอภิชาติ
- ข. รู้ได้ว่าอภิชาติมีอารมณ์ผิดปกติ จึงไม่เข้าไปยุ่งด้วย
- ค. รู้ได้ว่าอภิชาติอารมณ์ไม่ดี และหากอภิชาติอยากเล่าก็ยินดีรับฟัง

21. ขณะที่ตี๋มเดินผ่านกลุ่มมอเตอร์ไซด์รับจ้างเพื่อกลับบ้าน มีเสียงตะโกนว่า “กลับคนเดียวหรือจ๊ะ พี่ไปส่งไหม” และคนกลุ่มนั้นก็หัวเราะกันเสียงดัง ทำให้ตี๋มรู้สึกโกรธมากที่ถูกรบกวน ถ้านักเรียนเป็นตี๋มจะทำอย่างไร ?

- ก. หันไปจ้องมอง ให้คนกลุ่มนั้นรู้ว่าไม่พอใจ
- ข. ช้อนอาการไม่พอใจไว้ แล้วเดินเลี้ยวไปทันที
- ค. แสดงอาการไม่พอใจเล็กน้อย แล้วเดินเลี้ยวไป

22. ขณะที่รัศมีเข้าร่วมในการอภิปรายกลุ่ม หัวหน้าการอภิปรายได้ให้สมาชิกช่วยกันแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนเป็นรัศมีจะปฏิบัติอย่างไร ?

- ก. นั่งเฉย ๆ ไม่ออกความคิดเห็นใด ๆ
- ข. แสดงความคิดเห็นเฉพาะประเด็นที่สนใจเท่านั้น
- ค. ร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็นได้อย่างคล่องแคล่ว

23. สุชาติมาซื้อสมุดที่ร้านสหกรณ์ของโรงเรียน สุชาติรีบร้อนมาจ่ายเงินมาก จนไม่ได้สังเกตว่ามีนักเรียน 2-3 คน รอจ่ายเงินอยู่ก่อน ขณะนั้นสุชาติได้ยินเสียงคุยดังจากด้านหลังว่า "มีคนรอลูกอยู่หลายคน ทำไม่ไม่เห็น" สุชาติจึงหันกลับไปดู จึงรู้ได้ทันทีว่าตนเองแซงคิวโดยไม่ได้ตั้งใจ ถ้านักเรียนเป็นสุชาติจะทำอย่างไร ?

- ก. บอกให้นักเรียนที่รอลูกอยู่ก่อน จ่ายเงินก่อน
- ข. ขอโทษนักเรียนเหล่านั้น และต่อคิวตามลำดับ
- ค. ปลอมเลยตามเลย เพราะไหน ๆ ก็ยืนอยู่ตรงช่องจ่ายเงินแล้ว

24. อาจารย์พามุทิตาและเพื่อนมาดูการผลิตสินค้าของกลุ่มแม่บ้านในชุมชนใกล้ ๆ โรงเรียน โดยอาจารย์ได้เตรียมให้หัวหน้าห้องเป็นผู้กล่าวขอบคุณวิทยากรด้วย แต่หัวหน้าห้องเกิดป่วย กระทั่งหันจึงหยุดโรงเรียน อาจารย์จึงบอกให้มุทิตาช่วยออกไปพูดแทน ถ้านักเรียนเป็นมุทิตาจะทำอย่างไร ?

- ก. ขอให้อาจารย์เลือกคนอื่น เพราะไม่มั่นใจว่าจะทำได้
- ข. ตอบตกลง แต่ขอให้มีเพื่อนออกไปยืนข้าง ๆ ด้วย
- ค. ตอบตกลง เพราะอาจารย์คงเห็นว่ามีความสามารถพอ

25. วันสอบปลายภาคสายใจและเพื่อน ๆ นั่งดูหนังสือกันอย่างขะมักเขม้น เพื่อน ๆ ต่างทำท่าทางเคร่งเครียดมาก เพราะกลัวว่าจะสอบตก ส่วนสายใจนั้นไม่รู้สึกเครียด เพราะเตรียมตัวอ่านหนังสือมาแล้ว ถ้านักเรียนเป็นสายใจจะแสดงออกอย่างไร ?

- ก. ทำเฉย ๆ เดี่ยวเพื่อนจะวิตกไปมากกว่านี้
- ข. อยากทำให้เพื่อนลดอาการวิตก แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร
- ค. สร้างบรรยากาศให้เพื่อนรู้สึกผ่อนคลายและไม่เคร่งเครียด

26. ตอนเช้าจันทร์ได้ยินดวงใจปรับทุกข์กับเพื่อนคนหนึ่งว่า แม่ของดวงใจไม่ค่อยสบาย วันนี้ต้องรีบกลับบ้านไป ดูแลแม่ ในตอนเย็นจันทร์กับดวงใจเป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียนร่วมกัน จันทร์สังเกตเห็นดวงใจมีท่าทางกระวนกระวายมาก และมองนาฬิกาบ่อย ๆ ถ้านักเรียนเป็นจันทร์จะทำอย่างไร ?

- ก. รู้สึกเห็นใจดวงใจ แต่ให้ช่วยทำเวรบางส่วนก่อน
- ข. ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ปลอมให้ดวงใจทำเวรต่อจนเสร็จ
- ค. คิดว่าหากเราเป็นดวงใจก็คงไม่สบายใจมาก จึงให้ดวงใจกลับบ้านก่อน

27. ดารัตน์เดินชนแม่ค้าในตลาดจนข้าวของหล่น ดารัตน์กล่าวคำขอโทษทันที แต่แม่ค้ากลับต่อว่าดารัตน์เสียงดังว่าซุ่มซ่าม ดารัตน์รู้สึกอับอายและโมโหที่กล่าวคำขอโทษแล้วแต่แม่ค้าก็ไม่ยอมรับฟัง ถ้านักเรียนเป็นดารัตน์จะอย่างไร ?

- ก. ทำหน้าเฉย ๆ แล้วเดินเลี้ยวไปทันที
- ข. ถียงแม่ค้าว่าเป็นฝ่ายเดินไม่ระวังเอง
- ค. ทำสีหน้าเป็นปกติ แล้วเก็บของที่หล่นให้กับแม่ค้า

28. ขณะเข้าร่วมกิจกรรมรอบกองไฟ อาจารย์ได้ขอให้นักเรียนออกมาเล่นเกมร่วมกับเพื่อน ๆ นักเรียนจะอย่างไร ?

- ก. ออกไปเล่น หากถูกคะยั้นคะยอจากเพื่อน ๆ
- ข. ออกไปเล่น เพราะรู้สึกสนุกที่ได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ
- ค. ไม่ออกไปเล่น เพราะไม่ชอบกิจกรรมที่ทำกับคนหมู่มาก

29. ขณะที่เพื่อนออกมาพูดรายงานหน้าชั้นเรียน นักเรียนมักจะปฏิบัติตามข้อใด ?

- ก. ตั้งใจฟังและทำตัวเป็นผู้ฟังที่ดี
- ข. ตั้งใจฟังเฉพาะประเด็นที่สนใจ
- ค. เอาจานอื่นขึ้นมาทำเพื่อไม่ให้เป็นการเสียเวลา

30. พิชิตได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนกลุ่มเพื่อนำเสนอผลงาน เมื่อมองไปรอบ ๆ พบว่าเพื่อน ๆ ต่างกำลังมองมาเป็นตาเดียวและตั้งใจฟังมาก ถ้านักเรียนเป็นพิชิตจะแสดงออกอย่างไร ?

- ก. พุดผัดพุดตลก เพราะรู้สึกตื่นเต้น
- ข. พุดได้ราบรื่น เป็นไปตามที่เตรียมตัวมา
- ค. พุดผิดในช่วงแรก ๆ เมื่อเวลาผ่านไปจึงค่อยดีขึ้น

31. ดำรงเห็นวาทิแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำ ดำรงรู้สึกห่วงใยเพื่อนมาก ไม่อยากให้เพื่อนประพฤตินั้นอีก จึงกล่าวเตือนวาทิด้วยน้ำเสียงอ่อนโยนและทำทางที่แสดงถึงความรักและห่วงใยเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นดำรงจะแสดงออกเช่นดำรงหรือไม่ ?

- ก. ไม่แสดง เพราะวาทิคงไม่คล้อยตามง่าย ๆ
- ข. แสดง เพื่อให้วาทิรู้สึกได้ถึงความรักห่วงใยของเรา
- ค. อาจจะแสดง เพราะอาจช่วยให้วาทิไม่สูบบุหรี่อีก

32. นารีกับริดาต่างก็สมัครขอทุนการศึกษากับทางโรงเรียน จึงชวนกันไปดูประกาศรายชื่อผู้ได้รับทุน ผลปรากฏว่านารีได้รับทุน แต่ริดานั้นพลาดโอกาสไปอย่างน่าเสียดาย ทำให้ริดาทำหน้าเศร้าและแสดงอาการผิดหวังอย่างเห็นได้ชัด ถ้านักเรียนเป็นนารี ข้อใดต่อไปนี้จริง ?

- ก. รู้ว่าริดาเสียใจ แต่ไม่รู้จะปลอบอย่างไร
- ข. มัวแต่ดีใจจนไม่ได้สังเกตท่าทางของริดา
- ค. รู้ว่าริดาเสียใจ และพูดปลอบว่า ยังมีโอกาสขอทุนอื่น ๆ อีก

33. วิรัชรู้สึกหงุดหงิดและไม่พอใจที่ครูนำผลงานของเขามาวิจารณ์และตำหนิตั้งข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้เพื่อนฟัง ถ้านักเรียนเป็นวิรัชจะแสดงออกอย่างไร ?

- ก. ชักสีหน้าทันที เพราะรู้สึกเหมือนถูกประจาน
- ข. แสดงสีหน้าไม่พอใจเล็กน้อย แต่ก็ยอมรับในเหตุผล
- ค. ทำสีหน้าเป็นปกติ คิดในแง่ดีว่าจะได้เป็นตัวอย่างให้แก่เพื่อน ๆ

34. พยดาไปงานวันเกิดของเพื่อนและต้องนั่งร่วมโต๊ะกับคนที่ไม่รู้จัก ถ้านักเรียนเป็นพยดาจะทำอย่างไร ?

- ก. นั่งเงียบไม่พูดคุยกับใคร
- ข. รอให้คนอื่นนั่งใกล้ ๆ เป็นฝ่ายชวนคุย
- ค. หาเพื่อนใหม่โดยการพูดคุยกับคนที่นั่งใกล้ ๆ

35. โยธินไปงานทำบุญบ้านของคุณลุง ในงานได้จัดเลี้ยงอาหารแบบบุฟเฟต์ ซึ่งแขกที่มางานต้องบริการตัวเอง โยธินรู้สึกหิวมาก จึงตักอาหารในปริมาณมากจนแทบล้นจาน จนคุณอาที่ยืนตักอาหารใกล้ ๆ ชวนโยธินคุยว่า ควรตักอาหารให้พอดีกับที่เราจะทานหมด จะได้ไม่เหลือ ถ้าไม่พอสามารถตักใหม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นโยธินจะทำอย่างไร ?

- ก. ตักอาหารในปริมาณมาก ๆ ต่อไป เพราะรู้สึกหิวเต็มที่
- ข. ไม่ค่อยเห็นด้วยกับคุณอาเท่าไร แต่ก็ตักอาหารน้อยลง
- ค. เห็นด้วยกับคำแนะนำของคุณอา และลดปริมาณการตักอาหารลง

36. อาจารย์พานักเรียนแห่เทียนพรรษาไปรอบตลาด เพื่อขอรับบริจาคเงินร่วมทำบุญในวันเข้าพรรษา สมคิดร่วมอยู่ในคณะด้วย และสมคิดได้ใช้ความสามารถของตนพูดเชิญชวนให้ชาวบ้านมาร่วมทำบุญกันได้อย่างไม่ขัดเขิน นักเรียนทำได้อย่างสมคิดหรือไม่ ?

- ก. ได้ เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องน่าอาย
- ข. ไม่ได้ เพราะอายคนที่มา募捐
- ค. อาจได้ แต่ต้องเตรียมตัวมาก่อน

37. อธิป/เดินชนงานปั้นของเดชาตกลงมาแตก เดชาจึงต่อว่าอธิปที่ไม่ระวัง ซึ่งอธิปได้กล่าวคำขอโทษ และแสดงความเสียใจออกมาทั้งสีหน้าและแววตาด้วยความจริงใจ จนเดชาเข้าใจว่าอธิปไม่ได้มีเจตนาแกล้ง นักเรียนทำได้อย่างอธิปหรือไม่ ?

- ก. ไม่ได้ เพราะเป็นคนเฉย ๆ ถึงจะเสียใจก็ไม่แสดงออก
- ข. ได้ ถ้าเดชาเป็นคนละเอียดอ่อนและรับรู้ความรู้สึกของคนอื่นได้ดี
- ค. ได้ เพราะเชื่อว่าสามารถสื่อความรู้สึกออกมาทางสีหน้าและแววตาได้ชัดเจน

38. สุดาอยู่บ้านใกล้กับนพรัตน์ นพรัตน์เห็นเหตุการณ์ที่พ่อแม่ของสุดาททะเลาะกัน และเห็นสุดานั่งน้ำตาซึม และร้องไห้ ถ้านักเรียนเป็นนพรัตน์จะทำอย่างไร

- ก. รู้สึกเห็นใจสุดา แต่ไม่รู้จะช่วยอย่างไร
- ข. ไม่สนใจ เพราะปัญหาของสุดาเป็นเรื่องของผู้ใหญ่
- ค. รู้สึกเห็นใจสุดา จึงเข้าไปชวนคุยเพื่อให้เพื่อนลืมเรื่องทุกข์ใจ

39. หลังจบการแข่งขันวอลเลย์บอลทวีปเป็นฝ่ายแพ้ จึงรู้สึกเสียใจมาก ขณะนั้นกรรมการได้เรียกนักกีฬามาจับมือกัน ถ้านักเรียนเป็นทวีปจะทำอย่างไร ?

- ก. พยายามซ่อนอาการเสียใจ
- ข. แสดงอาการเสียใจอย่างเห็นได้ชัด
- ค. ทำหน้าชื่นตาบาน แสดงความยินดีกับผู้ชนะ

40. ในการเข้าร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น นักเรียนมักปฏิบัติตนแบบใด ?

- ก. ยิ้มแย้มแจ่มใสและทักทายคนอื่นไปทั่วงาน
- ข. เดินเสียงไปอยู่เงียบ ๆ ไม่ค่อยพูดคุยกับใคร
- ค. เป็นฝ่ายรอให้คนอื่นเป็นฝ่ายเข้ามาพูดด้วยก่อน

41. ขณะที่ยอดเปิดเพลงอยู่ในห้องของตนเอง คุณย่าได้เข้ามาเตือนว่าให้ลดเสียงลงบ้าง เพราะเสียงดังลอดออกไปนอกห้องจะเป็นการรบกวนเพื่อนบ้าน ถ้านักเรียนเป็นยอดจะทำอย่างไร ?

- ก. ไม่สนใจคำเตือนของคุณย่า
- ข. เข้าใจเหตุผลของคุณย่า และลดเสียงลงทันที
- ค. ไม่ค่อยเห็นด้วยกับคุณย่า แต่ก็ยอมลดเสียงลงบ้าง

42. ขณะที่ออกไปพูดนำเสนอผลงานหน้าชั้น วัฒนาเกิดพูดผิดพลาด จนเพื่อน ๆ หัวเราะและแซวกันทั้งชั้น ถ้านักเรียนเป็นวัฒนา ข้อใดสอดคล้องกับการปฏิบัติของนักเรียน ?

- ก. สูญเสียความมั่นใจจนพูดผิด ๆ ถูก ๆ
- ข. ควบคุมการพูดให้เป็นปกติต่อไปจนจบ
- ค. นิ่งอึ้งไปชั่วขณะ แต่ก็สามารถพูดต่อไปได้จนจบ

43. ดารินรู้สึกเศร้าและกังวลกับการสอบในวันพรุ่งนี้ และอยากจะให้น้ำผึ้งซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นช่วยติวให้ เพราะน้ำผึ้งเรียนเก่งมาก ดารินจึงพูดขอร้องน้ำผึ้ง ด้วยสีหน้าและน้ำเสียงเศร้า ๆ ถ้านักเรียนเป็นดาริน จะแสดงออกด้วยสีหน้าและน้ำเสียงเช่นนั้นหรือไม่ ?

- ก. ไม่แสดง เพราะเป็นคนเฉย ๆ ไม่ค่อยแสดงความรู้สึก
- ข. แสดง เพราะน้ำผึ้งจะได้เข้าใจถึงความรู้สึก และช่วยเหลือ
- ค. ไม่แน่ใจ เพราะถึงจะอยากให้น้ำผึ้งติวให้ แต่ก็ไม่ค่อยอยากแสดงออกมากนัก

44. วันประกาศผลสอบ สิงหาคม 2564 และได้นำสมุดรายงานผลการเรียนไปให้แม่ดู ปรากฏว่าแม่ดูแล้วทำหน้าซีด น้ำตาซึม และไม่พูดต่อว่าสิงหาแม้แต่คำเดียว ถ้านักเรียนเป็น สิงหาข้อใดต่อไปนี้เป็นจริง ?

- ก. รู้สึกดีใจที่แม่ไม่ดุ
- ข. รู้ว่าแม่เสียใจ แต่ก็ทำดีที่สุดแล้ว
- ค. รู้ว่าแม่เสียใจ และบอกกับแม่ว่าต่อไปนี้จะไม่ทำให้แม่เสียใจอีก

45. ก่อนมาโรงเรียนบุษบาโดนแม่ดูว่าใช้เงินเปลืองและเตือนว่าหากไม่ประหยัด เดือนหน้าจะหักค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของบุษบาออก บุษบารู้สึกหงุดหงิด และอารมณ์เสียจนแทบไม่อยากจะคุยกับใคร แต่เมื่อมาถึงโรงเรียนได้มีเพื่อนเข้ามาถามการบ้าน ถ้านักเรียนเป็นบุษบาจะทำอย่างไร ?

- ก. ยิ้มแย้ม และคุยกับเพื่อนตามปกติ
- ข. แสดงให้เพื่อนรู้ว่ากำลังอารมณ์ไม่ดี จะได้ไม่ถามอีก
- ค. หงุดหงิดใส่เพื่อนเล็กน้อย และบอกว่าเอาไว้คุยกันทีหลัง

46. อาจารย์พานักเรียนที่ย้ายมาใหม่เข้ามาแนะนำให้นักเรียนรู้จัก นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไรกับเพื่อนใหม่ ?

- ก. เป็นฝ่ายเข้าไปทักทายพูดคุยก่อน
- ข. ให้เพื่อนใหม่เป็นฝ่ายเข้ามาพูดคุยด้วยก่อน
- ค. รอดูท่าทีของเพื่อนใหม่ก่อนค่อยเข้าไปทักทาย

47. หวานไปหาน้ำฝนซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นที่บ้าน เพื่อให้ช่วยสอนการบ้าน แต่พบว่าน้ำฝนกำลังยุ่งอยู่กับการซักผ้ากองใหญ่ ถ้านักเรียนเป็นหวานจะอย่างไร ?

- ก. บอกให้น้ำฝนซักผ้าไว ๆ เดี๋ยวจะมาหาใหม่
- ข. กลับบ้านไปก่อน เพราะเกรงใจว่าเพื่อนกำลังยุ่ง
- ค. บอกให้น้ำฝนหยุดซักผ้า แล้วมาสอนการบ้านก่อน

48. บัวขาวเป็นคนที่ขาดความมั่นใจในตัวเอง เวลาอาจารย์ถามคำถามบัวขาวก็จะนั่งเงิบ ก้มหน้า และตอบด้วยเสียงเบา ๆ นักเรียนเป็นอย่างไรบัวขาวหรือไม่ ?

- ก. เป็นบางครั้ง ที่กลัวว่าจะตอบผิด
- ข. เป็นประจำ เพราะรู้สึกอายเพื่อนและครู
- ค. ไม่เป็น เพราะถึงตอบผิดก็ไม่ใช้เรื่องร้ายแรง

49. นาครลืมนกระเป๋าสตางค์ไว้ใต้โต๊ะเรียน เมื่อกลับมาพบว่ากระเป๋าสตางค์ได้หายไป จึงแจ้งให้อาจารย์ทราบ อาจารย์สอบสวนและพบว่าคนที่นำกระเป๋ามา คือ วิทย์ นาครรู้สึกเสียใจมาก เพราะวิทย์เป็นเพื่อนที่เขารักและไว้วางใจ จึงมองวิทย์ด้วยสีหน้าและท่าทางที่ผิดหวัง ถ้านักเรียนเป็นนาครจะแสดงออกเช่นนั้นหรือไม่ ?

- ก. แสดง เพราะอยากให้วิทย์รับรู้ถึงความรู้สึกที่ผิดหวังของตน
- ข. อาจจะแสดง เพื่อให้วิทย์ได้รู้ตัวและสำนึกผิด
- ค. ไม่แสดง เพราะไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวกับวิทย์อีก

50. สมจิตเป็นเพื่อนร่วมชั้นของนักเรียน ตามปกติสมจิตเป็นคนร่าเริง แต่วันนี้กลับทำหน้าเศร้า ไม่พูดคุยกุญแจเหมือนเคย ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนกับสมจิตจะสามารถรับรู้ถึงความผิดปกติของเพื่อนได้เมื่อใด ?

- ก. สังเกตเห็นเมื่อมีคนบอก
- ข. ไม่ได้รับรู้ และไม่ได้สนใจ
- ค. รู้ได้ทันทีว่าเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ

51. นุชกับก้อยช่วยกันจัดบอร์ด นุชเสนอว่าควรจัดเป็นรูปวิว แต่ก้อยเสนอว่าให้ทำเป็นรูปสัตว์ต่างคนต่างก็ให้เหตุผลของตนเอง จนเริ่มจะบานปลายเกือบทะเลาะกัน นุชรู้สึกวก้อยใช้คำพูด ที่รุนแรงและขาดเหตุผลขึ้นทุกที จนนุชเองก็ชักจะโมโห ถ้านักเรียนเป็นนุชจะทำอย่างไร ?

- ก. ตอบโต้กลับด้วยอารมณ์ที่รุนแรงเช่นกัน
- ข. หยุดเสนอความคิดเห็น แล้วรีบเดินเลี้ยวไป
- ค. พุดกับก้อยด้วยน้ำเสียงปกติ แล้วให้เพื่อนคนอื่นช่วยออกความเห็น

52. เดชเป็นคนชอบทำกิจกรรม เพราะรู้สึกสนุกที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนจำนวนมาก ได้มีเพื่อนใหม่ และได้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ นักเรียนเป็นอย่างเดชหรือไม่ ?

- ก. ไม่เป็น เพราะไม่ชอบทำกิจกรรม
- ข. เป็น เฉพาะกิจกรรมที่เราสนใจเท่านั้น
- ค. เป็น เพราะชอบที่จะร่วมสนุกกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้

53. ในห้องเรียน ดารานำหัวและกระจกออกมาส่องและหิวผม เมื่ออาจารย์เหลือบไปเห็น จึงพูดเปรยถึงมารยาทต่าง ๆ ที่นักเรียนควรจะทำ เช่น การหิวผมหรือแต่งหน้าไม่ควรทำในที่สาธารณะ ฯลฯ ถ้านักเรียนเป็นดาราวจะทำอย่างไร ?

- ก. ทำเป็นไม่ได้ยินที่อาจารย์พูด และหิวผมจนเสร็จ
- ข. คิดว่าไม่ใช่เรื่องน่าเกลียดอะไรเลย แต่ก็รีบเก็บหัวและกระจก
- ค. เข้าใจได้ว่าอาจารย์ต้องการเตือน จึงรีบเก็บหัวและกระจกทันที

54. วันนี้เป็นวันแรกที่อรุณชเป็นผู้ดำเนินการสวดมนต์หน้าเสาธง ถ้านักเรียนเป็นอรุณชจะแสดงออกอย่างไร ?

- ก. รู้สึกตื่นเต้น จนพูดผิดพูดถูก
- ข. พูดตะกุกตะกักบ้างเป็นบางช่วง
- ค. พูดได้อย่างคล่องแคล่ว แต่ถ้าหากผิดพลาดก็หาทางแก้ไขได้

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1.รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ดังคะพิภพ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม	สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4.อาจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์	สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง
วันเดือนปีเกิด	23 เมษายน 2518
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	42 หมู่ 2 ตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดศรีสโมสร ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี 12170
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2541	ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย) เกียรตินิยมอันดับ 1 สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2546	กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ